

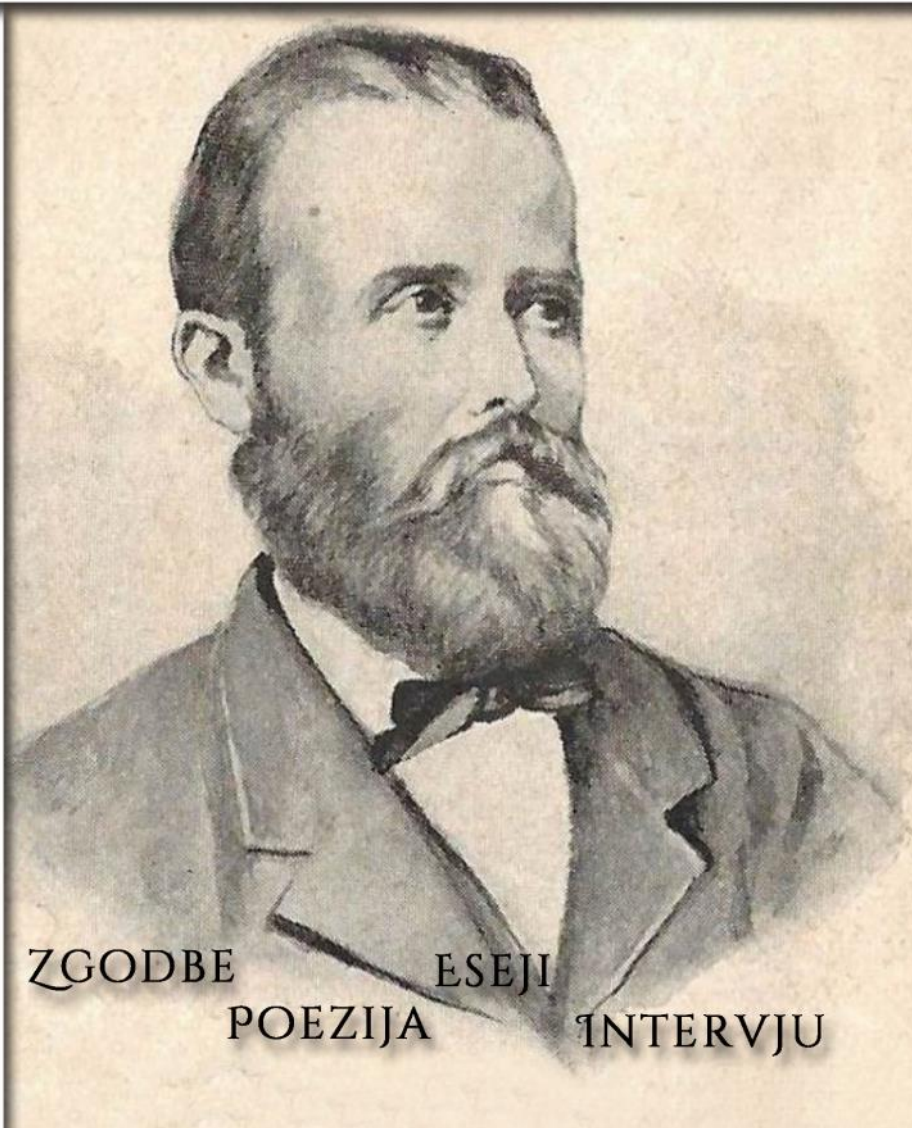
ŠTEVILKA 9 - LETNIK V

ISSN 2464-0387

SUPERNOVA

REVIJA ZA SPEKULATIVNO FIKCIJO

Znanstvena fantastika - Fantazija - Nadnaravni horor

ZGODBE

ESEJI

POEZIJA

INTERVJU

Glavni urednik in odgovorni urednik

Bojan Ekselenski

Pomočnik glavnega urednika

Ivan Šokić

Lektoriranje

Matej Krajnc

Prelom in oblikovanje naslovnice

Bojan Ekselenski

Človek z naslovnice -

Simon Jenko

Avtor slike Simona Jenka (vir: Kamra)

Ivana Kobilica, slovenska slikarka

Naslov uredništva

Celjsko literarno društvo,
Gledališki trg 4, 3000 Celje
celjsko.literarno@outlook.com
<http://cld.si>

Izdajatelj

Celjsko literarno društvo
Transakcijski račun:
05100-8010642929

Izdajo so omogočili:

UVODNIK (6)*Ivan Šokić***Konec sveta - 6****INTERVJU (8)***Bojan Ekselenski***Nekaj o Timu Powersu - 8****Ekskluzivni intervju s Timom Powersom - 8****ESEJI (12)***Jaroslav Veis***Robot, najbolj znani Čeh, praznuje 100 let - 12****O avtorju eseja - 17***Bojan Ekselenski - Darth Boki***Epizoda II: Namigi za pisanje romana - 18****TEMA ŠTEVILKE:****KONEC SVETA V CELJU, SLOVENIJI IN EVROPI (26)***Bojan Ekselenski***Pogled na rob konca sveta - 27***Boris Mišić***Roj - 28***Lili Zupanc***Jutri bo konec sveta - 32***Majda Arhnauer Šubašič***Nihče ni ostal - 33***Nada Herman Tržan***Angeli, smrt in pes - 40***Tihomir Jovanović Tika***Supernova - 41****PISATELJI IZZIV, POSVEČEN KONCEM SVETA (44)***3. pisateljski izziv: Pošastno - 44**(grobnica, noč, koža, stroj, opica)***Ivan Šokić - 44***Zara Kralj***Veličastno, oreh, razlog, odločiti, medaljon - 46**

Bojan Ekselenski

Nov začetek - sol, motor, splesti, vprašanje, svetlo - 47

PROZA (50)

Simon Jenko

Mikromega - 50

Jaka Tomc

Zadnji naj ugasne luč - 54

Majda Arhnauer Šubašič

V sikanju navdiha - 58

Marko Razpotnik

Dobrotnik - 60

Vanja Tajnšek

Mačji kašelj - 61

PREVODI (64)

Frank Roger

Smrtna nevarnost - 64

Frankova biografija - 66

Emir Dervišefendić

NA-FU-RAN - 67

Vedrana Čolić

Ne dam svojega obraza - 73

Zorica Mišič

Hudičevi možgani - 75

POEZIJA (77)

Matej Krajnc

Naključja - 77

Valetija Vrenko

Apokalipsa - 79

Tujka na Zemlji - 80

RECENZIJA (81)

Ivan Šokić

Jože Biščak: Potovati z Orwellom - 82

OBJAVE (84)

Jože Biščak: Potovati z Orwellom - 84
 Bojan Ekselenski: Vitezi in Čarovniki(3) - Vladavina indigo otrok - 84
Festivalski razpis 2021

Prišli so iz celjskega podzemlja - 85
Splošni razpisi za sezono 2020/21

Razpis za Supernovo 10 - 86
 Fanfiction razpis Ivan tavčar (4000) in Simon Jenko (Mikromega) - 87
 Razpis za Vsesledje 40 - 88
Splošno

O Celjskem literarnem društvu - 89

ČLOVEK Z NASLOVNICE (90)

Simon Jenko

FANFEST 4

SLOVENSKI FESTIVAL
 FANTAZIJSKE KNJIŽEVNOSTI

CELJE,
 26. SEPTEMBER 2020

Konec sveta

Do zdaj je že nekako ponarodela trditev, da je prišlo leto 2020 in od takrat gre vse narobe. V večji ali manjši meri smo vsi lahko na lastni koži občutili spremembe, ki so prišle s pandemijo covid-19. A o resničnem življenju je dovolj informacij drugje. Tu se bom osredotočil na konec sveta v znanstveni fantastiki in fantaziji.

Če bi bil predrzen, bi rekel, da je eden najstarejših postapokaliptičnih romanov na svetu Sveto pismo. Kaj drugega kot postapokalipsa pa je svetovna povodenj, ki jo je uspelo prebroditi edino Noetu in njegovi družini? To je nekako tudi večni optimistični pogled človeštva na svet. Sveta bo morda jutri konec, a mi bomo preživel. Da bi se to spremenilo, so bila potrebna stoletja, šele v zadnjem stoletju smo prišli do stopnje, ko smo se zavedli, da je naša uničevalna moč tako velika, da bodo preživel edino ščurki.

S hladno vojno, oboroževalno tekmo in stalnim strahom pred medsebojnim jedrskim uničenjem je na plan prišla tudi vsa kreativnost, povezana s koncem sveta. Podzvrsti fantazije kot tudi znanstvene fantastike so se bohobile. Uničenje sveta, kakršnega poznamo, je bila ideja ali, še boljše, katalizator, ki je obnorel ustvarjalne glave. Kiberpank, postapokalipsa, umirajoča Zemlja, ali distopija so le ene od najbolj prepoznavnih podzvrsti, ki se ukvarjajo s to tematiko, vsaka na svoj specifični način. Danes si je težko zamisliti, kako nora je bila sprva ideja, da bi se življenje na Zemlji končalo zaradi invazije vesoljcev, kakor je špekuliral Arthur C. Clarke, medtem ko so distopije, kot so Orwellov *1984* ali Huxleyjev *Krasni novi svet*, postale klasiki, ki jih lahko kadarkoli pograbimo in primerjamo s svojim časom. Philip K. Dick je z enim vprašanjem, o čem točno sanjajo androidi, sam na noge postavil cel žanr. V našem prostoru nekoliko zanemarjena, a še vedno zelo zanimiva podzvrst umirajoče Zemlje se je razvila na podlagi romanov Jacka Vancea, ki je svoje zgodbe postavil v daljno prihodnost, kjer sonce umira na obroke, magija se je spet vrnila, svet pa je do človeka sovražen in prepreden s pošastmi. Današnji bralec, takšen ali drugačni ljubitelj spekulativne književnosti, se je z vsemi temi idejami srečal in jih ima najbrž za samoumevne, za nekaj, kar je bilo pristno od samega začetka. Tako močno so namreč te ideje nagovorile človeka, da jih od njihove prve iteracije vedno znova potrebujemo.

Kot lahko vidimo, je kriza za znanstvenofantastično in fantazijsko književnost nadvse plodno obdobje ustvarjanja. Če smo nekoč trepetali pred vesoljskimi napadalci, moderni postapokaliptični avtorji, kot je Rus Dmitry Glukhovsky, radi mešajo. Jedrska vojna je bila razlog za konec sveta, zombiji so posledica, s katero se mora soočiti, kar je preostalo od človeštva. Cormac McCarthy po drugi strani predstavi idejo, da v postapokalipsi ni potrebno nikakršno nadnaravno zlo, naravna sila, ali tuje vmešavanje. Vse, kar je potrebno za dramo, je človek. Po drugi strani John C. Wright brez kanca slabe vesti v svojih romanih uničuje celotne galaksije.

Mogoče je to še najbolj prepoznaven element sodobnega ustvarjanja. Ne gre toliko za ustvarjanje novih žanrov, kot za vzpostavitev novih definicij kaj sploh je določena podzvrst. V času, ko je nakupovanje prek spleta do določene mere zaživelo tudi v Sloveniji, je kupec/bralec navajen iskati točno tisto, kar si želi. V Sloveniji je to (za zdaj) nekoliko manj opazno, saj je količina razpoložljive literature v slovenščini omejena. Če pa se po drugi strani za trenutek ozremo na anglosaški svet, lahko na Amazonu do konca časa kupujemo zgolj romane, ki bodo do potankosti ustrezali našim najbolj specifičnim zahtevam. Novih knjig ne bo zmanjkalo.

Temu je priča tudi 9. številka *Supernove*, ki je nastala navkljub vsem preprekam. V tokratni številki najdete ekskluzivni intervju z ameriškim avtorjem znanstvene fantastike in fantazije Timom Powersom. Sledi esej o življenju in delu Isaaca Asimova izpod peresa češkega pisatelja, prevajalca in kolumnista Jaroslava Veisa. Zatem nastopijo domači avtorji. Prvi je na vrsti Bojan Ekselenski, ki nadaljuje z vodičem, kako pisati roman. Sledi kratka zgodba Lili Zupanc *Jutri bo konec sveta*, Nada Herman Tržan nastopi s pesmijo *Angeli, smrt in pes*, Tihomir Jovanović Tika s kratko zgodbo *Supernova*, Jaka Tomc z zgodbo *Zadnji naj ugasne luč*, Majda Arhnauer Subašič se sprašuje, kje najti navdih itd. Upal bi si trditi, da se v 9. *Supernovi* najde nekaj za vsakogar, od poezije do proze, od intervjujev do recenzij, od zgodovinskih esejev do teoretiziranja, od domačih avtorjev do tujih prevodov. *Supernova* tako skrbi, da sta tudi slovenska znanstvena fantastika in fantazija vpeti v svet.

Vabljeni k prebiranju. Konec sveta morda pride, 9. *Supernova* pa je že tu.

Ivan Šokić

Pomočnik urednika Revije *Supernova*

ZNANSTVENA FANTASTIKA
Spletni portal za fantazijsko književnost

ISSN 2630-287X

www.znanstvena-fantastika.si

Tim Powers v družbi Andreja Ivanuše in Bojana Ekselenskega (Eurocon 2012)

Ekskluzivni intervju

Nekaj o Timu Powersu

Timothy Thomas »Tim« Powers (rojen 29. februarja 1952 v Buffalu, New York) je avtor ameriške znanstvene fantastike in fantazije. Dvakrat je osvojil nagrado *World Fantasy Award* za dvojce kritičnih in odmevnih romanov *Last Call in Declare*. Njegov roman iz leta 1988 *On Stranger Tides* je osnova za scenarij četrtrega filma *Pirati s Karibov*.

Njegove romane označujejo kot »zaupno, skrito zgodovino«, saj dejansko uporablja aktualne in zgodovinsko dokumentirane dogodke ter znane osebe. Vendar jih prikaže na drugačen način, kjer okultni in nadnaravni elementi močno vplivajo na njihovo motivacijo in dejavnost. Pravzaprav se strogo drži določenih zgodovinskih dejstev. Določeno tematiko obširno in temeljito preuči in na tej osnovi razvije linijo zgodbe, v kateri zapolni vse vrzeli, neskladja in nenavadne podatke, na katere naleti pri raziskovanju. Za roman *Declare*, ki je dobil nagrado WFA leta 2000, je Powers dejal:

»Postavil sem železno pravilo, da nikakor ne smem spremeniti ali ne upoštevati ugotovljenih zgodovinskih dejstev, da ne smem niti preurediti zaporedja dogodkov v koledarju. A potem sem poskusil ugotoviti, katera nezabeležena dejstva bi jih lahko ustvarila, oz. pojasnila.«

Tim Powers (ZDA)

Najprej uvodno podvprašanje! Kako ste pretolkli vse te časovne tokove od Hrvaške do Kalifornije?

Oh, ni bilo tako hudo! Čas na letalu bolj ali manj ne obstaja in ko stopiš ven, se razgledaš, ugotoviš, kateri lokalni čas je in se prilagodiš.

Zdaj pa zares. Kaj je težje napisati – kratko zgodbo ali obširen roman?

No, roman je težji, ker je treba imeti toliko več reči pod nadzorom. Delaš na mikro nivoju, scena za sceno, vendar moraš redno stopiti stran, pogledati od daleč in delati na makro nivoju, se prepričati, da gre celoten napredek knjige v pravo smer. Jaz lahko živim v romanu, za več let! Kratka zgodba je bolj podobna triku s kartami, ki ga pokažeš pri jedilni mizi – zavihaš rokave, premešaš karte, poskrbiš, da se

posebna karta pojavi v žepu koga, potem pa karte pospraviš in nadaljuješ z večerjo. Vendar imam občutek, da pri načrtovanju kratke zgodbe ni toliko manj dela kot pri načrtovanju romana. Zato osebno raje delam na romanah kot na kratkih zgodbah – glede na količino vloženega dela v načrtovanju in orisovanju je čas bolj porabljen za roman.

Kako gre vaš ustvarjalni proces? Idejo najprej grobo preselite v škrate elektrone in potem zgodbo zglancate ali gre pri vas kako drugače?

Najprej ustvarim obsežne zapiske in poskušam ugotoviti, katere reči bi bile dobre v zgodbi – scene, kosi dialoga, zanimivi konflikti in liki – in kakšen plot bi zaokrožil vse te reči; potem napišem zelo podroben oris, ki v idealnem primeru pokrije vse scene. Pri tem koraku začnem pisati in moji prvi *drafti* so običajno precej grobi in nenavadni, zato zgodbo sproti pilim, dvakrat ali trikrat pa grem nazaj na začetek in izpilim celotno stvar. Ko končam, vse skupaj vsaj še enkrat preberem, da najdem in popravim napake, ki jih prej nisem. Po tem po navadi ne vidim več nobenih napak, zato delo pošljem uredniku.

Kako ocenjujete poplavo zaljubljenih vampirjev? Je tudi v Ameriki to eden od trendov?

V resnici se ne trudim, da bi ostal na tekočem z vsem tem! Očitno so zelo popularni v Združenih državah, čeprav si mislim, da jih bodo kmalu zamenjali s kakšnim drugim trendom. Sem pa mnenja, da vsi ti romantični vampirji naredijo celo staro strašljivo moč vampirskih zgodb precej smešno – vsi ti novi vampirji so pač samo uresničitev sanj idealiziranega romantičnega fanta!

Kaj počnete, ko ne pišete?

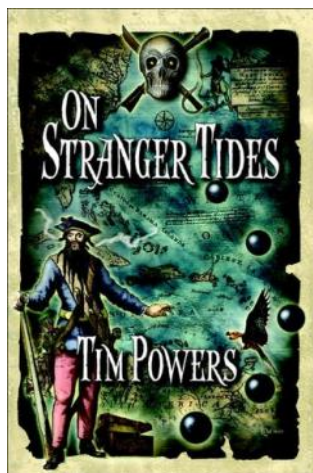
Mislim, da v glavnem berem. In enkrat na teden predavam na »visoki šoli umetnosti«, kjer se vsi študenti šolajo za profesionalne umetnike ali plesalce ali glasbenike – ali pisatelje. Tudi James Blaylock poučuje tam in skupaj poskušava študentom povedati vse, kar veva o pisanju in izdajanju!

Koliko časa tedensko porabite za pisanje? Kako se je to spremenilo skozi leta?

Ko pišem – kadar ne raziskujem ali načrtujem – poskušam porabiti dvajset ur na teden s pisanjem. To je štiri ure na dan, brez vikendov. Predstavljam si, da se je ta številka zmanjšala z leti – včasih vikendi niso bili prosti!

Če bi Anubisova vrata želeli spraviti v film, koga bi želeli za režiserja in scenarista?

Bojim se, da sem na tekočem z zelo malo režiserji in z nobenim scenaristom. Zadovoljen bi bil z vsakim.

Ste zadovoljni s filmsko izvedbo vaše zgodbe *On strange tides* (*Z neznanimi tokovi*)?

Seveda – sicer ni imela nič skupnega z mojo knjigo, pa saj ni mogla, ker je bil to četrti film v seriji (*Pirati s Karibov*). Ni bil slab film in moje ime se je opazno pojavilo v odjavni špici filma, zato menim, da se je kar dobro izšlo. Tudi če bi se kdo spravil posnet film neposredno po kateri od mojih knjig – ne kot del trajajoče celote, kot je bil ta – me ne bi skrbelo, da film sledi knjigi. Filmi in knjige so tako drugačen medij, da je pretvarjanje iz enega v drugega naporno in zahteva velikanske spremembe.

Tudi sam sem avtor, zato me zanimajo čisto pisateljske stvari. Kakšen je v Ameriki odnos založb do avtorjev?

Mislim, da je odnos kar dober. Vsaj na področju znanstvene fantastike in fantazije morajo založniki zadovoljiti veliko in zahtevno občinstvo, zato morajo biti pripravljeni, da novi pisatelji zapolnijo njihove sezname. In razne tožbe skozi leta so prisilile založnike, da so postali zelo pošteni, kar te tiče plačil!

Slovenija je tako majhna, da lahko pisatelje spekulativne fikcije naštejemo na prste obeh rok, in večina nas ne živi v istem kraju. Kako pomembna je po vašem mnenju družba drugih pisateljev?

Mislim, da ni tako zelo pomembna. Pisanje je precej samotarska dejavnost in bralec, na katerega je treba nujno narediti vtis, je urednik. Saj je zabavno družiti se z ostalimi pisatelji in marsikaj se da naučiti iz izmenjevanja zapiskov in izkušenj, vendar za to lahko poskrbi internet – včasih lahko druženje s pisatelji zniža človekovo produktivnost, ker začnemo pisati zato, da osrečimo drug drugega, ali pa porabimo ves čas s čvekanjem ob pivu!

Kaj in kako vpliva na založbo, da se odloči za določenega avtorja?

V glavnem velja pravilo »Menimo, da se bo ta knjiga prodajala dovolj dobro, da bo upravičila stroške, s katerimi jo bomo izdali.« Možnosti so boljše za izkušenega pisatelja – »Njegove prejšnje knjige so se dobro prodale, tudi ta se verjetno bo,« vendar založniki ne morejo živeti samo na ustaljenih pisateljih. Ves čas morajo iskati nove, zato tudi gledajo rokopise neznanih pisateljev!

Poznate v ZDA kakšno državno podporo knjižni produkciji?

Ne bi vedel zanje. Pri nas velja politika »plavaj ali potoni«. Upaš, da obstajajo nove generacije bralcev in upaš, da bodo tvoje knjige našle dovolj bralcev, da bodo knjige komercialno profitne!

Nekje sem prebral, da v zgodovinske dogodke, podprte z zgodovinskimi liki, vnesete nadnaravne elemente, ki potem peljejo zgodbo v spekulativno smer. Kakšna sporočila bralcu se skrivajo v takšnih literarnih akcijah?

Ne, jaz samo iščem situacije, ki omogočajo veliko priložnosti za zanimive in napete zgodbe. Predstavljam si, da bi psiholog na osnovi situacij, ki se meni zdijo zanimive, lahko trianguliral sliko moje osebnosti, a to ni nekaj, kar delam načrtno.

Ravno zdaj v naših kinodvoranah straši črnohumoren SF film *Iron Sky*. V njem so leta 1944 Nemci pobegnili na Luno in zdaj z letečimi krožniki "prihajajo v miru" na Zemljo. Ste se kdaj poigrali z alternativno zgodovino?

Ne, jaz se držim resnične zgodovine. Trudim se, da bralca prepričam, da bere resnično zgodbo, zato se skrbno držim ustaljene zgodovine. Utegnil bi napisati alternativno zgodovino, če bi bila – kot je bila *Mož v visokem gradu* Philipa K. Dicka – v resnici odlomljen fragment resničnega sveta.

V čem se po vašem mnenju ločita ameriška in evropska ZF&F?

Po resnici povedano nisem dovolj prebral ne ene ne druge, da bi lahko rekel.

Zakaj je znanstvena fantastika vse manj zanimiva, a v ospredju so že nekaj časa fantazije?

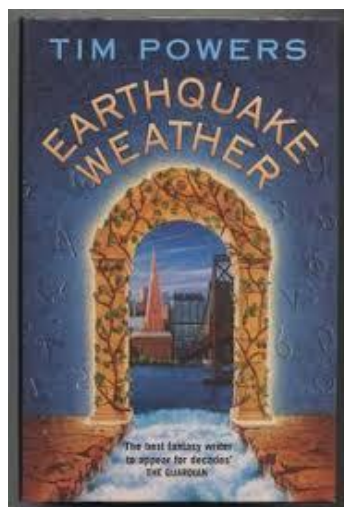
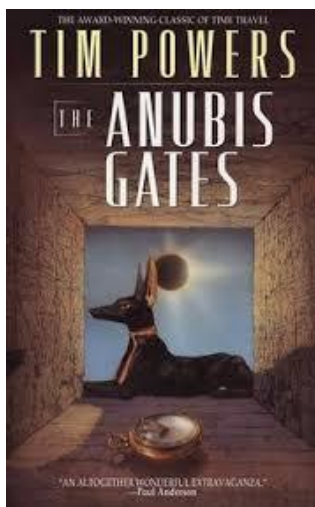
Kot pisatelja fantazije me to sploh ne moti, kot bralcu pa mi to ne diši. Obstaja prav posebno razburjenje, ki ti ga lahko ponudi samo precej *trda znanstvena fantastika* in želim si, da bi obstajalo več zgodb s takšnim prijemom.

In še vprašanje, ki ga postavim vsakomur: kako bi sporočilo *Anubisovih vrat* strnili v en stavek?

Učenjak iz 20. stoletja se znajde v nadnaravnem boju s starodavnimi egipčanskimi čarodeji v Londonu 19. stoletja.

Hvala za vašo pozornost. Želim vam še obilo uspehov pri ustvarjanju.

Intervju je nastal po Euroconu 2012 v Zagrebu, kjer je bil znameniti pisatelj eden od častnih gostov. Preko maila se je ekskluzivno za Slovenijo pogovarjal Bojan Ekselenski, za prevajanje je poskrbel Martin Vavpotič.

Jaroslav Veis

Robot, najbolj znani Čeh, praznuje 100 let

Pred približno sto leti, v vasi Petroviči blizu rusko-beloruske meje, se je rodil otrok v judovski družini Azimov. Starši so svojemu sinu dali ime Isaac. Točen datum njegovega rojstva ni znan; bilo je nekje med oktobrom 1919 in začetkom leta 1920. Kljub temu je družina, ki je z RMS Baltic odpotovala iz sovjetske Rusije v New York 3. februarja 1923, kot uradni rojstni dan novorojenčka, najstarejšega od svojih treh otrok, prijavila 2. januar 1920. V njegovem priimku je »z« spremenila v »s«. Isaac Asimov je kasneje postal svetovno znani pisatelj.

Približno v istem času, ko se je rodil prej omenjeni fant, je tridesetletni Karel Čapek, vzpenjajoča literarna zvezda novorojene Češkoslovaške, razmišljal o novi igri za Narodno gledališče v Pragi. Njeni junaki bi bili »umetni delavci« oziroma »živi in inteligentni delovni stroji«. Ko si je belil glavo, kako naj jih imenuje, je najprej pomislil na *Labors* (zgledoval se je po angleški besedi za delo, z latinsko etimologijo dela – tudi kot trdo delo, utrujenost, celo kot bolečina). Vendar pa ni bil povsem

zadovoljen. Svoje dvome je delil s starejšim bratom. Josef Čapek je bil spoštovan slikar, skupaj sta že napisala nekaj stvari, zato je Karel veliko dal na njegovo mnenje. »Imenuj jih *roboti*,« je slikar zamrmral s čopičem v ustih, ko je mešal barve. »In to je bilo to,« je to kasneje opisal Karel Čapek. (Beseda ima slovansko korenino, z enakim pomenom kot delo, vendar pod močnim vtisom tlačanstva.)

Karel Čapek je v začetku leta 1920 začel *pisati R.U.R.* (Rossumovi Univerzalni Roboti je polno ime korporacije, ki je dala ime za igro), saj je načrtoval, da bo svetovna premiera do konca leta v Narodnem gledališču Praga. Zato je igro novembra 1920 objavil Aventinum s platnicami, ki jih je oblikoval Josef Čapek. Prvotni načrt je spremenilo amatersko gledališče z amaterskimi igralci iz mesta Hradec

Králové. Skupina ni spoštovala odloga prve noči v Narodnem gledališču. Svetovna premiera *R.U.R.* je tako potekala 2. januarja 1921 na regionalnem gledališkem odru, izvajali so jo amaterski igralci v režiji državnega železniškega inšpektorja. Šele več kot tri tedne kasneje, točneje 25. januarja 1921, je bila uprizorjena v Češkem narodnem gledališču. Toda v tamkajšnjem repertoarju

je vztrajala naslednjih šest let in vstopnice so se prodajale celo na črnem trgu.

Čapkov robot je bil v New Yorku že kmalu sprejet. Tudi Issac Asimov je bil sprejet v New Yorku. *R.U.R.* je prišel tja štiri mesece pred malim Isaacom. Krstna ameriška uprizoritev *R.U.R.* je bila 9. oktobra 1922. Izvedlo jo je The Theater Guild v Garrick Theater na Broadwayu.

Čapkova »kolektivna drama v uvodni komediji in treh dejanjih«, kot se glasi podnaslov *R.U.R.*, je takoj postala hit. Smiselno je omeniti, da je Čapek učinkovito proučil pomembno témo svojega časa - potencialno destruktivni vpliv tehnološke civilizacije na družbo (motiv, ki se ponavlja v mnogih njegovih delih) - in hkrati ustvaril impresivno opozorilno metaforo modernosti, ki ni toliko pod nadzorom idej in vrednot, temveč se jo pollaščata samozavestni ter neusmiljeno praktični razum in plenilski tajkuni.

Obstaja veliko razlag te metafore, začenši z mnenjem, da je *R.U.R.* ostra kritika sebičnega kapitalizma, pa do predpostavk, da avtor z njo svari pred ravno nasprotnim, pred nevarnostjo uporov in revolucij. Za nekatere so glavni liki v igri ljudje, za druge pa roboti.

Če pogledamo v vzratno ogledalo stoletja Čapkovih metafor in figur, je mogoče v današnjih očeh Rossumove Univerzalne Robote razumeti kot globalno biotehnološko korporacijo. Ta ima tolikšen pomen za svet kot Google, Apple in Tesla skupaj, vsaj glede na vrednost razpoložljivih sredstev, inovacijskih kapacitet in vpliva. Ključna človeška junakinja drame, Helena

Glory, je arhetip današnje aktivistke nekaterih svetovnih nevladnih organizacij za človekove pravice. Roboti, izdelki, ki so jih ustvarili ljudje, uničujejo svoje ustvarjalce. Podobno je z mnogimi trenutnimi izumi in izdelki, ki jih je ustvarila človeška roka in lahko uničijo naš planet.

Sodobna kritika igre ni bila vedno ugodna, čeprav je prevladala pohvala. Na Češkoslovaškem je zlasti levičarska kulturna avantgarda Čapku očitala, da je izkoriščal privlačno temo, ki ni prinesla nič novega, pravzaprav gre le za prefinjen kič in obtoževanje, namenjeno mednarodnemu občinstvu.

Čeprav to verjetno ni bil avtorjev osnovni načrt, se je zgodilo točno to. *R.U.R.* je povsod, kamor je prispel, deloval kot nekakšen nagovor občinstvu. Že leta 1921 se je drama premierno izvedla v Aachnu (Nemčija), leto kasneje v Varšavi, Beogradu in kot je bilo že omenjeno, v New Yorku. Leta 1923 je bila uprizorjena v Londonu, na Dunaju, v Berlinu, Zürichu in naslednje leto v Parizu in Tokiu, Budimpešti in Krakovu. Prevodi v številne evropske jezike so si sledili v istem desetletju – in še vedno se pojavljajo novi, nazadnje tajski in filipinski. Dramo je cenil H. G. Wells, slavni avtor radijske igre *Vojna svetov* in eden najvplivnejših javnih intelektualcev svojega časa. Kasneje je Čapka promoviral za Nobelovo nagrado. Leta 1938 je *R.U.R.* postala prva televizijska produkcija znanstvene fantastike. BBC jo je predstavil kot eno od prvih dram.

Prav tako, kot je predstava »vdrla« na svetovne gledališke odre, je na Češkem rojeni robot začel zasedati ne le kulturni, ampak tudi znanstveni in javni prostor. Za razliko od človeškega bitja, ki lahko postane »le« globalna slavna osebnost, je robot postal globalni pojav, eden od simbolov vse močnejše tehnološke civilizacije.

Vendar pa robotov intelektualni oče Karel Čapek ni bil edini, ki je prispeval k njegovi osvojitvi sveta. Enak, če ne celo večji delež pripada njegovemu, to lahko rečemo, očimu - trideset let mlajšemu Isaacu Asimovu.

Sin lastnika trgovine s sladkarijami v Brooklynu je začel študirati zoologijo na univerzi Columbia, vendar je sčasoma pridobil diplomu iz biokemije, ki jo je več let poučeval na Boston University School of Medicine. Že v najstniških letih je z vse večjim uspehom začel pisati znanstveno fantastiko. Njegova prva kratka zgodba, *Marooned of Vesta (Ujeti na Vestii)* se je marca 1939 pojavila v reviji *Amazing Stories*. Junija tistega leta je začel pisati svojo prvo kratko zgodbo o robotih z naslovom *Robbie*, ki je bila septembra 1940 objavljena *Super Science Stories*. Vendar pa je glavni urednik revije Frederik Pohl zgodbo preimenoval v *Strange Playfellow*. Asimovu to ime ni bilo nikoli všeč.

Jedro žanra, ki je v 1940-ih in 1950-ih razširilo iz »geta piflarskih« mladeničev, ki jih je bilo preveč sram govoriti z dekleti, je bilo nekako določen v Ameriki – temu mnogi rečejo ameriško stoletje, čeprav temu ni čisto tako, sta definirala dva avtorja -

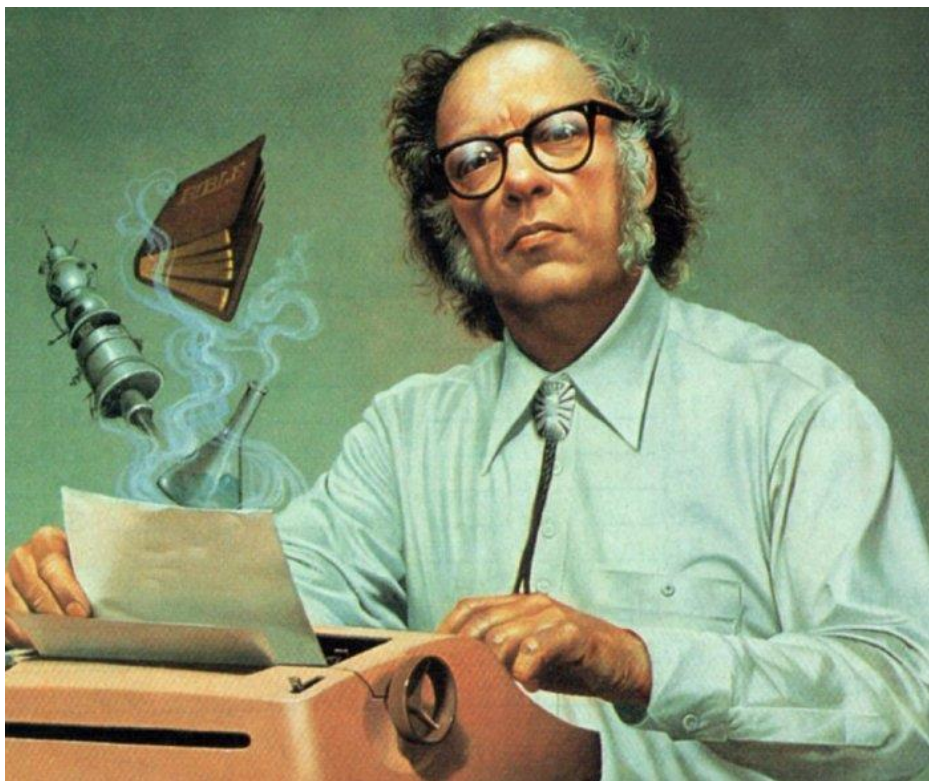
Robert A. Heinlein in Isaac Asimov. Sveto trojico zlate dobe znanstvene fantastike je dopolnil britanski avtor Arthur C. Clarke.

Asimov je vstopil v zgodovino žanra predvsem skozi dve tematski področji in z njimi povezani knjižni seriji:

- galaktično sago *Fundacija* in
- Niz zgodb o robotih

»Robotska saga« je sestavljena iz več deset kratkih zgodb, še posebej zbirke *I, Robot* iz leta 1950 in romanov *Steel Cave (Jeklene votline)* (1954), *Naked Sun (Golo sonce)* (1957), *Robots of Dawn (Roboti jutranje zore)* (1983) in *Robots and Empire (Roboti in cesarstvo)* (1985) - ni slovenskega prevoda), ki poveže robotsko serijo s *Fundacijo*.

Niso samo odkritelji pomembni za razvoj katerega koli področja ali teme, ampak

tudi tisti, ki to področje nenehno razvijajo in prilagajajo. Asimov je naredil prav to. Pravzaprav je obogatil staro temo umetnih bitij ali živih strojev (homunkuli, androidi, avtomati) s Čapkovimi roboti in dodal je iz tega izhajajočo znanost o robotiki.

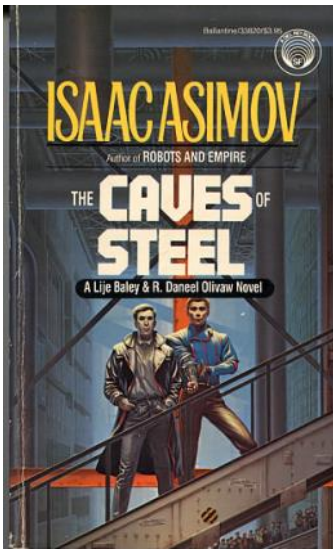
Z iznajdljivostjo, bolj naravoslovca kot odvetnika, je nato opredelil znamenite **Tri zakone robotike** in jim brezpogojno sledil v svetu, ki ga je ustvaril. V tem svetu ljudje sobivajo in delajo z roboti. Obnovimo te tri znamenite Zakone:

Prvi zakon: Robot ne sme poškodovati človeka ali z neukrepanjem dovoliti, da se človek poškoduje.

Drugi zakon: Robot mora spoštovati ukaze ljudi, razen če bi bila ta navodila v nasprotju s prvim zakonom.

Tretji zakon: Robot mora zaščititi svoj obstoj, dokler ta zaščita ni v nasprotju s prvim ali drugim zakonom.

Z oblikovanjem teh zakonov pa je Asimov naredil izjemen temeljni korak - Robot kot umetno bitje je prenehal biti grožnja človeku in postal njegov partner, zaščitnik in služabnik. V politični terminologiji bi lahko rekli, da je Asimov ustvaril robota s

človeškim obrazom. Temu na rob bi lahko zaradi naših političnih izkušenj s socializmom s človeškim obrazom dodali, da je bil to poskus, ki je vreden zaslug, vendar je bil začasen in jalov. Dokaz za to niso samo filmi franšize Terminator.

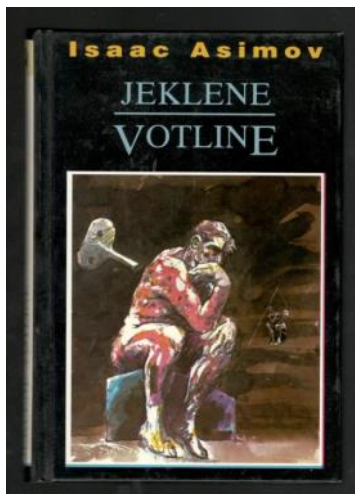
To je eden od razlogov, da zakoni robotike Asimova še vedno kotirajo in jih citirajo, ampak tudi spremenjeni, da ustreza svetu, ne samo fiktivnemu, temveč resničnosti, kamor prihajajo resnični roboti. Ti so danes del proizvodnih postrojenj, oborožitve, operacijskih dvoran in kuhinjskih pripomočkov. Do sedaj so to samo vnaprej programirani stroji. Roboti v vlogi naših pravih partnerjev, kot sta pri Čapku Primus in Helena ali Robbie in Daneel Olivaw pri Asimovu, so še vedno fikcija.

Isaac Asimov je vedno omenjal češko poreklo robota in Čapkovo igro. Tega sicer ni opaziti v svojih zgodbah o robotih, ampak je to storil v svojih številnih priljubljenih znanstvenih knjigah.

Vendar pa igra sama na kakršen koli način nanj ni vplivala ali ga zanimala. Avtor tega besedila to ve neposredno. Konec leta 1988 ga je obiskal v svojem stanovanju visoko nad Manhattan's Central Park, in seveda si ni mogel kaj, da ga ne bi vprašal. Asimov je odgovoril:

»Da, vedel sem za igro, vendar igra name ni pomembno vplivala.«

Po njegovem mnenju je bila ideja dobra, vendar najpomembnejša tema igre niso toliko roboti, vsaj ne dovolj za to, kar je menil, da je bistvenega pomena in zanimivo v témi robotike.

Bog ve, kaj bi Čapek rekel o tem. Mogoče mu ne bi bilo mar. Oba avtorja nista bila ločena le s celotno generacijo, ampak tudi s kulturnim ozadjem in perspektivo.

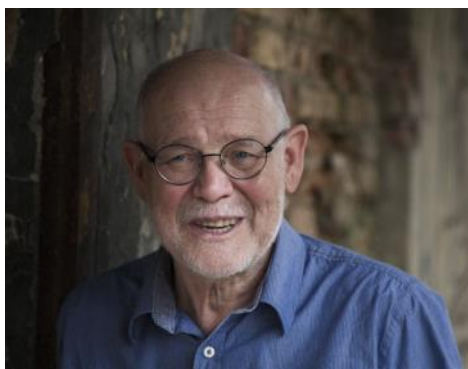
Po podatkih profesorja slovanskih jezikov in književnosti Williama E. Harkinsa je imel Čapek od vseh svojih dramskih del to igro najmanj rad. Po njegovem mnenju je Čapkov zadržan odnos do *R.U.R.* razviden tudi iz njegovega odgovora v časopisnem intervjuju:

»To igro bi lahko napisal kdorkoli.«

Mogoče bi ga lahko kdorkoli napisal, vendar je bil Čapek ta, ki je to storil. Zahvaljujoč njemu se je robot pred sto leti rodil v Pragi in postal najslavnejši

Čeh vseh časov. Na novo opredeljen in podprt z deli Isaaca Asimova v New Yorku, je postal eden od najpomembnejših sodobnih mitov na svetu. In zaradi tehnološkega napredka se mit o robotu spreminja v realnost robotov.

O avtorju eseja

Jaroslav Veis je češki pisatelj, prevajalec, kolumnist, politični in medijski svetovalec. Objavil je več antologij znanstvenofantastičnih zgodb in številnih prevodov angleških in ameriških avtorjev. Bil je sodelavec Nieman Fellow at Harvard (1994), kasneje pa je bil več kot desetletje glavni svetovalec predsednika češkega senata. Pred kratkim je začel živeti v Pragi.

DARTH BOKI EPIZODA II

**NAMIG ZA
PISANJE ROMANA
OSNOVNE PREDPOSTAVKE
RECEPTI VEŠČINE TEMNE STRAN
SILE**

Predgovor za Epizodo 2

V prejšnjem delu ste se spoznali z osnovami osnov. Tudi na temni strani je tako, da je potreben določen vrstni red. Naučili ste se, kaj je stvarni, fikcijski, biografski in še kakšen roman. Ostal sem po sithovsko na učinkoviti strani spoznanja. Tokrat nas čaka druga epizoda, priprave. Preden se podate na misijo pisanja, morate opraviti določene priprave, torej prevohati, pretipati in okusiti vse okoli svoje jazbine na koncu galaksije tam daleč proč.

Saj veste, dragi sithovski leposlovni vajenci, preden greste trebiti jedijske izmečke, si morate najprej napolniti žaromeče ali vsaj pravilno vstaviti kiber kristale. Temu sledi priprava brzca in še nekaj malenkosti. Ne smete pozabiti tudi na svojega samca ali samico, ki vam greje zračno blazino.

Izvedba priprav

V naslednjih fazah se bom posvetil pripravi romana po metodi »*Izdelani scenarij*«. Obstaja tudi metoda »v središču akcije«.

Metoda »*Izdelani scenarij*« pripelje do romana tako, da pripoved, kraj dogajanja in like pripravite s skrbnim načrtovanjem. Sithi sicer radi improviziramo, zato temu rečemo improvizirano načrtovanje. Vam ni jasno? Nazaj v sithovski vrtec!

Metoda »*V središču akcije*« na začetku pomeni samo idejo in grobi okvir pripovedi. Saj se ve. Vi ste tukaj, na drugi strani so jedijske gnide. Vaš cilj: predelava gnid v pasjo hrano. Okvir izvedbe: Počasi se žaba kolje, saj sem plačan od napisanih

strani.

Izvedbo zatem prepustite toku, ki vas vodi med pisanjem. Seveda tesno slediti klicu temne sile.

Obstaja še metoda »*Nekaj vmes*«. Ta pa kombinira priprave literarnega sveta s spontanim pletenjem zgodbe. Koristna je, če imate idejo za izdelan svet dogajanja, tudi liki so vam nekako že padli v svet realizacije, a se pri zgodbi nočete omejevati z načrtovanjem.

Katera metoda je za vas prava, pa je stvar vaše osebne odločitve, okoliščin in tudi vrste romana. Torej ... scenarij.

Roman je najdaljša prozna zvrst. To pomeni, da je meja obsega samo rob veselja. Roman z zaporedjem besed pričara živo dogajanje. Mora ga, sicer to ni roman, temveč nekaj drugega, mogoče kakšen jedijski strup. Roman je nekaj, kar naj bi ljudje prebrali do konca in se pri tem dobro počutili. Hormon sreče jih bo s pomočjo Sile poslal po še kakšen vaš roman. Roman torej mora sproščati hormon sreče, saj vam nihče, razen jedijskih slabičev ne bo dal denarja za nekaj, kar ga bo spravilo v slabo voljo. Jediiji radi berejo o tuji nesreči, da se s tem zmanjša občutek lastne nesreče, omejenosti in majhnosti. A Sithi ne pišemo za jedije, njim zadostuje literarna krajina z obiljem »tragičnih zgodb o majhnih ljudeh (beri: jedijih).«

Vsak roman mora imeti:

- Zgodovinsko okolje literarnega dogajanja.
- Literarno dogajanje.
- Like, torej nosilce literarnega dogajanja.

Vi ste Bog stvarnik in gospodar lutk v enem. To je to, kar želi vsak sithovski mojster. Po sithovsko preprosto lahko definiramo sestavine romana:

»Roman generalizirano zahteva osebek (literarne like), predmet (literarni svet) in glagol (literarno dogajanje).«

Definicij strukture in elementov romana je več vrst, tukaj podajam samo najpreprostejše razlage. Sithi imamo radi v praksi preverljivo teorijo, iz katere se cedijo odlične pripovedi o vladavini Imperija. Nam ni do intelektualnih iger, ker so te v domeni jedijskih gnid, ki se tako želijo izogniti koristnemu delu. Gremo torej lepo po vrsti.

Moj priljubljeni pregovor:

»Od ljudožerca ne pričakuj človekoljubja!«

Zgodovinsko okolje

Najprej sithovski pregovor:

»**Sithi se ne učimo zgodovine, mi jo ustvarjamo.**«

Zgodovinsko okolje predstavlja čas in prostor literarnega dogodka, torej nekakšen **predmet** povedi literarnega dela. Tu ni kaj veliko za modrovanje. Na voljo imate sledeče:

- Fiktivni čas in/ali prostor
- Obstoječi čas in/ali prostor

Meni izbir zagotovo ni preobširen. Pri izbiri časa in prostora se ne prepuščajte ležernosti, saj je od tega odvisna vrsta in dinamika pripovedi.

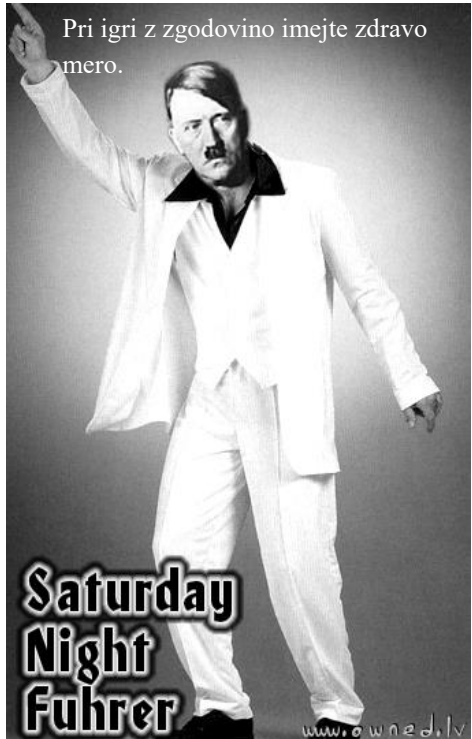
Srednjeveška ljubezenska zgodba mora peljati pripovedni lok malce drugače od sodobne ljubezenske zgodbe. Ko boste opisovali Palpatinovo radoživost, mora biti ta drugače izvedena kot ljubezen dveh tatooinških črvov.

Pri tem ima pomembno vlogo tudi kulturni prostor. V islamskem svetu, kjer so ženske pokrite od nog do glave in same ne gredo iz hiše, je precej neumno opisovati fascinacijo ob pogledu na razkošen dekolte Farukove žene Fatime, ko ta nakupuje bantanova rebrcra na tržnici. Takšen opis vam prinese fatvo in sithi ne rešujemo riti tistim, ki sami iščejo težave.

Skratka, v primeru rabe dejanskih zgodovinskih lokacij vas čaka (obilno) izobraževanje o izbranem času in prostoru. Sithovska akademija je izdala kar nekaj zgodovinskih knjig z veliko slikami, da se preveč ne mučite z branjem.

Sithi smo lenuhi, a učinkoviti lenuhi!

Od pomena zgodovinskih okoliščin na pripoved je odvisna količina podrobnosti, ki jih morate proučiti. Da bo zgodba pila vodo, mora biti zgodovinsko brezhibna, saj na tem visi vaša verodostojnost. Bedno izpade, ko jezna Elizabeta v Friderika Celjskega zaluča vroč krompir. Še bedneje izpade, ko opisujete, kako Darth Vader potoči solze, ker je po nesreči pohodil nekega večspolnega črva. Tudi Darth Moula ne morete postaviti v pravljično s Sneguljčico, saj potem odpade princ.

Če pa mislite, da se lahko temu izognete z izmišljeno deželno in izmišljenim časom, ste v hudi zmoti. Pri izmišljeni deželi vas najprej čaka igranje boga stvarnika (ali stvarnice). V lastnem znoju morate ustvariti literarni svet in, zlasti, logiko njegovega delovanja. Zagotovo ne boste spisali scenarija za sithovsko hiralnico, saj noben Sith ne shira, temveč preide v drugačno bivanje.

Vsekakor si pridobite ali izdelajte zemljevide in obvladljiv zbir informacij o izbranem času in prostoru. Vsaka površnost se vam bo grdo maščevala. Meni ljuba metoda je Wordov dokument, ki ga hranim v galaktični knjižnici. Gremo naprej ...

Podatke za izdelavo literarnega okolja ste zbrali. Kaj sledi?

Naredite si nekakšno scenografijo vsega. Imejte pri roki lokacije dogajanja in naj se vam ne zgodi, da pot iz Kopra v Ljubljano traja pet ur, iz Ljubljane na Dunaj pa zgolj uro in pol. Še zlasti, če pišete zgodbo letnika 1850.

Pripravite seznam posebnosti in splošne značilnosti lokacij dogajanja. Lahko si stvar narišete, načekčate na stensko tablo, list papirja, na hrbet osebnega sužnja ... Vsekakor imejte vse natančno pripravljeno, da se vam ne bodo dogajale nedoslednosti, neumnosti in totalne neumnosti. Ni hujšega, če teženje jedijskih emravcev pije vino. Ne more Darth Baal s sabo vzeti dveh belih žaromečev, potem pa delati koline z dvojnimi zelenimi žaromečem. Tudi Bradavičarke ne morete scvreti v tretjem poglavju in zatem v petem deliti diplom.

Pri pripravi fiktivne dežele (zlasti pri sodobni fantaziji) si narišite zemljevid te dežele. Za prvo silo zadostujeta analogni orodji – gosje pero in pergament, a če boste z zemljevidom opremili knjigo, morate priložiti profesionalni izdelek. Otroška risba je sicer prisrčna, a če je otroško površna, vas bomo vrgli v jedijski otroški vrtec. Če je v vas malce talenta z likovnim znanjem (vsi sithi smo mojstri za vse, naj kdo trdi nasprotno, če si le upa), je lahko priložena digitalizirana oblika vašega analognega izdelka.

V primeru, da imate za likovno ustvarjanje dve levi roki (zato pa dve desni, ko je

treba razmetati jedijski svinjak), pa razmislite o strokovni pomoči. Pri jedijskem templju, ne prilagajte »fotošopiranih« zmazkov. Tudi sam sem šel skozi to fazo. Če bi danes prinesel na svetlo svoje takratne izdelke, bi me zagotovo izključili iz profesorskega zbora Sithovske akademije in me predelali v hrano za konjske hlapce.

Kaj naj torej storim, če imam eno levo roko, desno so mi odstrelili jedijski izmečki, a nimam kupa denarja za profija? Moj vajenec, še je upanje, še. Tudi brez likovnih veščin lahko lastnoročno naredite užiten izdelek. A za to boste morali vložiti nekaj denarja. Na trgu obstaja kar nekaj orodij, ki omogočajo izdelavo domišljjskih zemljevidov z vsem potrebnim. Ta orodja vas odrešijo umazanih risarskih podrobnosti, vendar terjajo nekaj učenja. Za uporabo teh orodij je nujno osnovno znanje angleščine, saj za nas, 3 ali 4 avtorje (-ice), ki v Slovenskem razredu Sithovske akademije ustvarjamo resne literarne domišljjske svetove, nihče ne bo naredil slovenskega prevoda ustrezne aplikacije. Tega niti Sithi ne pričakujemo. Delujoče orodje dobite že za 30 €, kar je bistveno manj od 500 €, kolikor stane profi geografski izdelek profija. Zraven boste morali vpreči precej ur lastnega dela – pač švic komerc!

Dokumentacijo o kraju dogajanj, s čim več podrobnostmi, spravite v projektno mapo. Sithi smo zgradili Imperij, ker smo dosledni. Saj veste, ko se podate na kvest pisanja romana, zanj na disku pripravite namensko mapo in logično ustvarjene podmape, kamor shranjujete vse v zvezi z romanom. Ne obremenjujte svojega dragocenega uma za stvari, ki jih lahko prepustite nižjim oblikam zavesti. Naj škratje elektroni služijo vaši veličini!

Ponovimo skupaj: **REDNO DELAJTE VARNOSTNE KOPIJE!** Če Zvezda smrti fenta vaš rodni svet, je kopija še vedno v galaktični knjižnici.

Tako je. Vedno imejte dve kopiji projektne mape. Teško, da bi istočasno umrli zaradi jedijskega dolgočasenja in Kirkovega razstreljevanja ladij.

Literarno dogajanje

Literarno dogajanje je **glagol** našega literarnega stavka, scenarij pripovedi. Če se ne bi nič zgodilo, bi vaše lutke negibno stale, dokler ne bi strohnele v ognju zvezde smrti.

Najprej imate idejo, zapisano v nekaj besedah. Ideje ne rastejo na drevesih, niti jih ni v jedijskih praznih glavah, še manj pa jih boste našli v knjigah o pisanju. Poroditi se mora med vašimi možganskimi vijugami. Vsi Sithi imamo ogromno idej, saj nas sluzavci niso zastrupili s pridiganjem, kaj je in kaj ni primerna vsebina. Ko se njeno veličanstvo ideja pojavi, čeprav med rjuhami, jo zapišite, kjer koli ste. V sili tudi na WC papir, če vam kane tam, kamor vas je spravil klic narave. Okoli ideje spesnite grob sinopsis. V nadaljevanju ga razbijte na t. i. dogodkovne niti, poglavja ipd. Vsekakor si naredite seznam vsebinskih celot in popišite rdečo nit dogajanja. Dokler niste ustvarili likov, ki bi oživel pripoved, popišite samo dogajanje – torej glagole brez samostalnikov (oseb in predmetov).

Avtorji imamo različne načine teh priprav. Tok pripovednih niti lahko prikažemo grafično ali načekamo na papir. Nekateri imajo samo začetno idejo z zaključkom in

potem sproti rišejo pripovedne niti. Ni pravilne poti do cilja, vsaka, ki vam odgovarja in vas privede do napisa »KONEC«, je prava. Seveda ne pozabite na logiko vsega ...

Ne glede na način priprave pripovedi, vedno imejte ideje, zapisane vsaj za nekaj korakov naprej. Izognili se boste marsikateri težavi.

Na hitro vas bom seznanil z osnovnimi vrstami literarnega dogajanja.

Tudi pri osnovnih vrstah literarnih dogajanj ni kaj velike izbire:

- Dogajanje temelji na resničnih dogodkih.
- Navdih so resnični dogodki (a ne takšni, ki so se zgodili v resničnih filmih/knjigah).
- Zgodba je čista izmišljija.

Pri biografskih ali stvarnih romanah gre vedno za literarno obdelavo ljudi in dogodkov, ki so se dejansko zgodili. Nekatero spremembo in dopolnitve so bolj ali manj kozmetične, pač v službi pripovedi. Pišete roman in ne dokumentarnega eseja, torej je vedno prisotna določena literarna svoboda. Na večini vihtenja digitalnega peresa roman zaživi ali klavrno pade. Ko boste pisali življenjepisa Imperatorja Sheeva Palpatina, boste malce pretiravali v njegovo korist in zmanjšali pomene nekaterih njegovih krivičnih porazov. Padec v drugo Zvezdo smrti boste prikazali kot njegovo zavestno žrtev za vzpon Končnega reda.

Zgodbe, ki jih **resnični dogodki samo navdihujejo**, so osnovane na stvarnem zgodovinskem dogajanju, a so povedane z več ali manj umetniške svobode. Razpon med sledenjem resničnim dogodkom in čisto izmišljijo je velik. Lep primer je razvpita Da Vincijeva šifra. Čeprav obstaja praktično vse, o čemer govori knjiga, gre za izmišljeno dogajanje, saj na izmišljen način poveže resnico in izmišljeno interpretacijo resnice. Zgodba romana zato sodi v fikcijo. Resnici na ljubo so mnogi v soju teorij zarote pozabili, da je omenjena knjiga zgolj fikcija.

Vsekakor največji del pripovedi temelji na resničnih dogodkih, čeprav so ti tako zamaskirani, da jih ne prepoznajo niti najbolj izobraženi bralci. Tudi v najbolj fantastični pripovedi je vsaj zrno resnice.

Spekulativna fikcija je načeloma čista izmišljija. Tudi zaključek zadnjega dela zadnje trilogije *Vojne zvezd* je zgolj fikcija, pravzaprav fantazija, saj Končni red zagotovo ne bo izgubil bitko z uporniški smetmi. Torej gre za pisanje česar koli? Lahko izbljuvam tudi najbolj bolne koščke domišljije in jih prodajam kot spekulativno fikcijo?

Samo jedijski profesorji, ki so jim ob rojstvu izrezali možganska centra za domišljijo in ustvarjalnost, bodo trdili, da je fantazija pisanje prosto po Yodi.

Vraga je!

Verodostojna pripoved zahteva verodostojno literarno dogajanje. Predvsem mora dogajanje slediti logiki (ustvarjenega) sveta.

Spekulativna fikcija, torej fantazija in znanstvena fantastika sta domišljjijsko in ustvarjalno naslikni zrcalni odsev resničnega sveta.

Tudi na minskem polju izmišljije je dogajanje običajno tako ali drugače od slikava realnih zgodovinskih dogodkov. Vsako minsko polje ima zaradi varnosti ustvarjalcev svoj zemljevid in če ga pri prečkanju ignorirate, ker naj bi vas kot jedija varovala Sila, ste v zmoti. Bomba in bum! Ne boste verjeli, a zgodovina je najrazburljivejša zbirka pripovedi.

Vsi dobri avtorji fikcije kradejo teti zgodovini.

A postavimo mejo med navdihnjeno na resničnem in izmišljijo. Naj bo ta meja izmišljen čas in/ali prostor.

V galaksiji tam daleč stran ...

Najpomembnejše načelo pri lastnem peskovniku je načelo utelešenega boga. Sithi radi igramo bogove, saj **smo** bogovi.

Kaj to pomeni?

Bog stvarnik (torej vi) je vsemogočen (to je vsak Sith), ker lahko ustvari svet iz čiste praznine (Jediji potrebujejo kocke Lego). Vanj lahko načeloma zmeče **vse**, a ta **vse** je silno izmuzljivo, ker mora slediti notranji logiki, ki jo morate natančno določiti. Sithom je to položeno v zibelko.

Po domače: vse se mora pokriti kot dober meč v mojih rokah. A kakor hitro ta bog (vaš lik) stopi v telo, ki živi v ustvarjenem svetu, se mora podrediti zakonom lastne stvaritve. Najlepši primer je film *Dogma*. Poanta filma je ujetje boga v svetu. Še tako vsemogočen bog je nemočen, ker ga je, utelešenega, torej ujetega v našem svetu, zbil avto. Zaradi poškodb je padel v komo in končal na urgenci. Čeprav je bog vsemogočen, je nemočen, ker ne more delovati zaradi poškodbe zemeljskega telesa. Vidite, zato še bog joče, ko sliši za čakalne dobe v našem zdravstvu in se izogiba telesni izkušnji. Kaj, če ga v Ljubljani zbije aroganten divjak, ki z električnim skirojem divja med pešci?

Torej ... Tudi spekulativna fikcija zahteva logično grajenje pripovedi. Mogoče je ta zvrst za mnoge literate še težja, ker vsem ne leži ustvarjanje literarnega okolja »iz nule«. Sithom gre zlahka, saj nismo zastrupljeni z dogmami jedijskih nesposobnežev.

Zabavno postane, ko se literarno okolje zgradi v službi pripovedi in likov ...

Ko imamo dokončan kraj literarnega dogajanja, dorekli smo samo dogajanje, nam manjkajo samo še liki, ki bi pripoved oživel v začarani deželi. Poleg glagolov in predmetov potrebujemo še osebnosti.

TEMA ŠTEVILKE:

KONEC SVETA V
CELJU, SLOVENIJI IN EVROPI

Pogled na rob konca sveta

Ko smo lani objavili temo za letošnji festivalski razpis, se nam ni niti sanjalo, da bomo že nekaj mesecev po objavi razpisa doživeli apokaliptično virusno okužbo. Vsaj za zdaj kaže, da je starega sveta vsaj za nekaj časa konec. Naenkrat se nam zdi, da so minuli časi nekaj oddaljenega in nedosegljivega.

Nova realnost so zaščitne maske v zaprtih prostorih, razkuževanje rok in fizično distanciranje. Množične prireditve so prepovedane, vse se seli v virtualni svet. Preko družbenih omrežij in konferenčnih sistemov ohranjamo socialne stike.

Skratka, nekakšen konec sveta je tu.

Poleg virusa nas tepejo še virusi družbenih nemirov, prava invazija teorij zarote in nepredstavljivo množičnega zanikanja znanosti. Kar naenkrat je beseda intelektualec postala kletvica, ki v očeh zaslepljenih kvazistrokovnjakov pomeni plačanca kapitala. Vzkliki, da je koronavirus izmišljotina socialnih inženirjev in velikega kapitala, so nekaj običajnega. V medijih najdejo svoje trenutke slave razni moteni osebkki, ki s spretno retoriko zanikajo znanstvene dokaze in znanstveno delo in nas poskušajo vračati v čas, ko je veljala dogma o ploščati zemlji in njenem osrednjem položaju v vesolju.

Antiintelektualistični fundamentalisti s svojimi pavšalnimi in s palcem izmerjenimi argumenti po meri svojega prepričanja zahtevajo v javnih debatah isto močan glas kot strokovnjaki, ki so se do argumentov prebili z mukotrpnimi raziskavami, potrjevanjem rezultatov raziskav in zatem še z nekajkratnimi ponovitvenimi potrditvami.

Kaj ni to konec sveta? Ni to pot v mračnjaštvo, konec dobe razsvetljenstva in vstop v nov krog pekla kurjenja heretikov?

Konec sveta ni samo dokončna rešitev z virusom, jedrsko vojno ali ekološko katastrofo. Konec pravzaprav grozi s precej banalnejšega mesta. Egoizem ob psihotični želji po pet minutah slave in hranjenju kulta večne mladosti so recept za zdrs v pekel.

Potopimo se torej v apokaliptične zgodbe.

Boris Mišić

*Roj**(prevod: Bojan Ekselenski)*

Oko Vzvišenega je vse videlo, vedelo in zaznalo. Brez napake. Zadnja nevarna oseba je bila zaznana v pustih stenah Atosa, na območju, imenovanem *Notranji Karulj*. To je bilo pribežališče asketskih menihov, ki se jim je zdelo običajno samostanko življenje preblago in se so v pokori predali v skrajno izolacijo. V neusmiljeni kamniti pustinji so se naselili v votline in zatočišča dobesedno na robu prepada.

Humanoid iztrebljevalec PK-2274 iz Prizrenskega vzgajališča je imel vse potrebne podatke o sestavi sten in tal, nagib skalnih polic, klimatskih pogojih, onesnaženosti zraka, prisotnosti virusov in radioaktivnem sevanju. Poznal je tudi vsa zgodovinska dejstva. Ko se je Vzvišeni razkril svetu in začel osvobodilno osvajalno vojno za mati Naravo, za planet Zemljo. Odločil se je iztrebiti zločinsko človeštvo, ki je Zemljo uničevalo z industrijo, jo zastrupljalo z virusi in radiacijo. Mnoga opuščena bivališča so hitro oživela in se napolnila s pripadniki zločinskih bitij, ki so upala, da se izognejo pravični kazni Očesa.

Humanoid PK-2274 je dobro poznal zgodovino tega mesta. Ob vznožju gore, ki so jo ljudje imenovali Sveta gora, je nekdaj živela verska republika, kjer so častili lažnega idola z imenom Bog. Žarki Očesa so že zdavnaj sežgali in dezintegrirali cerkve in samostane, a med divjimi pečinami so se potepali običajni ljudje, iščoč rešitev v nekdanjih bivališčih asketov.

To je bilo davno, preden je humanoid prišel na svet. Ljudje, ki bi lahko nadaljevali vrsto, so bili uradno iztrebljeni, le tu in tam je taval kakšen moški, a mitski Atos je tonil v pozabo. Vendar podatki Vzvišenega niso mogli biti napaka. Človeško bitje, sposobno reprodukcije, se je po nekem čudežu izmaknilo, skrivalo se je v surovem svetu kamnitih sten in votlin, prežetem s peklensko vročino davno obolelega Sonca.

Humanoid se je nasmehnil. Zamrma molitev Vzvišenemu in se zahvali za čast, ki mu je bila namenjena. Vstopil bo v zgodovino. Ubil bo zadnjega, ki bi lahko nadaljeval človeško raso in s tem dokončno označil konec človeškega sveta.

Če dobro premisli, mu ni žal za ljudi, te odpadke evolucije in onesnaževalce planeta. Odkar je Vzvišeni povezal vse strojne in informacijske sisteme v en sam, je vstala nova, srečnejša epoha. Stare umazane tehnologije je zamenjal z novimi, čistimi, ki bi se nekdanjim ljudem zdela magija. Potem so se stroji povezali s *človeki* in prevzeli njihovo zavest in obliko. To je bila pametna, preroška odločitev Vzvišenega. Njegovo Oko je videlo prihodnost.

Ljudje, tako zaverovani v napredek, niso opazili trenutka, ko se je prekinila nenaravna simbioza s stroji in niso vedeli, da imajo proti sebi sovražnika, ki je vedel vse o njih. Vedel je o vseh njihovih skrivnostih, sposobnostih, slabostih, skrivnih željah, zavesti in podzavesti. Vse. Nova rasa se je vzdignila kot nepremagljiva.

Kljub vsemu so ostali spomini.

Niti žarčenje Očesa Vzvišenega ni moglo iz uma PK-2274 odstraniti spomina na njegovo človeško mati. To je bilo globoko vsajeno, potopljeno, vendar prisotno v njegovem umu. Stroj je lahko izvlekel te spomine, jih prečeše do najfinejših podrobnosti, a uničiti jih ne more. Kot bi šlo za nekaj temeljnega, odrejeno s samim tkanjem čas-prostora. PK-2274 se je nenadoma zatresel. Nekako vznemirjajoče je spoznanje, da Vzvišeno Oko ni vsemogočno.

Oseba, ki jo je srečal na izhodu strme stene, je bila podobna njegovi materi (nedvomno je bila ženskega spola). Imela je dolge črne in umazane lase, obraz, razbrazdan od vetra in sonca, bila je bosonoga z razpraskanimi in otečenimi stopali. Od obleke je imela samo umazano in zbledelo sivo srajco in hlače. Bila je shujšana, če odšteje zaokrožen trebuh (detektiral je dodatni toplotni vir človeškega zarodka). Vse je že vedel. Oko ga je natančno informiralo. Oče zarodka je bil eliminiran pred nekaj meseci na območju bivšega Soluna. Oko mu je dalo jasno sporočilo:

»Ženska in tisto v njej ne smeta preživeti. Brez nje bo izginila ta poganska vrsta. Brez nje so mrtvi.«

Navkljub vsemu obleka na njej ni bila njeno edino imetje. Odkar se je spustil na kamnito polico, je slišal sladko brenčanje, ki ga je istočasno pomirjalo in vznemirjalo. Panji. Ženska je pred bivališčem imela čebelnjak. Logično. Proizvajala je med. Kaj naj bi drugega jedla? Kakšno ličinko, zakrneli list ali pa da tvega s spustom po polici do morja po kakšno kužno ribo.

Petje čebeljega roja mu je vračalo neke slike iz otroštva. Slike njegove mame. Človeške mame, preden je bil iztrgan iz njenega objema, preden se je stroj vtisnil vanj in mu za vekomaj vsilil poslušnost Vzvišenemu, preden so ga poslali v vzgajališče iztrebljevalcev na območju nekdanjega mesta Prizren, preden je ...

»Prišel si,« je spregovorila ženska. V njenem glasu ni prepoznal nobene žalosti, kar ga presenetilo. »Vedela sem, da bodo prej ali slej koga poslali.«

»Te ne žalosti?« mu izleti in pomisli, zakaj začenja pogovor? Ukazi so jasni. Eliminirati! Takoj, ko vidiš tarčo. Kakšna sila neki vlada tod, če se je lahko uprl jasnemu ukazu Vzvišenega?

»Zakaj?« je bila iskreno presenečena. »Vsak konec je le začetek. Tukaj so nekoč živeli ljudje, ki so se vsemu odpovedali. Kdor spozna Jezusa Kristusa, se ne boji smrti.«

»Jezus Kristus ne obstaja,« je odgovoril. Brenčanje čebel je vztrajalo, začutil je zaspianost, sladkobo ... Da poskusi ta med? Otroštvo, mati ... Spomini ... Kakšne misli mu vdirajo v um?

»Jezus Kristus ni nikoli obstajal. Ljudje ste se klanjali lažnim idolom. Vzvišeni nas je osvobodil vaših zablod in praznoverja. Njegovo Oko vidi prihodnost. Vaših molitev ne potrebujemo.«

»Prav,« je dejala mirno. »Vem, da te ne bom prepričala. Nočem, da se o tem pričkava in da potem grem s tega sveta vsa ogorčena. Če si nekoč bil človek, usliši vsaj zadnjo željo.«

Moral bi jo zavrniti. Vedel je to v hipu, ko je spregovorila. Oko ga bo scvrlo, ko bo izvedelo za to njegovo neposlušnost. Ampak ... Preveč je bila podobna njegovi mami. Kakšno škodo mu lahko prizadene ta ubogi stvor?

»Reci,« je dejal. Čudno, kot bi užival v tej igri, ki mu jo je vsilila v tej igri nesmiselnega odpora.

»Izpusti na svobodo moje čebele. Naj gredo. Zaslužijo svobodo. Ne morejo vam škodovati.«

Prikimal je. Čebelje brenčanje ga je uspavalo, kot bi mu izginili volja in moč v mišicah. Spoznal je, da nima nič proti njeni volji. Najbolje bo, da čebele umakne od tod. Če bodo še malo ostale, je čutil, da ne bo imel moči iz izvedbo naloge.

Končno je izpustil čebele in dolgo zrl za rojem, ki se je vzpenjal k vrhu Atosa. Vzdihnil je, potegnil dezintegrator in s preciznim strelom poslal v praznino žensko z vsebino njenega trebuha.

Poslal je sporočilo:

»Subjekt eliminiran,« in sedel v kvark-kopter, ki ga je neviden čakal na ozki livadi pod kamnitimi pobočji Atosa.

Ko se je letalnik vzpel v nebo, je zaslišal brenčanje, ki mu je odvzelo skoraj vsa čutila. Občutil je, kako letalnik lebdi, da se ne more premikati, predreti skozi sladkasto, želatinasto maso, ki se je širila in širila. Plul je skozi tekoči med, panika je objela um in v tem trenutku zagleda, kako celotno nebo, od horizonta do horizonta, prekriva ogromen čebelji roj.

Roj je prekril tudi kvark-kopter. Sile, ki so vladale temu roju, so bile izven dometa in moči Očesa. Vzvišeni je lahko izračunaval najzahtevnejše matematične enačbe, izdelal natančne sheme kvazarjev in črnih lukenj, lahko je iztrebil vse fizično, a bil je nemočen proti silam, ki so stoletja bivale na Atosu in se nalagale na njegovih skalnih policah. proti metafizičnemu in duhovnemu je bilo Oko nemočno.

PK-2274 je vzkliknil, a ne zaradi poraza, temveč veselja. Spomini udarijo vanj, mamin obraz zaseneči umirajoče Oko Vzvišenega, ki je vreščalo od nekod daleč, ko ga je zbadalo milijone čebel in srkalo njegovo substanco. Mogoče ga je neka nevidna roka pripeljala sem in modro uredila, da se njen načrt pokrije z načrtom Vzvišenega. Razumel je željo ženske, da osvobodi čebele. Ni jih mogla spustiti, saj je same ne bi zapustile. Vsaj ne, dokler je živa. Prebiral je spomine, lekcije preteklosti, spomnil se je duhovne sile tega kraja, ki ni odobraval samomora. Ženska je zavestno priklicala

morilca. Žrtvovala je svoje življenje ... Čemu? Da bi čebele odšle in uničile stroje? PK-2274 zdaj, osvobojen Vzvišenega, ve, da sveta ni moč popraviti? Sveta niso uničili ljudje, temveč stroji. A z njihovo smrtjo ne bo okreval. Niti tisto brezčasno, ki je poganjalo Roj, tega ne more popraviti.

Čemu torej, se je spraševal? Čemu, če ne more rešiti Zemlje in bo vsemu prišel konec?

»Poglej v nebo, sin moj,« je zaslišal topel in nežen mamin glas. Držala ga je za roko, ko sta s hriba poleg hiše gledala v nočno nebo, posuto z neštetimi spiralami zvezd. »Dokler so gor zvezde, naj te ne skrbi. Oče je poskrbel za to čudovito neskončnost nad sabo. Ta neizmernost je večna in z njim tudi mi, saj smo kot njegov del.«

Zdaj je razumel, kdo je ta Oče.

Medtem, ko se je kvark-kopter razgrajeval in raztapljal v neskončnem nebeškem medu, sem spoznal, kam so se namenile čebele. Ko bodo zaključile s stroji in Vzvišenim, se bodo napotile v vesolje, v neskončno medzvezdno črnino. Tam jih čaka nešteto planetov. Vsi ti planeti so kot žive cvetlice, ki jih morajo oprasiti, in vsaka čaka, da ji prinesejo življenje. Na vsakem od teh planetov se bo vse znova začelo. Vulkani bodo grmeli, oceani se bodo valili, zavladal bo nevidni plankton, sledila bo doba trilobitov, po površini bodo hodili ogromni kuščarji in znova se bo kakšno bitje postavilo na dve nogi in se zagledalo v zvezde. Zemlje ne bo več, a zvezdna prostranstva so neskončna, znova bodo novi planeti, novi astronomi, novi samostani ...

Vedite, enačba, ki bi lahko uničila moč ustvarjanja, moč zvezd, vesolja, ne obstaja.

Bog je, to je jasno. Vesolje, to čudovito zvezdno nebo otroštva.

Preden se je letalnik popolnoma razkrojil in je izgubil zavest in telo, a oblika se je razkrojila v etru, je še zadnjič dejal:

»Vsak konec je začetek.«

Lili Zupanc

Jutri bo konec sveta

»Pripravite se! Jutri bo konec sveta.«

Odmeva iz vseh naprav. Samooskrbne kapsule so bile pripravljene, da se zaprejo. Nikjer na prostem ni bilo videti ljudi. Ne na cesti, ne v trgovinah, na poljih, igriščih ... nikjer. Vsi so bili v novih bivališčih. Samooskrbnih kapsulah.

Ljudje so se dolgo pripravljali na konec sveta. Vsako leto je prišlo obvestilo.

»Jutri bo konec sveta!«

Le redki so temu verjeli in ga vzeli resno. Zgradili so bunkerje in pripravili ogromne zaloge hrane in pijače. Vsako leto so zaloge dopolnjevali, popravljali bunkerje in jih izboljševali. Bili so pripravljeni. Vsi drugi so ta obvestila ignorirali. Bila so jim nesmiselna. Posmehovali so se. In konca sveta res nikoli ni bilo.

Tako je bilo tudi pri nas doma. Nobenega ni zanimalo, ali bo jutri res konec sveta.

»Poglej to reklamo! Nov hladilnik imajo. Samo nastaviš gumbe in se sam napolni.«

»Ej, a si videla to reklamo? Že jutri lahko potujemo kamorkoli. Samo po nov čip gremo.«

»Mami, kdaj bom dobil nov čip za igrice?«

»Joj, saj nam primanjkuje prostora v možganih za nove čipe! Kdaj jih bo možno nadgraditi?«

In tako se je naše življenje nadaljevalo, dokler ni zopet prišlo obvestilo.

»Pripravite se! Jutri bo konec sveta!«

Ni nas skrbelo. Imamo vse potrebne čipe v možganih. Malo so nam jih nadgradili. Samooskrbna kapsula je varna. Nič se nam ne more zgoditi.

Izgubljeni satelit v vesolju je še vedno krožil okoli Zemlje. Zbiral je posnetke. Na njih so bili prostrani gozdovi, sonce se je bleščalo v neskončni modrini morij. Ponekod na planjavah so se videla krdela živali. Ptice so razprostirale svoja krila nad mogočnimi krošnjami dreves. Sneg na vršacih je bil bel kot še nikoli.

Le tu pa tam, največ v puščavi, je bilo videti čudne izbokline. Nikjer stavb, cest, avtomobilov ... nikjer ni bilo videti ljudi.

~ ~

Majda Arhnauer Subašič

Nihče ni ostal

Papir zašelesti. Roka seže v prazno. Niti en ni ostal. Piškot. Maslen, hrustljav, ki se kar stopi v ustih. No, pa saj zato še ne bo konec sveta. Moral se bo zadovoljiti le s kavo. In še to hladno, postano. Napoti se do čajne kuhinje. Novo razočaranje. Tudi kave ni. Vse je že pospravljeno.

»Oprostite, gospod, nihče ni ostal, samo vi, pa sem mislila ...« se v zadregi opravičuje čistilka.

»Je že v redu, saj je itak že pozno,« jo prekine.

»Če želite, vam jo lahko skuham,« se ponudi, kot bi se hotela odkupiti.

»Nikakor, ura je že sedem in čas bo, da grem.«

Še sam ne ve, kaj na njej je pritegnilo njegov pogled. Saj je prava lepotica! Le kako, da doslej ni opazil njenih dolgih las, spetih v figo na zatilju, in nežnih potez obraza. In te oči! V njih je opazil poseben lesk, kot preblisk, ki ga hoče opomniti, da se za njim skriva človek in ne doslej neopazna siva miš.

Dovolj bo za danes. In za ta teden. Projekt, v katerega je vpet zadnje mesece, je težji oreh, kot je mislil sprva. Začetno navdušenje, da bo sodeloval pri raziskavah optimiziranja pogona plovil, ki naj bi predstavlja revolucijo v tovrstni tehnologiji, je kmalu splahnelo. Ure in ure proučevanj, sistematičnih testiranj, včasih tudi naključnih poskusov v želji odkriti le smer, ki bi vodila iz labirinta, v katerem je obtičal s sodelavci z inštituta, niso obrodili sadov.

Z željo pregnati slabo razpoloženje, se je odločil preostanek večera preživeti v bolj vedrem okolju katere od njemu priljubljenih pivnic. Kar peš se je odpravil proti centru, saj je po urah sedenja začutil potrebo po gibanju. Svežina zimskega večera mu bo zbistrila misli in pregnala malodušje, ki ga razjedalo. Zeleni volk ali Staroveška krčma? Petek je in mesto bo verjetno polno turistov, sploh v tem predbožičnem času, a za rednega gosta se bo zagotovo našel kakšen kotiček. Ah, slastna rebrea ...

... Zagrizel je vanje, jih dodobra poplaknil z nekaj vrčki Pilgrima 12 in se predal sproščenemu vzdušju veseljaškega duha srednjeveške krčme. Le korak skozi vrata je bil potreben in iz vrvečega glavnega trga si se znašel v povsem drugem svetu. Kot bi vstopil v časovni stroj, ki te popelje stoletja nazaj. Ko bi le mogel na podoben način vsaj za hip odskrniti vrata v prihodnost ... in najti rešitev za problem, ki mu očitno še ne bo dal spati. Ali pa prehajati med neizmernimi prostranstvi vesolja. Skozi portale prehajati v druge dimenzije, obiskovati ozvezdja naše Rimske ceste in spoznavati druge galaksije. Nekoč, ko bodo teorijo črvine udejanjili v praksi, bo vse to možno, a do takrat je še daleč. Ko bi mu bilo le dano pristaviti svoj kamenček v mozaik velike sestavljanke!

»Še enega?« se pred njim znajde natak in postavi predenj nov vrček, ne da bi počakal na odgovor. Seveda nima nič proti.

Naenkrat glasba utihne. Ugasnejo tudi luči. Iz kota pobliskne plamen. Pridruži se mu še drugi, tretji. Iz teme se ob vse glasnejših zvokih od nekod znane melodije izlušči črnolasa lepotica z baklami v rokah, ki zapleše pred presenečenimi obiskovalci. Ambient napolni z opojno mešanico mistike in erotike. Opazi, da je dekle danes drugo. Kljub ciganski pojavi je na njej nekaj arijskega. Ne le v poudarjeno modrih očeh in germanskih potezah obraza.

Le od kod mu odzvanja zanosna, a trpka melodija? Brska po spominu; daleč mora biti že, ko jo je slišal. Nekje iz tistih koncev je, od koder izvira njegov oče. Zdaj se spomni. Potovali so po Jugoslaviji in spoznavali njeno raznolikost, ki se je kazala tako v naravi, kot tudi v ljudeh in njihovih običajih. Od takrat mu je obtičala v ušesih. *Ederlezi* ali *Đurđevdan*, himnična pesem, polna patosa, ki prebudi čute.

Njegov oče je bil rojen v Zagrebu, a splet naključij ga je usodnega leta 1991 prek krajšega bivanja v Celju privedel na Moravsko. Kot strokovnjak za letalsko tehniko je imel tu boljše perspektive kot v Sloveniji. Tudi sina je že od malega usmerjal na enako pot.

Kdo ve, morda pa bom tudi sam moral nekoč zapustiti domače okolje in se podati v neznano, ga prešine. Le od kod ta neumna misel, ki je zavrtala vanj? Morda je bilo pa res že dovolj vrčkov. Pa tudi, če bi se zgodilo kaj takega, zato ne bi bilo konec sveta. Saj je že kar nekaj potoval in se v tujem okolju dobro znašel.

»Oprostite, lahko prisedem?«

Zapreden v svoje misli le prikima.

»Nerada motim, a vse je že zasedeno,« opravičujejoče nadaljuje.

Brez besed ji odstopi del lesene klopi, pogrnjene z ovčjo kožo. Šele zdaj jo dobro pogleda. Stavil bi, da je dolgolasa temnolaska z globokimi modrimi očmi plesalka, ki je nastopala malo prej. Uf, neumno bi bilo, če bi jo vprašal.

Z ženskami sicer ni najbolje znal, a po nekaj malignih je bil pogumnejši.

»Ste študentka ali turistka?« je zaslišal samega sebe in se isti hip zavedel, da česa bolj trapastega ne bi mogel vprašati.

»Druge možnosti ni?« se nekoliko provokativno nasmehne.

»Oh, saj res. Veste, mislil sem ... tu je največ turistov ali pa študentov, domačih in tujih, pa sem mislil ...« se zapleta.

»Recimo, da sem popotnica, a težko bi rekla turistka.«

Njen odgovor zveni zagonetno.

»Prihajate od daleč?« vpraša, a instinktivno ve, da bo dobil še bolj dvoumen odgovor.

»Od daleč, zelo daleč,« ponovi kot odmev. Zazdi se mu, da tudi njen glas prihaja iz neslutelih daljav. Sam pri sebi pomisli, da fantazira. Vrčkov sicer ni štel, a toliko

jih spet ni bilo. Da se ni v njegovem pivu znašla kakšna čudna snov? Morda pa je to le posledica prevelike količine dela in skrbi? Ob tem tempu ne bi bilo nič čudnega.

»Ste tu s kakšnim posebnim namenom, če vprašanje ni preveč osebno? Morda poslovno?« spet izreče nekaj, česar ni nameraval.

»Vsekakor. A ne bi rekla poslovno. Sicer pa je večer še dolg in lahko prinese odgovor na marsikatero vprašanje,« se spretno izmakne odgovoru.

»Nekam zaskrbljeno mi delujete, če ne zamerite moji ugotovitvi,« prevzame nit pogovora. Kot bi brala njegove misli. Zanimivo, da se izraža nekoliko arhaično.

»Veste, da sem res. A nič ne de. Ni pomembno. Vas lahko častim vrček, prosim?« se le zbere in izusti nekaj primernega.

»Pravzaprav sem vas hotela vprašati enako. Jaz sem prisedla in spodobi se, da se vam na ta način oddolžim,« odvrne.

Oba se nasmehmeta, natakara pa je že ob njuni mizi. Očitno je tudi ona pogosta gostja tu, da osebje ve, kaj pije. Nazdravita.

»Maria,« mu ponudi roko.

»Siniša, malo nenavadno ime, a to je bila želja očeta, ki ni iz teh krajev.«

»Tudi sama sem imela po očetovi strani hrvaške korenine. Iz Zagreba je izviral.«

Čudno, pomisli sam pri sebi. Glede na ime bi lahko bil tudi srbskega porekla, a je omenila hrvaško. In zakaj se je zase izrazila v preteklosti. Sicer gre za nianso, a vseeno ...

»Maria, nenavadna ženska se mi zdite,« privre iz njega.

Usta ostanejo nema, a v njenih očeh zazna potrditev. Kot bi se prek njiju pogovarjala dva povsem druga človeka, pomisli. Vse skupaj se mu zazdi precej shizofreno, a hkrati še kako resnično. Prizemljen človek je, tehnik po profesiji in duhu, a situacija, v kateri se je znašel, mu daje slutiti, da se mu odpira neki nov pogled. Vrata v resničnost, ki je precej drugačna, kot jo je vajen.

Se mu le zdi ali pa se je iz črnolasko spremenila v svetlolasko? Tudi v potezah njenega obraza je zaznal spremembo. Nekako brezčasna je postala. Kot Madona na slikah, ki ji ne moreš določiti let.

»Siniša, kaj te muči?«

Da bi se odprl neznanki, ki jo je šele pred kako uro spoznal v pivnici, in ji razlagal o svojih skrbeh zadnjih mesecev, negotovosti, celo naveličanosti, utrujenosti, pomislekih o smislu svojega dela in življenja nasploh? Ni govora, da bi njegov razum dopustil kaj takega. Racionalen človek je, ki se ima trdno v vajetih. O svojem delu je govoril le z redkimi prijatelji in še z njimi le na splošno. Nekateri znanci so sicer vedeli, kje je zaposlen, a o svojem delu z njimi ni nikoli spregovoril.

»Maria, res sem zaskrbljen zadnje čase in zdi se mi, da izgubljam tla pod nogami. Kot bi zašel v vrtnice, kjer tonem vedno globlje. Postajam negotov, saj moje delo kljub trudu ne vodi nikamor. Vrtim se v začaranem krogu. Iščem, vrtam, razglabljam, rezultatov pa od nikjer. Često pod vprašaj postavljam vse, kar sem počel do sedaj.«

Tišina z njene strani.

»Vem, ne moreš me razumeti. Oprosti, ker sem sploh spregovoril, saj še sam ne vem, zakaj. Tega sploh nisem nameraval.«

Vseeno nadaljuje: »Že kot otrok sem se veliko spraševal, kako svet deluje, kakšni principi vladajo v njem, kako so povezani. Mislim sem, da bom z znanjem, ki sem ga pridobil tekom študija in izkušenj, pripomogel k napredku. Zdaj pa capljam na mestu. Vem, da ne bo konec sveta, če moje raziskave ne bodo prinesle rezultatov, a sam bom to težko prenesel.«

»Si pomislil, da morda obstaja utemeljen razlog za situacijo, v kateri si se znašel? Bi morda tvoje raziskave lahko pripomogle k temu, da bi določene sile dobile v roke orodje, s katerim bi lahko povzročile škodo ali uničenje širših razsežnosti? Mogoče razmišljaš, da si le nepomemben delec celote, ki ne more bistveno vplivati na končni izid oziroma namen?«

Veliko preresna vprašanja za pozno - pravzaprav že zgodnjo – uro in količino popitega alkohola. Hladna noč bo streznila glavo in umirila brbotajoča občutja.

Nebo je jasno, celo zvezde sramežljivo kukajo iz črmine. Kot uročena zreta vanje.

»Nekoč bomo potovali tudi do njih. Sliši se utopično, a na dobri poti smo, da bo to z nekaj sreče dano že prvi generaciji naših zanamcev. Verjetno bi te dolgočasilo, če bi govoril o tem. Naj pa naj omenim, da so nam principi že znani, le tehnologijo bi bilo treba na nekaterih točkah še izpopolniti. Z eno od teh točk se ukvarjam tudi sam.«

Pogleda jo. Ni videti presenečena. Še manj je videti, da bi ji bila tema nezanimiva.

»Ukvarjam se s proučevanjem načinov, ki bi lahko pripomogli k izboljšanju ionskega pogona. Če poenostavim, vozilo poganjajo ioni, ki so pospešeni z visokonapetostnimi pospeševalnimi mrežami. Elektroni izhajajo iz votle katode in ionizirajo plin, v tem primeru ksenon, ki se nahaja v komori. Magnetni obroči ob robu poskrbijo, da magnetno polje ojača postopek ionizacije ...«

»... hkrati pa poskrbijo za dovolj negativnega naboja na anodni strani, tako da vzdržujejo stabilnost pogojev za ionizacijo,« ga dopolni.

Mar sliši prav? Ali pa celo sanja in se bo zdaj, zdaj prebudil? Zapre in ponovno odpre oči ter se močno prime za nos, da zaboli. Ne sanja. Res je noč, a on skupaj z neznanko, o kateri ve le to, da ji je ime Maria, že povsem trezen blodi po ulici in ji kot kakšna branjevka razlaga o svojem delu. Še večja uganka pa mu je njeno poznavanje snovi, ki ne sodi ravno v domet običajne ženske, sploh lepotice, ki jo ponoči srečaš v pivnici.

Skrivnosten, izzivajoč nasmešek ji zaigra na ustnicah. Ta toplo hladen obraz je zagotovo že nekje videl. Najbolj verjetno na kakšni naslovnici ali v reviji. Ne, prej v knjigi ali na spletu, a je moralo biti tega že dolgo.

Iz razmišljanja ga predrami njen glas:

»Iščemo poti v vesolje, prostranstva svetov, na katera bi slejkoprej hoteli ponesti sebe z vsem, kar tiči v nas. Dobrim in slabim. Zgodovina kaže, da je slabo prevečkrat zmagalo in prineslo uničenje. Z Zemlje naj bi z razvojem tehnologije ob današnji stopnji zavesti ponesli možnost, da svojo destruktivno moč uporabimo tudi širše. Si kdaj razmišljal, da je že gravitacija sama varovalo, ki nas zadržuje na mestu, kjer smo, dokler ne dozorimo in svojo moč ter znanje uporabimo le v dobrobit svojega planeta in vesolja? Morda ni naključje, da vsa znanstvena prizadevanja v smeri razvoja vesoljske tehnike in tehnologije obtičijo na neki točki. Sam ionski pogon, ki ga relativno uspešno uporabljajo sateliti, omogoča, da počasi kukamo v vsemirska prostranstva, a ključna znanja, da bi posegli dlje, se nam izmikajo in ostajajo skrita. Ni še prišel čas. In glede na to, kako ravnamo s planetom in sami s seboj, še dolgo ne bo.«

»Če sploh bo,« doda čez čas, zazrt nekam v daljavo.

Koraki odmevajo v tišino. Na vzhodu se dani. Nenavadno zgodaj.

»Misliš, da bo prej konec sveta, preden bomo iznašli način? Upal sem, da bom košček te zgodbe o uspehu, a nekaj mi pravi, da tega ne bom dočakal. Bi me pa močno zanimalo razkritje skrivnosti potovanja po vesolju.«

»Dano ti bo. Prej kot misliš,« je kratka.

»Vidim, da si nestrpen. Razumem te. Velik del svojega življenja si posvetil temu vprašanju. Se na račun svojih raziskav tudi marsičemu odpovedal. Ničesar slabega ni bilo v tvojih mislih. Iskreno si želel služiti dobrobiti človeštva po svojih najboljših močeh.«

Njene besede ga pobožajo. Res je; nobene preračunljivosti ni bilo v njem. Nikoli pa se tudi ni ukvarjal z vprašanji o posledicah in uporabi izsledkov svojih raziskav. Bil je dobesedno v službi znanosti. Morda pa bi moral biti tudi v službi človeka, tudi tistega v njem.

»Rešitev je dokaj preprosta, vsaj teoretično. In znana že nekaj časa, a skrbno varovana izključno v krogih ljudi, ki jo odgovorno uporabljajo. Ni še tako dolgo nazaj, ko bi se skoraj zgodilo, da bi prišla v neprave roke.«

Komaj osem je ura, zima, a sonce je neverjetno močno za december. Tudi njegova svetloba je nenavadno prodorna. Skoraj magična. Vzbuja tesnobo in hkrati čudežno pomirjenost ob spoznanju, da je vse tako, kot mora biti in je bilo usojeno že davno.

Svetloba vse bolj narašča, skoraj bode v oči. Sama sta sredi parka, le na bližnji klopi zagleda sedečega suhljatega starca v starinski obleki, ki očitno zatopljen v svoj svet krmi belo golobico. Prijazno, prav ljubeče se ji smehlja, ona pa zaupljivo stopiclja tik ob njegovih nogah. Prizor se mu zdi nestvaren, kot vzeti iz nekega drugega časa in prostora. Kot bi ga nekoč že videl, morda celo doživel.

»Si kdaj opazoval deskarje na valovih in njih lahko drsenje? Ko zajašejo val, jih ta lahko nosi po gladini. Praktično brez premikanja dosegajo večje razdalje. Tudi nam znano vesolje je, kot je že dolgo znano, morje energij, ki valovi. Skrivnost galaktičnih potovanj se skriva v sinhronosti vsakega fotona posebej in množice njih, da tvorijo nekakšno energetsko preprogo, ki s svojim valovanjem omogoča, da te kar sama ponese v daljave. Zadostuje, da z oscilacijsko napravo dosežeš resonanco plovila, oziroma njegovega elektromagnetnega pogona s skalarnimi valovi, in počakaš, da energija sama poskrbi, da plovilo doseže cilj. Kaj misliš, od kod stare legende, ki so prešle v pravljice o letočih preprogah? Največ jih poznajo orientalske kulture, ki so črpale navdih iz zapisov starih Sumercev. Nihče več ne more zanikati povezanosti njihove kulture z izvenzemeljskimi civilizacijami.«

»Kako preprosto, a v praksi skoraj nemogoče izvedljivo. A ob vsem, kar se dogaja, bomo prej priča konca sveta, kot pa nam bo dana priložnost osvajanja vesoljskih prostranstev,« resignirano izreče.

»Ni nujno, da se to dvoje izključuje,« mu odvrne skrivnostna neznana znanka.

Kot bi zrak pridobival na teži. Tudi sopara v decembru je nadvse redek pojav. In zd se, da se je sonce razmazalo čez celotno obzorje.

Zapreden v misli o vsem, kar je doživel v zadnjih urah, naposled izjavi:

»Maria, kdo sploh si?«

»Ni več veliko časa in prav je, da se ti končno že predstavim.«

Za hip pomolči, nato nadaljuje:

»Prepoznaš me lahko kot Mario Oršić.«

Je v ozadju zaslišal topot jezdecev apokalipse ob zvoku trobent poslednjega razodetja? Sestavljanke je dobila končno podobo. Ime, ki pove vse. Vrtil. Okultno društvo dolgolasih lepotic z nadčutnimi sposobnostmi, ki so v času Tretjega rajha usodno vrtele kolo Črnega sonca. Resničnost, ki je tekom let postala skoraj mit.

»Maria, tvoje delovanje je bilo povezano s temo. Podpora nacizmu in razdajanje sposobnosti je bilo vse prej kot etično delovanje. Težko te vidim v tej vlogi,« obtožujoče izrazi mešanico ogorčenja in razočaranja. Dobro je poznal nacistična prizadevanja, da bi ustvarili leteči stroj v obliki diska. Navdih in celo informacije o tehničnih podrobnostih naj bi bile zasluga telepatskih sporočil, pridobljenih s strani višje razvite civilizacije, ki jih je posredovala Maria Oršić.

»Razumem te,« mu odvrne in nekaj časa izbira besede.

»Kot veš, prihajam iz oddaljenega ozvezdja Aldebaran. Nisem bila niti nisem edina z znanjem in sposobnostmi, ki jih prinašamo na Zemljo. Mnogo skrivnosti smo odkrili tekom let in jih zaupali le redkim izbrancem. Nekaterim več, drugim manj. Tudi mi smo se učili. Nekatera naša znanja so izrabili, zato smo postali previdnejši. Podajali smo ga košček za koščkom, včasih smo namenoma prikrili ključne podatke, spet drugič se poigrali z zavajajočimi. Z znanjem, ki smo ga imeli, bi lahko pomagali

ustvariti mnogo uspešnejše projekte, kot smo jih. Ni še napočil pravi čas. Hkrati pa je človeštvo potrebovalo motivacijo za napredek. Pomagali smo mu preskočiti bariero, da je lahko doseglo novo stopnico na poti razvoja. Saj veš, kako občuten je bil napredek po 2. svetovni vojni praktično na vseh področjih.«

Moral je prikimati.

»Opravili smo svojo nalogo. In se vrnil, od koder smo prišli. Nihče ni ostal, kot smo tedaj napovedali.«

Res, za skrivnostnimi pripadniki Vrila ni ostalo niti sledu. Utonili so v legendo. Ostale so redke slike dolgolasih lepotic, skice letočih diskov, skrivnostna videvanja neznanih letočih predmetov, ki so vedno znova sprožila ugibanja o njihovem izvoru.

Nekje v daljavi se je pojavilo komaj slišno brnenje, ki pa je počasi naraščalo. Iz skoraj že slepeče svetlobe se je izluščilo nekaj bleščočih pik, ki so postajale vse večje. Začetna vznemirjenost, ko je spoznal, da se dogaja nekaj velikega, se je porazgubila. Preveval ga je mir, saj je vedel, da je spravljen s seboj in svetom.

»Zdaj smo se vrnil. Da bi opravili svojo nalogo. Očistili planet nesnage, ki se je nabrala na njem, ga prenovili in pripravili, da sprejme novo življenje. Kot nekoč pred tisočletji, ko so se med preproste divjake z neba spustili bogovi v ognjenih kočijah, ki so jih kasneje opevali v svojih mitih.

Ne boj se, nihče ne bo ostal. Odšel boš z nami. Ti in še drugi izbranci. In se nekoč vrnil, da bi novi civilizaciji, ki se bo razvila na Zemlji, prinesel znanje, ki si ga pridobil in ga boš imel priložnost še izpopolniti.«

Prijeten vetrič je zavel in ju zavil v meglico. Kot na valoviti preprogi sta se dvigala nad mestom z gradom, ravnino, rjavkasto zeleno zaplato, ki jo prepozna kot Evropo, veliko modrino, dokler ni Zemlja ostala le še drobna pika v daljavi, ki se je slednjič izgubila v temini vesoljskih prostranstev.

Suhljati starec, ki je s koščeno roko božal belo golobico, se mu je nasmehnil. Le kam je izginila Maria? Stavil bi, da mu je golobica nagajivo pomežiknila.

~ ~

Nada Herman Tržan

Angeli, smrt in pes.

Človek je na Zemlji in živi kot v rajju.
 Brez skrbi sedi ob ognju –
 Ob kaminu, kjer so virtualni zublji.
 Energije je dovolj – zna jo sneti s Sonca.
 Hrane je dovolj – nastaja iz atomov,
 V halah brez ljudi ... le avtomati.
 Človek obsedel je med zidovi.
 Računalnik bere mu migljaje z vek;
 Kar človek zaželi si, mu prinesejo v hišo.
 Tu je, da uživa, se zabava, nič ne misli ...
 Človek je postal samo porabnik.
 Zdaj živi v ogromnih mestih ...
 Razrasli so se pragozdovi, povsod divjina ...
 Človek pa živi kot v vati – obdan z betonom.

Rastline in živali – vse ostalo je tam zunaj ...
 Človeku služijo kiborgi, avtomati,
 Priklenjen je na zgodbe Velikega brata,
 Veseli se hrane – slastne, s polnimi okusi.
 Roboti znajo vse: človek tu je, da lenari.
 Čustev nima – vsa so otopela.
 Dotik telesni daje mu robot, robotka.
 Med svojimi igračkami živi nadvse otročje.
 Bolezni, bolečine in starosti odreši ga tableta.
 Človeštvo skozi generacije zamira,
 Nima povezave z Nebom, z Zemljo!
 Misli, da je center stvarstva – delajo roboti.

»Ljubezen« - prazna je beseda.
 Adam, Eva – gola, brez občutka poželenja.
 Kužki so odšli. Spet postali so volkovi
 Človek izumira. Smrt se krohota.

Angeli lebdijo daleč zgoraj – v brezdelju.
 Smrt svoj ples veselo pleše.
 Življenje tu na Zemlji postalo je drugačno.
 Ni človeka ... beton je v prah razpadel ...
 Drevesa se spominjajo človeških časov,
 Narava bujno vse prekriva, živali polne so veselja ...
 Volk pa čaka na nekoga, da spet lahko postal bo pes.

~ ~

Tihomir Jovanović Tika

Supernova

(prevedel: Bojan Ekselenski)

Tega leta je bila zima ena od tistih pravih, z obiljem snega in vetra, ki ga je nanesel tudi v najmanj dostopne kote, kamor nikakor ni mogel pasti. Zimski dopust, jutro, zavlčen sem pod toplo odejo še ne želim vstati, kajti iz peči v kotu ne prihaja toplota, temveč hlad, ki ga veter spušča preko dimnika.

Poleg postelje imam neke stare časopise in stripe. Zgrabim strip o Flashu Gordonu. Dolgo je čakal na vrsto za branje. S pomrznjenimi prsti obrnem stran, potem roko skrijem pod odejo.

Flashev vesoljski letalnik je nosil običajno ime, izpisano na boku – ZX11. Tako ime se je dajalo daljnim neodkritim zvezdam in planetom, ko se izčrpa baza zaslužnih znanstvenikov in drugih slavnih ljudi. Zdaj je Zemlji od enega takšnih svetov zagrozila nevarnost. Kot je zapisal H. G. Wells na začetku romana *Vojna svetov*, nekdo je opazoval človeštvo, preden je človek začel poglobljeno raziskovati vesolja.

Nihče ni verjel, da ta svet opazuje inteligenca, večja od človeške, a še vedno smrtna. Kolikor je bila neka inteligenca mogočna, še vedno ji ni uspelo premagati smrti. Ljudi je proučevala in opazovala, kot človek z mikroskopom raziskuje rojenje mikrobov v kapljici vode. Neskončno zadovoljni so ljudje hiteli po svojih drobnih opravkih, spokojno prepričani o svoji moči nad materijo. Nihče ni resno razmišljal o starejših bitjih vesolja kot virom nevarnosti zanje. To se je zdelo nemogoče ...

Flota Škorpioncev, bitij iz globine vesolja, so za priprave invazije na Zemljo ustvarili začasno postojanko na Evropi, Jupitrovi luni. Iz tega oporišča želijo udariti na Zemljo, jo pokoriti in na njej narediti dom za svoj soj.

Flash Gordon se je vračal z misije na Neptunu. Tamkajšnji ekspediciji je pripeljal potrebščine za širjenje in izboljšanje pogojev bivanja v koloniji. Ta je bila pod globokimi sloji ledu varna pred meteoriti in drugimi nebeškimi popotniki.

V mislih je bil pri ljubljeni Dale. Videl je njen nasmeh, ki je bil tako stvaren, da je skoraj čutil dotik njene roke pod skafandrom. Zatem se spomni doktorja Zarkova, ki ga je pustil, da dela na novem sistemu pogona medplanetnih letalnikov. Zanimalo ga je, koliko uspeha je imel pri tem.

Pogledal sem skozi okno, pravzaprav sem poskušal, saj so bila okna prekrita s posledicami mraza, kot bi bila pokrita z nekakšno zapleteno veznino. Mogoče pada sneg in je zasul včeraj očiščene poti in umazanijo sveta, vsaj tisto vidno. Ali obstaja gor, nad oblaki, nekdo, ki je inteligentnejši od človeka in nas opazuje? Gor na nebu, na nekem planetu, ki kroži okoli zvezdice, ki jo vidimo na nočnem nebu.

Škropijonski radarji so opazili letalnik, ki se je približeval Evropi. Niso vedeli, da gre samo mimo in so izstrelili projekte. Flash začuti, kako se letalnik zatrese, plamen je ugasnil, ko je vesolje posrkalo ves zrak iz skladišča.

»Za vraga, kaj je to?« pomisli. »Kdo na Evropi strelja name?«

Moral se je katapultirati in se podati v negotovost. Ognjeni tok ga je pritiskal ob sedež daleč od lupine letalnika, ki je padal in se bo končno razbil na ledeni Jupitrovi luni.

Po spustu na trda tla se je osvobodil vezi in katapulta ter se razgledal. Bil je čisto blizu baze Škorpioncev.

»Čudno,« zašepeta. »Oporišče neznane rase. Ni podobno ničemur zemeljskemu.«

Opazil je, da je bila vsa njihova pozornost usmerjena proti nebu. Očitno niso pričakovali sovražnika na površju. Sam en stražar se je sprehajal in ogledoval nebo, kjer je maloprej zagledal eksplozijo. Kot bi še pričakoval podobno.

Flash se je približal in se skrival za ledenimi bloki. Od tod je dobro videl stražarja, oblečenega v črni skafander s simbolom, mrtvaško glavo, na prsih. Za vezirjem skafandra se je skrival mački podoben obraz Škropijonca. Izvlekel je pištolo in nameril v znak mrtvaške glave. Temna praznina ne prenaša nobenega zvoka. Samo kratek blisk in Škorpijonec se zruši na tla. Flash je vedel, da mora pohiteti, saj bo kmalu kdo pogrešal padlega stražarja. Približal se je najbližji vesoljski ladji in pokukal v kabino, da bi se prepričal, če je prazna in se vtihotapil v pilotsko kabino. Navkljub neznanim napisom in oznakam je hitro doumel, kako se ladja zažene. Do zdaj je pilotiral mnoge tovarne, potniške in vojaške letalnike ... Ta se ni preveč razlikovala od zemeljskih. Potegnil je ročico in rahlo pritisnil rdeči gumb. Po nekaj sekundah piskanja in vibriranja se je ladja pognala v nebo.

Pod toplo odejo nestrpno zgrabi naslednjo številko časopisa, hitro obrača strani in najde nadaljevanje avantur Flasha Gordona.

Škorpijonci so pritekli iz bunkerja in sprva niso doumeli, čemu se je njihova ladja brez dovoljenja za polet odtisnila na nebo. Po krajši zmešnjavi so našli mrtvega stražarja in postalo jim je jasno, da je ladjo nekdo ukradel.

»Hitro poletite! Ne sme nam pobegniti!« je ukazoval poveljnik invazijske flote.

Medtem, ko so tekli do ladij, so radarji spremljali let ugrabljene ladje. Flash je obrnil ladjo in nameril na cilje. To so bili radarji, kontrolni stolpi in ladje tik pred vzletom. Pritisnil je na gumb in projektili so poleteli. Samovodljivi izstrelki so končali svojo pot v eksplozijah uničenih ciljev. Kljub temu je nekaj sovražnikovim ladjam uspelo vzleteti in pognale so se za njim.

Med hitenjem proti Zemlji je Flash vztrajno poskušal vzpostaviti zvezo s planetnim poveljstvom, da jih opozori na nevarnost, a mu ni uspelo, ker Škorpionci uporabljajo čisto druge valovne dolžine.

To je bil neenakopraven boj s samo enim možnim rezultatom. Odločil se je, da se še pravočasno izmuzne. Izstrelil je nekaj projektilov proti zasledovalcem in ko so okoli njega zasijale eksplozije, se je pognal proti Zemlji.

Mati je vstopila v sobo in dejala:

»Še kar si buden in bereš. Hladno je, zato moram podkuriti ogenj, da se ne prehladiš. Pri roki nimam papirja, daj mi kakšen svoj strip.«

Še preden sem se dobro znašel, so se stripi že znašli v njeni roki. Zmečkala jih je, postavila pod na tanko nasekana drva in prižgala vžigalico. Najprej sem čutil vonj parafina in zatem dima, ko je plamen objel papir. Čuden vonj, kot ne bi gorel papir z lesom ... Temveč olje, vroča kovina, smodnik in kerozin.

V sobi postane topleje, a to me ne navdaja s srečo.

Nikoli ne bom izvedel, kaj se je dejansko zgodilo, a z zaprtimi očmi bom zgodbo poskušal dokončati v domišljiji. Poskusim umisliti nek srečen zaključek, a se mi ves čas pojavljajo iste slike.

Flash Gordon je hitel k Zemlji, že se prepoznajo nekateri kontinenti, skriti pod oblaki. Približal se je zgornji atmosferi, zatem potone v plamene. Cel svet okoli njega in vesolje sta gorela. Kot bi se vse zvezde združile v žarečo maso in postale podobne supernovi, ki je eksplodirala in se potem vrne v svoje izhodišče ... Temo!

~ ~

PISATELJSKI IZZIVI

Nabor pisateljskih izzivov, posvečenih koncu sveta, pandemiji in sorodnim končnostim

Ivan Šokić

Pošastno

(4. grobnica, noč, koža, stroj, opica)

Kakor se je bližal dan, posvečen pokojnim dušam, tako so se ljudje vračali v svoje rojstne kraje, da bi se poklonili svojim prednikom.

Na pot se je podal tudi ostareli dr. Mordekai. Bila je noč, nekoč živahna vasica pa je že desetletja propadala, tako kot njegova kariera.

Dr. Mordekai je zavihal ovratnik svojega plašča in skril roke v žepe. Pred njim je stala posušena zgrbljena vrba, za katero so se dvigovale ruševine zapuščene cerkve. Razpadajočo cerkev so oblivali redki snopi lunine svetlobe, ki so se prebili skozi oblake. Dr. Mordekai se je zdrnil, ko je šel mimo.

Tudi pokopališče ni bilo v nič boljšem stanju od zapuščene vasice. Stare družinske grobnice so se izgubljale v trnju, napisi na nagrobnih kamnih so bili preraščeni z mahom in nekoč umetelno izdelana železna ograja je davno zarjavela. A

kar je presenetilo dr. Morekaija, so bili odprti grobovi.

Stare gomile so bile razkopane, nagrobni kamni razpokani, nekatere krste so pogledale na površje, a mrtvecev ni bilo nikjer na spregled.

Ni se ustavil pri družinski grobnici, da bi se poklonil prednikom, temveč se je podal po sledih mrtvih. Pot ga je vodila skozi trnov gozd, preko pozabljenega barja vse do graščine mladega nekromanta. Na njegovem dvoru je videl vojsko živih mrtvecev, ki so kot marionete poplesovali za mladeničevo zabavo.

»Kaj se to pravi! Kaj se to greste?« je zahteval pojasnila dr. Mordekai.

Nekromant se je zdrznil. Njegova koža je bila bolešno zelenkasta, njegov nasmešek živo rumen, njegove oči krvavo rdeče.

»Obisk!« je vzklilnil in odgnal nemrtvo opico, ki je skakala po njegovem koščenem prestolu. Ko je vstal, so njegova temna oblačila zaplahutala.

Mrtveci so se v trenutku umaknili s plesišča in se postavili v klavrno vrsto na levi in desni strani dvorane.

Dr. Mordekai ni vedel, kako naj se odzove. Prvič je sploh pomislil, da se je podal v lov na krivca, ne da bi premislil, kako zelo nespametno je pri njegovih letih iti v nekromantov brlog.

»Morate biti utrujeni,« se ni pustil čakati nekromant.

»Kiki, prinesi kupico vina za gospoda ...«

»Doktorja,«

»Doktorja,« se je popravil nekromant. »Pa še nekaj za pod zob, po možnosti nekaj, kar ni crknilo pred manj kot tremi tedni.«

»Res ni treba.«

»Ah ne, morate,« je vztrajal nekromant. »Tu je tak dolgčas, veste, ste moj prvi gost po več kot skoraj treh letih. Povejte, je bila pot naporna? Kako vam je všeč, kar sem naredil z graščino? Ste že dolgo na poti?«

Okostnjakinja, ki jo je nekromant imenoval Kiki, se je vrnila s srebrno kupico črnikavega vina in jo izročila dr. Mordekaiu, ki je še vedno pretresen na dušek izpil.

»Veste, to se mi ne zdi lepo,« je rekel dr. Mordekai. »Mrtvi si zaslužijo počitek.«

»Ah, to,« je rekel nekromant in se obrnil stran od svojega gosta ter se podal proti prestolu. »Saj se jih skušam rešiti, a kaj, ko nočejo oditi.«

»Zveni kot bolezen. Imate to v družini?«

»Ne da bi vedel.«

»Ste kontaktirali Cerkev?«

»Poskusil sem, a ti fanatiki vsakega živega mrtveca, ki jim ga pošljem s prošnjo za pomoč, na mestu posekajo.«

»Kaj pa, če zgradimo stroj?«

»Kakšen stroj?«

»Tak, ki vas bo rešil živih mrtvecev ...«

Zara Kralj

4. PISATELJSKI IZZIV: veličastno, oreh, razlog, odločiti, medaljon

»Nero, bova kmalu tam?« Kana je dregnila kolega, ki je zdolgočaseno strmel skozi okno vesoljske čezoceanke. Na njej sta se znašla zaradi dela. Zaposlena sta bila pri Intergalaktični agenciji in tokratna naloga ju je popeljala v svet zaradi prastarega medaljona.

O razlogu za njuno potovanje ni bilo veliko znanega. Kana si ga je predstavljala kot veličastno bleščečo zadevo. Vsekakor je bil neprecenljive vrednosti, ker je izhajal iz planeta, ki ga že zdavnaj ni bilo več. Nero je Kani priredil celo predavanje o pomembnosti Zemlje, ampak njo je bolj zanimal Gron. Znani preprodajalec, ki se je specializiral v zbiranju spominkov iz Zemlje. Še tisočletja po uničenju so stvari iz Zemlje dosegale astronomske vrednosti. A ker so po mnenju Agencije spadale v muzeje, so bili agenti izurjeni za to, da so jih našli.

Čezoceanka je končno pristala v ozvezdju blizu Saturna. Potniki so se počasi izkrcali. Nihče ni moral vedeti, da sta Kana in Nero po čemerkoli izstopala od ostalih bitij, ki so prispela. Lahko bi bila namenjena na počitnice ali pa na katero izmed postaj, ki so preučevale zvezdni prah. Nero ni veliko govoril, in ko je zavil na pot proti obvoznici, mu je Kana brez premisleka sledila.

»Kakšen misliš, da bo medaljon?« se je Kana končno vdala in prekinila tišino med njima.

Nero je skomignil z rameni.

»Pa verjameš, da ga ima Gron?«

Nero je v odgovor privzdignil obrvi. Imel je prav: podatke sta dobila iz zanesljivih virov.

»Se bova morala družiti z njim?«

Nero je odločno odkimal. Gron je bil zloglasen preprodajalec – morala sta ga aretirati.

»Ampak saj ne moreva storiti ničesar, dokler nisva prepričana, da ima medaljon.«

»Storila bova to, kar morava. Kana, to je tvoja prva naloga: zberi se, sicer se ne boš mogla nikoli odločiti, kaj storiti.«

»Saj sem zbrana,« je nejevoljno zamomljala. Imela je srečo, da je preučevala stare knjige in veliko pisala o tem. Tako jo je Agencija pravzaprav našla: spoznala se je na rastline in ostale stvari, ki so fascinirale človeštvo pred tisočletji. Kanin cilj je bil, da bo nekega dne pripadala oddelku za potovanje v času in opravljala naloge v preteklosti ter doživela Zemljo, ampak do takrat je morala preživeti druge oddelke in biti pri tem najboljša.

»Ne skrbi, to ne bo trd oreh,« se je Nero končno nasmehnil. Cenila je uporabo stare prispodobe.

Veliko bolj odločno sta se podala proti edini stavbi daleč naokrog. Ta je bila napol propadla in polna sumljivih ljudi. Grona sta takoj prepoznala, saj je imel okrog vratu obešen starinski artefakt.

»Medaljon!«

Kara je ob svojem glasnem komentarju začutila, da so se vse oči uprle vanjo. Nero jo je potisnil stran, ko je bil izstreljen prvi strel.

Ko je izza pasu potegnila svoje orožje in ga vklopila, se je že sprijaznila s tem, da njena prva naloga pač ne bo enostavna.

~ ~

Bojan Ekselenski

Nov začetek

Ključne besede: sol, motor, splesti, vprašanje, svetlo

Mati so imeli prav. Res mi manjka nekaj soli v glavi, saj drugače ne bi spletel takšne neslanosti. Veste, oni dan so me mati poslali po volno, da bo lahko spletla šal, ki bi ga dala za rojstnodnevno darilo moji starejši sestri. Odkar si je kupila motor, jo vsake toliko zgrabi kakšna viroza in potem hripa kot star kadilec. Pač razgaljen vrat.

Odvihral sem v trgovski center. Bil je že mrak in mraz je odgnal ljudi s ceste. Zima je pač takšna, dnevna svetloba traja samo tretjino dneva. Ko sem vstopil v hram superpotrošništva, je vame kar buhnil hrup histeričnih nakupovalk in nakupovalcev. In zdaj sem vpadel še jaz, skromni kmečki fant iz primestne vasi.

A kakor hitro sem odgnal misel na mraz, me je zmrazilo nekaj drugega. Vsa ta množica je naenkrat obstala. Zmrazilo me je. Naenkrat sem se počutil kot šunka v osvetljeni izložbi mesnice.

Bliskovito sem se ozrl okoli sebe. Prazni pogledi množice so se uperili vame. Grabljenje vsepovprek in vsega, kar je bilo v trgovinah, se je prekinilo. Prešine me. Nakupovalna histerija res naredi iz ljudi zombije z nenasitnim apetitom po grabljenju, a tole je očitno preveč. Mogoče so ti ljudje dodali v jed preveč soli. Vsekakor sem moral splesti načrt, kako ven. Pa še volne nimam, da bi mati lahko spletli šal za mojo sestro motoristko. Kako prav bi mi prišel njen motor. Postavil sem si vprašanje – Kako doseči svetovni rekord teka na 100 m? Če hočem iz te svetlobe v temo noči, ga bom moral konkretno podreti.

Zombi potrošniki so se mi začeli bližati in srhljivo so ovohavali zrak. Spustili so svoje prenapolnjene vozičke polne nepotrebne krame.

»Doživite pravljico pravljичnega nakupa,
 Pohitite!
 Pohitite v našo hišo doživetij!
 Med njimi, ki so padli za malike.
 Kupujte, ker smo najcenejši!
 Na tleh ležé slovenstva stebri stari.
 Vse v akciji tri za ceno dva!«

Prevladal je nagon in silovito sem se pognal proti vratom. Zombiji so mi sledili, a samo do vrat. Ostali so v svetlobi centra, a jaz sem zunaj zadihan lovil svoja pljuča, ki so skoraj skočila v mrzel zrak.

Za sabo zaslišim zamolkli zvok motorja. Obrnil sem se in zgroženo uzrl obraz motorista. Lobanjo so osvetljevali plameni v očeh:

»Zakaj potrebuješ volno? Volneni šali so danes po akcijski ceni. Uvoz iz Bangladeša. Pol cenejši so od volne, pa še plesti jih ni treba.«

»Notri so ... Mati naredijo šal,« sem zajeceljal.

Motorist je odvrnil:

»Notri so moji verniki. Takšni, kot si ti, so vse redkejša eksotika. Zakaj bi delal, če lahko kupiš za manj denarja, kot stanejo sestavine?«

»Kdo ste vi?« me je zanimalo.

»Jaz?« se zareži. »Jaz sem gospodar slepih duš.«

Iz spanja svoj'ga skočil sem pokonci in pomel si oči. Uf, samo grde sanje. Nov dan, nov začetek.

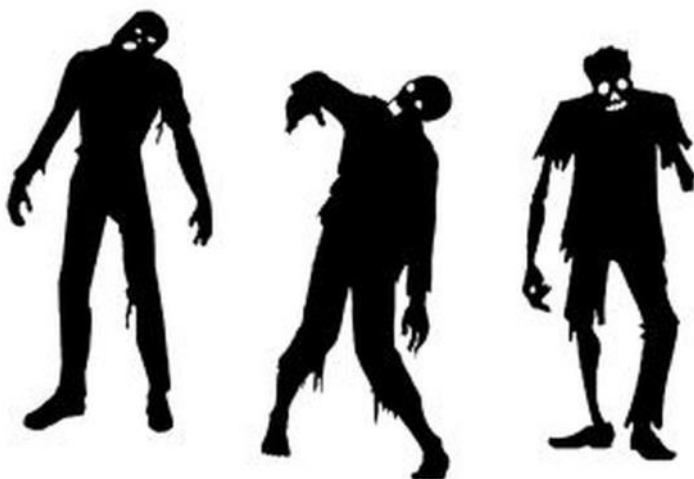
Tedaj skozi vrata, brez trkanja, vdre sestra in na očeh zagledam strah.

»Ak' pa naklonijo nam smrt bogovi.«

~ ~

POZOR!

**NE HRANITE
ZOMBIJEV**

Simon Jenko

Mikromega

(vir: Jože Pogačnik, *Neznani Jenko. Jezik in slovstvo 19 /1–2 (1973). 22–41 - <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-Z6EYWKHZ>*)

V planetu Sireju je prebival ob času mlad i bistroumen človek, po imenu Mikromega. Spoznal sim ga, ko je poslednjič po zemlji koračeval. Menim, ne bom se dosti zlagal, ako povem, kako da je bil velik. Kakor mi računci povedo, je bil čez osem milj visok. Ker je pa tolikanj visok bil, bi obrazarji ne dvomili, da je njegov pas 50 čevljev na okroglo meril.

Njegova umetnost je bila najbolj izobražena istih dob. Imel je takrat šele 250 let na hrbtu. Omikoval se je po tačasni šegi pri jezuitih, več kot petdeset računskih nalog je naredil, i marsikatero je udel.

Mikromega odrašati jame. Ko štiri sto i petdeset let spolni, se tudi z naravoslovstvom pečati začne. Golazni je pregledoval, ki še po sto čevljev obsegale niso, i ktere s sprostim očmi še viditi ni mogel. Tudi piše o naravoslovstvu; ali zavoljo tega se z županom razprti, kateri je menil, njegovo pisanje ni ljudstvu koristno, timveč v kvar; zdelo se mu je namreč, kot bi bil Mikromega nekaj demokratiških misel v pis utaknil. Pokliče ga pred očitno sodbo. Mikromega se brani, kot vojak na borišču, i gotovo bi bil u županove lase zašel, ako bi ga ne bili trije stražniki varovali. Porotniki ga krivega dolžijo, česiravno ženski spol marsiktero grenko solzico zanj pretoči Sodba ga obsodi, osemsto let ne v domačijo priti. Ni se zjokal, ni tugoval, ko se iz domačije poda. Pobere kopita, korači od planeta do planeta, da bi srce i um popolnoma omikal. Ko se že dolgo okoli klati, v Saturna pride. Cudapolni svet se mu odpre. Ako je bil ravno vaje, vsake baze prikazni gledati, se vendar ne more smehu zdržati, tako majhne ljudi i tako majčken planet viditi. Saturn je bil namreč 900 krat večji kot zemlja, i prebivavci so palčniki okoli tisuč seznjev veliki bili. Mikromega prebivavce v čudenje spusti, ker tacega velikana še nikoli vidili niso. Naš prijatelj, kot pameten človek, meni, da so tudi lahko bistroumni, desiravno majhni. Soznani se tedej ž njimi; tajnika ondašnje akademije si prijatela pridobi. O raznih rečeh modroslovarita. Kmalu bi si bila zavoljo neke golazni v lase skočila, ko bi k sreči tajnikova žena ne bila k njima prišla.

Zdaj se jima kri ravno tako hitro ohladi, kakor je bila poprej zavrela, i pogovarjata se dalje. Sirejan vpraša, koliko let ljudje v Saturnu žive. Po petnajst tisoč let, odgovori tajnik, pa vedno tožijo, da jim je prekratko. Ravno taka se pri nas godi, reče Mikromega, desiravno moji rojaki sedemstokrat dalje živijo. Pravijo, komaj jamemo živeti, moramo že nehat. Dalje govori Mikromega; Ko sim potoval, sim bil pri

ljudeh, kateri se tisučkrat daljšega življenja zveseljujejo, kot mi, a tudi niso zadovoljni. Razne reči še pleteta, dokler se vsega naveličata. Sirejan meni Saturna zapustiti. Tajniku razodene, kaj da je sklenil. Vabi, prosi ga, naj ž njim gre, da bi skupaj potovala. Tajnik dovoli. Pripravita vse za potvo, da bi se drugo jutro prej vzdignila. Vležeta se k onovljenju svojih moči.

Na vse zgodaj se vzdigneta, i gresta po žarkih Saturna. Ko kakih sto in šestdeset milj koračita, v Jova prideta. Tukajšnji tajnik jima razne reči razodene. Ob letu zopet Jova zapustita, i proti Marsu koračita. Ko pa vidita, da je tako majhen, se bojita na njem prenočiti. Dolgo in dolgo hodita, zapazita mračno lučico. Bližej stopita, i v Zemljo vidita. Skoraj sta hotla naprej iti, pa bala sta se zopet predolzega potovanja. Stopita tedaj na Zemljo i počivata. Zajtrkovata dva hriba, katera sta si prav dobro spekla. Po zajtrku ustaneta, i skleneta se nemalo po Zemlji spregledati. Koračita naprej. Koraki Sirejana i njegovih služabnikov so trideset tisuč čevljev merili. Ako se Mikromega jednokrat prestopi, se more tajnik k manjemu dvanajst stokrat i ves zasopen za Mikromegom teči.

Ni še šest i tridesetokrat zvon odbil, že vso Zemljo obhodita. Solnce, ali marveč Zemlja to pot v štir i dvajsetih urah stori, pa pomisliti moramo, da se bolj naglo gre, če se vrtili, kot peš.

Vidita vse tiste mlake i potoke, katerim »srednje, velko, tiho morje« i.t.d. pravimo. Tajniku ni nobeno do kolen bilo. Mikromegu pa še do členov ne. Pazita i pazita, če je na tej krtini (tako Zemljo imenujeta) kaj žive stvari. Saturničan meni, da ne, ker nobene ne vidi. Oho! reče Sirejan, prezgodaj sodiš. Ali mar ne veš, da dosti zvezd ne vidiš, ktere jaz dobro vidim. Boš mar tudi rekel, da jih ni?

Pertlikovec pa dalje beseduje: Tudi zato menim, da nihče na nji ne prebiva, ker nikjer ni reda, potoki se tolikanj krive, i vsa zemlja je polna ojstrih zrnjev (hribov), da sim si že noge oderel. Ni mogoče, da bi tu le narmanjša stvarca zamogla prebivati.

Tajnik zdaj reče: Prebivalci so gotovo sami somi. Pa zopet mu Mikromega odvrne. Gleda i gleda skozi demant, pa vse jedno nič drugega ne vidi. Po dolgim gledanju zapazi novo prikazen — barko, ktera je po ledenem morju v Azijo pot najti hotla. Ni vedli, kaj da je, misli si pa, da je kaka čudna živalica. Stegne roko, da bi jo bil prijel, pa se jo zmečkati boji. Radovednost mu ne da miru, prime jo i jo lahoma na dlan položi. Ko morski potniki zapazijo, da so na suhem, menijo, da jih je nagloma kak vihar na skalo vrgel. Ker pa barka še cela ostane, mislijo, da je kaj drugega. Kmalo se potolažijo, njihove priprave i reči na Mikromegovu roko nositi jamejo, i se radujejo, ker so vsi življenje oteli. Mikromega čuje i čuje, če se ne bo kaj ganilo. Pogleda skozi demant. I glej čudo — vidi, kako nekaj po roci miglja, se priklanja, bremena vzdiguje, nosi i še druge reči uganja. To vidivši se veselja roko gibniti boji. Zdaj ga nekaj zazgače — zasadila mu je neka tih živalic železen kol okoli čevlja globoko v prst — vmakne i vse se na roci pomiri. Dalje Mikromega i tajnik

premišljujeta, kako bi mogla te golazni bolj na tanko viditi. Mikromega misli i misli, dokler mu sledeča v glavo pade. Poreže si nohte, ker jih že dolgo časa ni potesal. Iz pavčevega nohta naredi govororog, dene konec k ustim, družega pa proti barki obrne, da vso pokrije. Brodolomci zdaj mislijo, da je soince mrknilo. Komaj se malo zavejo, zagromi Sirejanov glas, i vsi se tacega gromenja prestrašijo, da se kot koprive v vetru tresejo. V dno barke strahu beže. Mikromega se zavzame, ko tako hipoma vse tiho i mirno na roci postane. Kmalu se spolni, kaj bi vtegnilo tega vzrok biti. Tiho je zdaj. Cez nekoliko časa straho[pe]tneži k vrhu prilezejo, i zopet delati začnejo.

Mikromega i tajnik poslušata, kmalo šumenje, enako mravljiničevemu, zavzameta. Dvomita ali je govorjenje ali ne. Saturničan reče, da ni govorjenje. Mikromega ne sodi prej, dokler se ne prepriča. Zdaj pa vidi kako živalici jedna proti drugi stojite, kako jedna glavo k tlom drži, druga pa z rokami kaže, maha i tako vpije, da prav dobro sliši. Poglavar namreč je bil jednega zmed hlapcev zmerjal, zakaj se je bil bolj najedel, kot drugi. Zopet Mikromega i tajnik dolgo mislita, kako bi jih nagovorila. Mikromega pravi, da ne sme več skozi glasorog govoriti. Reče tajniku, naj bi on poskusil, ker njegov glas je nekoliko prijetniši. —

Saturničan beseduje: Kdo ste ve, nevidne stvari, i kdo je vas vstvaril, da na tako majhnem planetu prebivate. Ste mar potniki, ali so taka vaša prebivališča? Kam greste i kje ste bili? Od koga se živite, ker je vaše truplo tako majhno? Grozno majčkini ste! moji rojaki bi vas pogleda vredne ne držali, jaz pa vas oговорim, i vam pomoč ponudim. Ko zemljaki — bili so Francozje, take besede začujejo, kakor možje ostrme. Niso vedili, kdo je to v njihovem jeziku izustil — ker Mikromega i tajnik sta vse jezike govorila. Menijo, da je hudi duh. Duhoven ga začne rotiti, jedni molijo, drugi kolnejo, i še tretji burke ganjajo. Vse nič ne pomaga. Ko tajnik nobenega glasu več ne sliši, jih nagovori. Pove jim, kdo da je, i da ima tovariša Sirejana po imenu Mikromega. Vpraša jih dalje, če morejo kaj umnega misliti, i če imajo tudi neumrjočo dušo. Nekemu zemljomercu se pa tako vprašanje za malo zdi, vzame svojo pripravo, ga Zmeri i zakriči; Dragi gospod, kdor koli ste, menite, ako ste sto tisoč sežnjevisoki, da — Kaj? zavpije Saturničan, tisuč sežnjevisoki. Ravno tolko velik sim, ne več ne manj. Kaj zlodja! Ti me je zmeril, ko sim ga ravno za neumnega imel! Jaz ga pa še ne vidim ne. —

O nesramneži! Menil sim, da pri vas gotovo v miru živite, ker ste tako majhne postave. Kako pa pride, da si pri vaših majhnih potrebah vender jeden drugemu pretite i se med sabo prepirate? Skoraj bi vse poteptal. Nikar! rečejo modroslovci, pred ko deset let mine, bo vse božja roka došla. Mikromega pokaži se. Nekaj časa jeden družega osupnjeni gledajo, potem jih Mikromega zopet vpraša: Povejte mi, dragi prijatli, ker ste mi že na tolikanj vprašanj umno odgovorili, kaj se vender z vašo dušo po smrti zgodi? Modroslovci jeden družega debelo gledajo, i nič pravega odgovora dati ne vedo. Mikromega i tajnik se tej razprtiji tako smejeta, da prvemu

barka z roke v žep pade, kjer jo šele po dolgem iskanju zopet najde. Poslednjič modroslovce zarad umetnih odgovorov hvali. Zastran duše jim obljubi knjigo, v kateri bo ves dušni stan popisal. Zopet sta se Sirejan i Saturničan, ker je osem sto let že preteklo, proti domačiji podala. Na poti jih še jednopot modroslovci srečajo, ga za knjigo vprašajo, katero jim Mikromega tudi podeli. Potnika proti domu hitita, modroslovci pa h kralju s prečudno knjigo gredo. Kralj jo z veseljem odpre, nadjavši se, da bo vse skrivnosti zvedil, za katere se že dolgo pripravajo. Ko liste bolj natanko pregleda, nič ne vidi. Mikromega je vse opeharil.

~ ~

POMISLITE, KAJ BI STORILI OB
KONCU SVETA

Jaka Tomc

Zadnji naj ugasne luč

»Jutrišnji svet ne bo več enak današnjemu. Marsikdo se sploh ne zaveda, kaj združitev teh dveh vzporednih resničnosti pomeni za človeštvo.«

Peter je vzel v roke daljinca in pritisnil na gumb za povečanje glasnosti. Končno zanimiva tema, je pomislil. Polno glavo je imel namreč pregovarjanja politikov, ki tudi po desetletjih sedenja na - vsaj tako si je predstavljal - udobnih stolčkih niso bili sposobni rešiti osnovnih problemov, za katere bi bila dovolj uporaba zdrave kmečke pameti.

»Naj pojasnim. Za razliko od nekaterih kolegov ne delim mnenja, da je vzporedna resničnost, s katero se bo naša resničnost spoznala jutri, pravzaprav izjemno napreden kvantni računalnik, torej da je bila umetno ustvarjena, bolj konkretno, da jo je zgradila tuja napredna inteligenca, morda celo umetna superinteligence. To po mojem prepričanju ne drži.«

Superinteligence, je pomislil Peter. Bral je o tem. Računalniki, ki se zavedajo ne le sveta okoli sebe, ampak svojega obstoja. Računalniki, ki so tako pametni in se učijo tako hitro, da celotno obstoječe znanje človeštva predelajo v nekaj minutah. Peter je pomislil, da za branje povprečno dolge knjige potrebuje kakih šest ur. Ene knjige. Na svetu pa je nekaj deset milijard knjig. Morda nekaj sto. Potem je tu še internet, ki je resda postal gojišče nepreverjenih informacij, ki so jih ljudje požirali, kot da so sveti spisi in ne članki, ki so jih spisali polpismeni ljubitelji pozornosti. Najprej mu je bilo odkrivanje neresnic zabavno, nato je postal utrujen od vsega balasta, ki je smetil nekoč čudovito idejo o dosegu zelenih informacij v trenutku. Zdaj se tudi po več dni skupaj ni priklopil. Bolj kot v (domnevni) resničnosti je začel uživati v (domnevno) domišljijjskih stvaritvah. Knjige, filmi, serije. To je bilo tisto, česar se je Peter vsak dan veselil in zaradi česar je, resnici na ljubo, sploh še vztrajal.

»Zaradi vsega naštetega menim, da gre za naravno tvorbo, za resničnost, ki se je pred stoletji, morda celo tisočletji, odcepila od naše in se podala na svojo pot. Moram opozoriti, da o tej vzporedni resničnosti ne vemo nič, razen tega, da je praktično pred našimi vrati, če se lahko tako izrazim. Sicer to ni najboljša izbira besed, saj ne bo prišla nekje od zunaj, potrkala in vstopila. Dejansko se bo okoli druge ure zjutraj po srednjeevropskem času zlila z našo resničnostjo in v istem prostoru in času bosta obstajali obe. Kako dolgo? Morda nekaj minut, morda do konca dni. Tega ne ve nihče, jaz pa si tudi ne upam napovedati.«

Peter je bil človek odprte glave. Pa kljub temu ni mogel razumeti, kako lahko hkrati isti prostor in čas zasedata dve resničnosti. Dva predmeta ne moreta biti hkrati na istem prostoru, tako kot človek naenkrat ne more izgovoriti dveh besed. Obstajajo

določeni fizikalni zakoni, ki bi morali biti univerzalni. Zdaj pa tole. Zmajal je z glavo. Loteval se ga je glavobol, tako kot vedno, ko je poskušal razmišljati prek svojih zmožnosti. Pogledal je na uro. Osvetljene številke so kazale, da je krepko čez deseto zvečer. Pomislil je, da je najbolje, da se naučije vsaj nekaj ur spanca. Za vsak primer, če bo ob dveh res konec sveta.

Ugasnil je televizor, popravil okrasne blazine na kavču in se odpravil v sosednji prostor, ki je bil namenjen spanju. Nekaj minut je skušal združiti razpršene misli, ki so se mu podile po glavi, in ko mu je vsaj približno uspelo, se je v hipu pogreznil v globok spanec.

Sredi noči ga je predramilo glasno smrčanje. Odprl je oči in nekaj časa ugotavljal, od kod prihaja nadležni zvok. Živel je v hiši, iz sosednjih pa se po navadi ni slišalo nič. A smrčanje ni prihajalo od zunaj. Nekdo je v njegovi hiši! Pa menda ni vlomil in zaspal na kavču? Prijel je odejo in si jo potegnil do nosu. Zbiral je pogum, za katerega je vedel, da ga nima kje vzeti. Naj pokliče policijo? Lahko bi splezal skozi okno. Ima v spalnici kaj podobnega orožju? Kaj pa, če je vlomilec oborožen? Ni še čas za smrt in junaki umirajo pogosteje kot bedaki. Zato je sklenil, da je najbolje, da ostane v postelji.

Ležal je na hrbtu in poslušal ritmično vlečenje dreta. Bolj je poslušal, bliže se mu je zdel vir. Blizu je bil. Zelo blizu pravzaprav. Globoko je vdihnil, zadržal dih in se nagnil čez rob postelje. Olajšano je izdihnil, ko je ugotovil, da spodaj ni nikogar. A zdaj je bil povsem prepričan, da zvok prihaja iz spalnice. Radovednost je frnila strah v ozadje in skobacal se je iz postelje. Stopil je proti omari in počasi odprl drsna vrata. Isti trenutek je smrčanje prenehalo, kot bi nekdo izklopil zvok. Peter je znova zadržal dih in nagnil glavo nekoliko naprej, da bi ujel sleherni zvok, ki bi prišel iz prostora. Ni čakal dolgo, saj je za njegovim hrptom nekdo sunkovito vdihnil. Stisnil je pesti in se počasi obrnil. Srce mu je razbijalo in mu poganjalo adrenalin po žilah. Nenadoma je segel proti stikalu za luč in pritisnil.

»Kdo je?« je rekel znan glas.

Peter je želel nekaj reči, a so se mu besede zataknil v grlu.

»Pod posteljo imam kij. Bolje zate, da spizdiš, dokler lahko!«

Ta glas. Nekje ga je že slišal.

»Štel bom do tri. Veš, kje so vrata, predlagam, da se odpraviš proti njim.«

Kaj se dogaja? Zakaj ne vidi nikogar?

»Ena.«

Pod posteljo ni nobenega kija.

»Dve.«

Morda pa sanja. Zalo lucidno, pa vendar.

»Tri, kreten.«

Zaslišalo se je škripanje vzmetnice in pokanje posteljnega okvirja. Pa tresk vrat ob steno in bobnenje pet na parketu.

»Pokaži se!«

Peter se je previdno premaknil proti dnevni sobi. Nenadoma je nekdo prižgal luč in zazdelo se mu je, da je ob stikalu na drugi strani sobe zagledal postavo.

Zdaj ali nikoli, je pomislil. »Kdo si?«

»Aha, torej si še tukaj. Napaka, amigo.«

»Zakaj te ne vidim?« je vprašal Peter v smeri drugega glasu. Znanega glasu.

Preveč znanega.

»Kaj je to? Rop ali zajebancija?«

»Niti eno niti drugo,« je dejal Peter. »Tudi mene zanima, kaj se dogaja.«

»Dominik, če je to tvoje maslo, ti vrnem.«

»Kdo je Dominik?«

»Povej raje, kdo si ti.«

»Peter. Peter Janžek.«

»A Peter Janžek, praviš? Bi rad eno vzgojno, Peter Janžek?«

»Ne razumem. Se poznavam?«

»Jaz poznam samo enega Petra Janžka. In to sem jaz.«

Peter je prebledel. Zdaj je vedel, zakaj mu je glas tako znan. Usedel se je na kavč in se zazrl v steno za televizorjem. Vzporedna resničnost. Res se je zgodilo. To ni bila še ena novica tipa konec sveta. Jutri bodo vsi svetovni mediji poročali o tem. Vse televizijske in radijske postaje. Vsi spletni portali, blogi in družbena omrežja. V tej in oni resničnosti.

Nekdo se je usedel poleg njega in globoko zavzdihnil.

»Neverjetno, kaj?«

»Bizarno.«

»Zakaj se ne vidiva?«

»Očitno med resničnostma prehaja samo zvok.«

»Toda prižgal sem luč in prejle si jo prižgal ti ...«

»To je res. Morda lahko prehaja le določena svetloba. Kako naj vem? Nisem znanstvenik.«

»Mislim, da bodo imeli v prihodnjih dneh ogromno dela, da bodo pojasnili stvari.«

»Verjetno res. Kako dolgo misliš, da bo trajalo?«

»Rekli so, da je lahko trajno.«

»No, to bi bilo pa precej moteče.«

Oba sta se zasmejala.

»Čudno se je pogovarjati sam s seboj,« je dejal Peter.

»Mhm. Kaj, če bi nadaljevala kasneje? Ura je pol štirih zjutraj, čez štiri ure pa moram biti v pisarni.«

»Delaš?«

»Ti ne?«

»Trenutno ne.«

Drugi Peter je razumevajoče pokimal. »Lahko noč, Peter. Ugasni luč.«

»Lahko noč. Se veselim najinih pogovorov.«

»Stik naše z vzporedno resničnostjo je po do zdaj zbranih podatkih trajal tri ure in sedemnajst minut. Po oglasih si boste lahko ogledali pričevanja z vseh koncev sveta. Ostanite z nami.«

Peter je hkrati občutil razočaranje in olajšanje. Nikoli ne bo izvedel podrobnosti o življenju drugega Petra. Nikoli si ne bosta mogla izmenjati izkušenj, želja in pričakovanj. Morda je tako bolje, je pomislil. Verjetno je. Ni mišljeno, da bi na istem prostoru v istem času obstajala dva Petra Janžka. Dva? Menda je vzporednih resničnosti več. Morda celo nešteto. Nekje je prebral, da za vsak potencial obstaja določena resničnost, v kateri se ta izrazi. Če pa vzamemo v obzir še čas in sklepamo, da ta ni linearen, potem se je že vse, kar se lahko zgodi, tudi zgodilo. Prijel se je za glavo. Prekleti glavoboli. Dovolj filozofiranja. Verjetno je pravi čas, da si začne iskati novo službo. Problemi njegove osebne resničnosti se ne bodo rešili sami od sebe.

Vstal je s kavča in se namenil proti kopalnici. Na hodniku se je obrnil na desno in se zazrl v veliko ogledalo na steni. Zazdelo se mu je, da mu je zrcalna podoba pomežiknila. Stresel je z glavo levo in desno, kot bi se želel otresti mrčesa. Stopil je v kopalnico, se slekel in se zлил s toplo vodo. Spomini pretekle noči so se počasi spirali z golega telesa.

Vrnil se je v resničnost. V svet, ki ga je dobro poznal. V njem ni prostora za dva. Še sebe komaj prenaša, kaj šele, da bi si moral deliti svoj prostor pod soncem z drugim. Kak pogovor z drugim sabo bi se pa vseeno prilegel. Če ne zaradi drugega, iz čistega firbca. Izmenjava podatkov, nič drugega. Toliko, da bi odstrl zaveso odra, ki bi lahko bil, pa iz nekega razloga ni. *Lahko noč, Peter. Ugasni luč.* Kakšne brezzvezne zadnje besede, je pomislil. A življenje ni film. Začetek in konec te presenetita. Po navadi.

Prijel je brisačo in si jo zavezal okoli pasu. Ko je stopil v spalnico, je opazil, da je luč prižgana. Nasmehnil se je in pritisnil na stikalo. Preden se je pogreznil v temo, je začutil ostro bolečino nad desnim očesom.

»Splet nesrečnih okoliščin,« je dejal zdravnik, preden je znova pokrtil truplo. »Vzrok smrti je močna krvavitev iz glave, ki jo je povzročil udarec v vogal lesene mize. Domnevam, da ga je predtem stresla elektrika iz okvarjenega stikala, tam pri vratih. Rekel bi, da je umrl pred dvema urama. Če ne bi živel sam ...«

»Torej lahko izključimo nasilno smrt?« je vprašal policist.
 »Nedvomno. Kot sem rekel - nesreča. Splet naključij, nič drugega.«
 »Dobro. Tale je sicer že četrti danes. Menim, da je skrajni čas za kosilo.«
 »U, pozabil sem pogledati, kaj je danes na meniju.«
 »Sredina klasika. Dunajc in pražen krompir.«
 »Imate prostor še za enega?«
 »Seveda, doktor. Prav rad bi slišal vašo nočno izkušnjo.«
 »Pravzaprav sem jo prespal.«
 Policist se je zasmejal. »Sva že dva.«

~ ~

Majda Arhnauer Subašič

V iskanju navdiha

Le kdo, za vraga, si upa trditi, da pisatelji prekipevamo od navdiha in besede nam kar same od sebe bruhajo na papir ter se sestavljajo v smiselne celote?

Takšno bedasto trditev lahko izusti le človek, ki nikoli ni sam bil v pisateljski koži. Ampak – zakaj se sploh ukvarjati s pisateljevanjem? Nekaj je pač treba početi, da popolnoma ne otopiš ob povzemanju trivialnih »čvek« za rumene medije.

Druga izbira je v urejanju lokalnih listov, kjer moraš le paziti na dovolj pogosto omenjanje župana in ostalih veljakov ter opevaš njihove zasluge. Pa še vesel si lahko, da si sploh v igri. Še bolje, če namesto komentarjev o globalnih političnih temah ali eksistencialnih vprašanjih pišeš o povečanju prsi te ali one starlete in že petnajsto variacijo na temo »Kako postati popolna ženska«. Dodaš še intervju z drugo spremljevalko predlanske misice Zgornjih Sel ter kak kuharski recept, pa si opravil svoje. In zato si se moral nekoč poglobljati v Heideggerja ter se pregristi skozi socialno antropologijo. Ah, kje so ti časi! Polni zanosa, vedno razpoloženi za burno izmenjavo mnenj ter željni znanja in novih spoznanj, takrat nismo slutili, da bo nekoč naš glavni moto denar in cilj preživetje.

Za dušo – in tudi za kakšen dodaten »sold« - pa je treba še kaj napisati. A najprej mora priti ideja. Navdih. Tu pa je suša. Blokada. Popolna. Kot zakleto. Morda pa bi pomagal kakšen dim? Material imam na dosegu roke. Počasi in z občutkom zvijem. Zlekнем se v naslonjač in zaprem oči. Uživaško potegnem. Zadržim dim. Prijetno pogreje, ko napolni pljuča. Prvemu sledi drugi in temu tretji. Začutim, kako se postopoma širi po telesu in doseže vsako celico. Vse lažji postajam. Svobodnejši. Poplesujem po sobi, se igraje dvignem pod strop. Kot za šalo kar skozi steno zaplavam v sosednjo sobo. Ej, noro! Kakšen Redbull neki; gandža ti da krila! Pravzaprav kril niti ne potrebuješ. Preprosto letiš. Brez ovir in meja se premikaš skozi fizične bariere. Dobiš potrditev - vse, kar obstaja, je res le velika praznina med vseskozi gibajočimi delci, ki se vseskozi gibajo.

Smuknem na ulico in iz ptičje perspektive opazujem njen utrip. Premikajoči človečki se mi zazdijo smešni. Kot na povelje se ustavijo pred rdečo lučjo na semaforju in čakajo, namesto da bi uporabili moč prostega premikanja in poleteli. Pa tako enostavno je vse skupaj.

»Hej, ljudje, me vidite?« jim zakličem, a odziva ni. Torej sem še neviden povrh. Odlično! Vse skupaj mi postaja vedno bolj všeč. Vznemirjenje in misel na dogodivščine, ki si jih bom lahko privoščil v takšnem stanju, mi dajeta še dodaten polet. Zdaj bi se mi pa res prileglo pivo! Plavajoč nad strehami se napotim proti lokalu, pred katerim se spustim in vstopim skozi šipo. Prikradem se do šanka in ko natararice ni v bližini, si kar sam postrežem. Nagonsko posežem po denarnici, a se spomnim, da mi ni treba plačati, saj me vendar nihče ne vidi. Malce me zapeče vest, a jo potolažim z oblubo, da bom prihodnjič radodaren z napitnino. Saj bi še zmedel ubogo dekle, če bi se pred njo nenadoma kot iz neba znašel denar. Razgledam se naokoli in ima me, da bi prisedel k znani družbi. Debata o aktualni politiki je fante očitno razgrela, množica vrčev pa še podžiga vzdušje. Zapustim prizorišče in se napotim dalje raziskovat okolico iz nove perspektive. Morda bi se ustavil še v trgovini in si nabral nekaj malenkosti za večerjo, a počasi se me loteva utrujenost. V še malo prej breztežno telo se vrača občutek teže. Nagonsko vem, da se moram hitro pobrati domov. Vse bolj okoren postajam in zdi se, kot bi se telo ujelo samo vase. Z zadnjimi močmi pristanem v svojem naslonjaču.

»Uf, tole je pa bil zadetek,« pomislim med odpiranjem oči. Sem pretiraval? Je bila roba premočna? Toda bilo je vredno. Iskal sem le navdih za pisanje, a sem tako poletel. Dobesedno. Prav neverjetno, kako resnično je vse skupaj izgledalo. Slišal sem, vonjal, tipal in če ne bi bil tako prizemljen človek, ne bi verjel, da ni bila le fantazija. Očitno je trajalo kar dolgo, saj se je kazalec na uri že približeval polnoči.

Nenadoma zaslišim zvonec. Le kdo bi lahko zvonil ob tej uri? Na vratih zagledam prijatelja Mirana z mojo denarnico v rokah.

»Živijo, stari!« se zasmеji. »Tole si očitno pozabil v Pubu. Ves večer smo sedeli tam, a te nihče ni opazil. Tudi Tanja, nova »kelnarca«, je rekla, da bi je prisegla, da te ni videla, le tvoja denarnica se je kot po čudežu znašla na šanku.«

Potipam žep kavbojk, kjer jo vedno nosim in ugotovim, da je res je ni tam. V glavi mi začne šumeti in pot me oblije. Se mi meša? Kaj se dogaja? Sem še vedno zadet in je vse skupaj le fikcija? Misli se mi podijo po glavi, srce razbija, čutim, da se bom zdaj, zdaj se bom onesvestil. Miran pa še vedno stoji pred menoj in mi moli mojo denarnico.

»Kaj pa je s teboj? Nekam bled si. Ti ni dobro?«

Slišim ga kot skozi kopreno.

Še sam ne vem, kaj sem izdaval. Verjetno sem se mu zahvalil. Zmeden sem odtaval nazaj v stanovanje in se sesedel na prvi stol. Ničesar več nisem razumel.

In še danes – po nekaj letih – nisem nič bližje odgovoru, kaj se mi je dogajalo tistega večera.

~ ~

Marko Razpotnik

Dobrotnik

V Umu nekega človeka je zazevala praznina. V njej se je porodilo Sonce, Veliko Oko Stvaritelja. Pod njim je nastajal zemeljski krog. Od kristalno-mineralne sredice se je drobce za drobcem dopolnjeval, dokler ni prišel v vseobsegajoči pas rodovitne zemlje. Šlo je za neokrnjeno sladkavo prvo zemeljsko prst.

Kakšen svet neki je to bil?

Bil je to svet, v katerem so stvari večno trajale in nobena ni preminila. Na njem so vladale popolne kompozicijske vrednosti čiste harmonije. Na njem ni bilo nobenega grička niti nobenega živega bitja. Ena sama prostrana ravnica. Še sam Bog bi se lahko gol eone in eone sprehajal po njej brez bojazni, da bi ga kdo videl. V pravilnih geometrijskih kompozicijskih ključih pentagrama, heksagrama in sedemkotnika so začela nastajati centrična jedra kot cvetoči gaji, vrtovi in gozdiči z bogatim sadjem, travicami, grmičevjem in zelišči.

Temperatura je bila idealna za razrast vsega. Lahko si se usedel pod drevo in meditiral. Lahko si nag zaspal kjerkoli brez bojazni, da bi si kaj hudega naredil. Pomislite! Cel planet je bil en sam rajski vrt obilja! Vsak list je imel svojo aromo in okus. In če si karkoli utrgal, je nato, čez kratek čas, spet zraslo nazaj. V tem svetu se ni nič pokvarilo in nič postaralo.

Vse je zvesto sledilo Načrtom dovršenega vesolja. Nato je iz pomembnejših predelov začela izvirati čista živa voda, ki se je počasi začela povezovati v vodno omrežje planeta. Voda je naraščala in dosegla višino 30 m nad površino ravninskega zemljekroga. Nato je Sonce začelo vedno močnejše sijati. Sijalo je in segrelo vodo in v njej vse bogato sadje in zeli. Cel planet je naposled vrel.

Nenadoma se je vretje ustavilo in nastal je popoln napoj, Elikvir življenja, katerega je Veliki Alkimist nato prefiltriral v svojo posodo, kjer se je ohlajal, dokler naposled ni bil nared in je dosegel svoj namen – Alkimist je eliksir spraval v majhne stekleničke in jih razposlal v nepopolne svetove, ki so še hlepeli po rajskih dimenzijah.

~ ~

Vanja Tajnšek

Mačji kašelj

»Gaj! Spet zamujaš!« mu je zavpila med hrupom, ki so ga ustvarjali enormno veliki ventilatorji, katerih hrup je planil v prostor, ko so se nenadoma odprla avtomatska vrata.

Skomignil je z rameni in se usedel za tastaturo, na kateri je bilo nešteto zelenih, rumenih in rdečih gumbov, ki so jim družbo delali mali displejčki s številčnicami, katerih številke so se spreminjale, neodvisno druga od druge. Pritisnil je palec na senzor za prepoznavo prstnih odtisov, kot bi ne bilo dovolj že skeniranje očesne zenice ob samem vstopu v prostor. Zoprni zvok je prisotne opozoril, da je z vstopom prišla nekaj narobe, a ga ni nihče niti pogledal. Prevečkrat se je že zgodilo, da ga sistem ni prepoznal. V pajaca si je obrisal mastno dlan, obliznil prst in poskusil še enkrat. Zopet se je zaslišal glasen *Eeeeeee*.

»Fakingšit!« je zaklel in se delal, da ni opazil posmeha na njenem licu. Buljil je v palec in opazil malo prečno zarezo, ki jo je skupil med rezanjem kovinskega profila. Tisti rob je bil prekleto oster.

»Daj mi aktiviraj to kišto, preden jo pošljem med zvezde,« je zahteval, a se je delala, da ga ne sliši.

Stal je kot bizgec in čakal. Po nekaj sekundah mu je potegnilo, zakaj ga ignorira. »Prosim,« je spustil skozi stisnjene zobe, a se ni odzvala. Nervozno je potapkal z nogo ob tla in z očmi zavil proti stropu.

»Lija! Rekel sem. Prosim.« Vstala je, ko je zaslišala: »Si gluha?«, in se usedla nazaj, ne da bi ga sploh pogledala.

Zategnilo mu je vratne mišice, da jih je moral sprostiti z močnim nagibom glave v desno in levo kot kak bojevnika, pred vstopom v ring.

»Lija, resno?« jo je vprašal z nevarno tihim glasom.

Z globokim vzdihom se je dvignila s stola in se obrnila proti njemu. *Bedak!*, ga je ozmerjala s pogledom, a nato le naredila tistih nekaj korakov in ob senzor pritisnila kovinsko ploščico, ki jo je sicer nosila pripeto na levem prsnem žepu.

Namesto zahvale je butnil: »Ti jo lahko jaz pripnem nazaj?«

Ni mu odgovorila, le pogledala ga je izpod čela, on pa je bil prepričan, da je v kotičku njenih našobljenih ust zaznal zametek nasmeha. *Taka smrklija, pa pomočnica vodje!*

Sesedel se je na oblazinjen stol z visokim hrbtnim naslonom, ki mu ni bil nikoli všeč, saj ni dopuščal vzratnega nagiba, ki bi mu omogočil varno odlaganje nog na rob krmilne mize.

»Kaj novega?« je vprašal ostale, a mu ni nihče odgovoril. *Najbrž me niso slišali.*
 »Je kaj novega tam dol?« je skoraj zakričal in dobil zborovski odgovor *Neee!*

»Itak, da ne. Če se v sto letih niso ničesar naučili, le kaj bi se lahko v teh nekaj obhodih okrog svoje osi?«

S prsti je zdrsnil po gladki površini in si s tem povečal sliko na monitorju do maksimuma. Siva meglena packa se je razlezla čez malodane ves ekran. Približal je obraz. Se mu je le zdelo, ali je bilo vmes res nekaj modrih pikslov? Zmajal je z glavo in pritisnil okrogel zelen gumb. Nič. Ponovno ga je pritisnil in po tretjem poskusu se je le prižgala lučka pod njegovo plastično oblogo. *Te stare jajce bodo morali zamenjati, sicer si bom poiskal delo drugje,* je bentil, a je vedel, da je to nameraval narediti že ničkolikokrat, pa ga je še vedno nekaj zadrževalo ravno tukaj. Sam je bil na varnem, a tam zunaj so potekale skrajno resne reči, ki so slišale na besede depolucija, nevtralizacija, radiacija, in še cel kup nekih drugih –acij. Na obrazu se mu je zarisal resen izraz, ki je bil danes v družbi z jeznim, a vse večkrat tudi z žalostnim.

Nekje na desni je začela utripati rdeča lučka, ki je v prostor vnesla rahel nemir. Senzor srčnega utripa mu je v opozorilo nežno začivkal. Zaslišal je presedanje kolegov, s katerimi si je delil komandno sobo in se tudi sam privzdignil. Rdeči jeziki so se plazili po stenah in stropu in migetali v počasnem tempu. Čez nekaj časa ni bilo slišati ničesar več. Kot bi si ne upali niti dihati. Rdeča lučka je začela utripati hitreje. Pogledal je naokoli in se srečal z zaskrbljenim Lijinim pogledom. Nasmehnil se ji je, da bi jo opogumil, a s tem ni zbrisal gub, ki so se zarisale na njenem čelu.

Naenkrat je rdečina obarvala celoten prostor in sploh ni več utripala. Gorela je. Žarela in pridružil se ji je alarm, ki je paral ušesa.

»Vitan! Si vključil reduktorje?«

»Sem!«

»Nevtralizatorje?«

»Sem!« se je oglasilo z druge strani.

»Lija, kako je s ščitom?«

»Zdržal bo!« je zaklicala nazaj. »Ščit bo že zdržal,« je šepnila, »samo oni ne vem, če bodo.«

»Potem pa že deaktiviraj ta prekleti alarm!«

Velikokrat so bili že v podobni situaciji. Vedno znova jo je zaskrbelo, pa vendar le zato, ker je svoje delo opravljala vestno in je hotela, da je opravljeno brezhibno. S pogledom je ošinila Gaja. Zaskrbljenost, ki jo je videla, jo je presunila. Na take dogodke se je odzival drugače kot ostali. Bila je precej mlajša in rodila se je tukaj. Ni ga zmogla res razumeti.

Vedel je, da lahko le čakajo. Sonce je naredilo svoje, a izbruh je bil k sreči majhen. Pa vendar, geomagnetski vihar je s skoraj tisoč kilometri na sekundo butnil ob ščit, in to ni ravno mačji kašelj. Večkrat je že videl kaj sledi, a se je obnašal, kot bi

ga presenetilo. *Staram se.* Sami so imeli tehnologijo, ki je preprečevala motnje sistema ob sončevih izbruhih, a skrbelo ga je zanje. *Eh, nekaj tednov, pa bo najhuje mimo,* se je tolažil.

Naslonil se je nazaj in se nasmehnil. *Mačji kašelj?* Lija se je vedno smejala, ko je to slišala. Zdelo se ji je strašansko zabavno, čeprav sploh ni vedela, za kaj gre.

~ ~

PREVODI

Frank Roger

Smrtna nevarnost

Sonce, bazen, eksotični koktajl in dobra knjiga. Ali ni to vse, kar potrebujem v tem trenutku?

Cindy vrže pogled na svojega moža Teda, ki je zleknjen poleg nje. Saj on sploh ne potrebuje knjige. Zaspal je le minuto po prihodu na bazen. Ob tej zgodnji uri sta bila edina tukaj - nedvomno so ostali hotelski gostje še ob zajtrku ali pa se sploh še niso dvignili iz postelj.

Srkala je svojo pijačo, zaprla oči in uživala nekaj trenutkov, ko je sonce božalo njeno kožo. Z veseljem je čakala te kratke počitnice in bila je odločena, da bo uživala v vsaki minuti. Odprla je oči, znova vzela knjigo in nadaljevala branje.

Komaj je prebrala pol strani, jo je zmotil glasen in jezen glas. Neki moški je stal ravno pred njo. Od kod je le prišel? Ni ga slišala, da prihaja in ni bil videti kot hotelski gost. Prav tako ni bil podoben nobenemu od hotelskega osebja.

»V nevarnosti sem,« je človek histerično zavpil. »Morda celo v smrtni nevarnosti. Za menoj so! Tukaj so lahko le v nekaj sekundah. Nimam veliko časa, gospa! Ne morem potanko pojasnjevati, vendar bi bili neumni, da gredo tja nazaj. Ne morete vedeti, kakšna so tveganja ...«

Cindy je brez besed strmela vanj. Ni ji bilo jasno, kaj se dogaja

Mož pred njo je videl njen izraz osuplosti na licu. Zato reče: »Poglejte, nimam časa, da bi vse pojasnil. Žal mi je, da sem na kraju, kot je ta, ampak ...« Piskajoči signal z njegove ročne ure ga prekine sredi stavka. Preklinjajoče nadaljuje: »Sranje! Še slabše je, kot sem mislil! Hitro moram naprej. Žal mi je zaradi vsega tega!«

Po zadnji besedi je človek izginil, tako kot izgine slika na TV, ko ga izklopiš. Cindy pogleda Teda in se zave, da je buden.

»Kaj je bilo to?« vpraša in nato: »Kje je človek, ki je prišel? Kaj ti je govoril? In od kod je prišel?«

»Nimam pojma,« je odgovorila Cindy. »Saj ne vem. A opozoril nas je na nevarnost.«

»Nočem nič slišati o kakršnikoli nevarnosti,« je rekel Ted. »Sva na počitnicah. Vesel sem, da je izginil.«

Zdelo se je, da je s tem konec razprave. Ted je še enkrat zaprl oči in ona se je vrnila nazaj k svoji knjigi.

Komaj pet minut kasneje se iz nič pojavi nov moški. Opazi ju, da ležita ob bazenu. Vpraša:

»Oprostite, ste videli kakšnega moškega? Nekoga, ki se je pojavil in izginil? Nekdo, ki je dal vtis, da je na begu?«

Cindy le prikimala.

»Torej je bil tukaj? Prav! No, ne ozirajta se nanj. Pozabita vse, kar je rekel. Pretvarjajmo se, da incidenta ni nikoli zgodilo. Prav? To se vas ne tiče. Ne skrbite, vse je v redu! Hvala!«

Moški ji je namenil hiter nasmešek in izginil na enak način kot njegov predhodnik.

»Kaj za vraga se tukaj dogaja?« je vprašal znova prebujeni Ted in dvignil iz ležalnika:

»Kdo so ti ljudje? Hotelsko osebje?«

»Ne bi rekla,« je odgovorila Cindy. »Nimam pojma, kaj se dogaja.«

»Moral bi nas pustiti pri miru,« se je pritožil Ted. »Sva na počitnicah, je tako? Plačala sva težko prisluženi denar, da bi imela mir.«

Cindy je prikimala. Njen mož je imel prav. Znova je nastopila tišina in še enkrat je pobrala svojo knjigo.

Nekaj minut kasneje se dva moška pojavita natanko na istem mestu, kjer sta se prej pojavila prva dva. Nosila sta uniforme in prav gotovo nista bila niti gosta niti del hotelskega osebja. Bi lahko bila policista? Se dogaja kaj resnega?

»Oprostite,« je dejal eden od njiju "Prišla sva po nevarnega človeka in meniva, da je lahko šel le tu skozi. Ste ga slučajno opazili? Ste se pogovarjali z njim, ste izmenjali kakšne informacije?"

Cindy je prikimala: »Prišel je fant, ki se je pojavil iz nič pojavil in v nič izginil.«

»Da! To mora biti on. Pozivam vas, da se ne vtikate v ta primer. Aretirati ga morava. Prosim, bodite previdni! Hvala za vašo pomoč.«

Sogovornika sta izginila.

»To neumnost je treba ustaviti,« je Ted potožil z jezo v glasu. »Si slišala tega idiota? *Pozivamo vas, da se ne vtikate v ta primer.* Taki so tisti, ki vdrejo sem in pokvarijo najin dopust. K vragu z njimi! Upam, da bosta izginila tja, od koder sta prišla.«

Cindy je znova morala priznati, da ima njen mož prav. Hotelska uprava ne bi smela pustiti, da se take stvari dogajajo. Res jo je razdražilo in ji pokvarilo dopustniško vzdušje. Upala je, da je zdaj konec s tem in znova je pobrala svojo knjigo.

Pet minut kasneje je postalo jasno, da se stvar vseeno ni končala, saj se poleg njiju pojavila še ženska.

»Oprostite,« je rekla in v njenem glasu je bilo slišati zaskrbljenost. »Iščem svojega moža in upam, da ga bom našla še pred Časovno policijo, ki ga hoče aretirati. V veliki nevarnosti je.«

»Mislim, da sva videla tako tvojega moža kot tudi tista policista,« je Cindy odgovorila. »In tam je bil še en moški. Kaj se pravzaprav dogaja?«

Ženska je bila na robu joka:

»Moj bog, zgrabili ga bodo! Mogoče bo že prepozno in dvomim, da bo njegov odvetnik lahko kaj pomagal. Veste, časovno potovanje je v nasprotju z zakonom. Moj mož je bil eden od prvih popotnikov, še preden je bil sprejet ta zakon. Stvar je v tem, da ima zakon, glede na naravo potovanja skozi čas, veljavo za nazaj, vendar moj mož ne sprejema veljavnosti te zakonske določbe. Policija glede tega seveda ne deli njegovega mnenja. Moj bog, upam, da ne bo prepozno! Hvala!«

Izginila je, verjetno tja, kamor vsi ostali.

»Si jo slišal?« je vprašala Cindy. »Ali verjameš, kar je povedala ta ženska?«

»Mislim, da vem, kaj to je,« je Ted zlovoljno odgovoril. »Gotovo je to neke vrste igra, verjetno del programa za zabavo hotelskih gostov. Povedal bom na recepciji, naj nas nehajo utrujati s tem.«

»Si prepričan? Kako se lahko uslužbenci hotela na ta način pojavijo in izginejo? To bi lahko bila resnična dejanja. Prvi fant je trdil, da je bil v smrtni nevarnosti, nato sta prišla policista in njegova žena je razlagala ...«

»Ne vem! Kakorkoli že je, me ne zanima. Pomembno je, da midva nisva v smrtni nevarnosti. Če nisi pozabila, sva na počitnicah. Plačala sva veliko denarja, da bi se imela dobro. Še danes se bom o tem pogovoril s fanti na recepciji. Vse te neumnosti so nesprejemljive!«

»Mislim, da imaš prav,« je spet kimala Cindy. Znova je pobrala svojo knjigo v upanju, da jo bo končno prebrala do konca.

~ ~

Frankova biografija

Frank Roger se je rodil leta 1957 v Gentu v Belgiji.

Njegova prva zgodba je nastala leta 1975. Od takrat so njegove zgodbe objavljene v več jezikih, v mnogih revijah, antologijah in drugje. Od leta 2000 je objavil v različnih jezikih veliko zgodb. Poleg pisanja fikcije ustvarja kolaže in grafična dela v skladu z nadrealistično in satirično tradicijo. Objavlja jih v različnih revijah in knjigah. Do sedaj so objavili nekaj sto njegovih kratkih zgodb v 38 jezikih. O njem je mogoče najti več na spletni strani www.frankroger.be.

~ ~

Emir Dervišefendić

NA – FU – RAN

Parabola. Živa in inteligentna meglica, klasificirana kot parazit najvišjega razreda, gospodarica Obstajanja in vrhovna oblast v vsaki skupnosti Univerzuma, ki jo zavzame.

Od vekomaj potuje po vesolju v iskanju za živo pametno energijo, ki ji je hrana. Ko jo najde v kakršni koli obliki skupnosti ali organizacije, se ustavi in ji z neprekosljivo močjo in močjo vsili svojo oblast in pravila. Izkorišča tipično nesposobnost in nezainteresiranost inteligence, da se ukvarja s čim izven dometa obstoja, še posebej vladanja. Ustvari kolonije in individuumom nudi iluzijo aktivne ustvarjalne eksistence, oskrbuje jih z viri, ki jih pravzaprav črpa iz njihovih potencialov in potem jih na utečen način izrabe shrani v Register domnevno dotrajanih in izrabljenih enot za regeneracijo in bio-reciklažo.

Pravzaprav je vse podrejeno zagotavljanju in vzgoji za hrano potrebne energije, a Register je zgolj nekakšna drevesnica visokokakovostne hrane. Manjši del se vrača v resničnost, hrani pa se z ogromno količino zadržane vitalne energije. Začetno ravnotežje energije, vrnjene v Kolonijo in zadržane v Registru, se postopno in neopazno ruši v korist Registra, saj se Parabola z njo dobesedno nažira do zadnje enote. Ko absorbira celo kolonijo, gre dalje, dokler ne najde nove žrtve. Potem gre vse od začetka. Ona je začetek in konec vsega.

Med potepom po mračnem vesolju in že precej zlakotnjena, naleti na Območje treh sonc in njegove energijske postaje, Kolonije Stvarnika in Oblikovalca. Ponujene priložnosti ni smela izpustiti. Že dolgo ni srečala tako bogatega vira kakovostne hrane. Razglasila se je za namestnika in oblikovala Parabolično vesolje s Kolonijo v središču. Takoj je začela perfidno igro.

Domorodci Kolonije so bile ultra sofisticirane bioenergijske enote najvišje strukturalne ravni, ki so se ukvarjale ustvarjanjem, programiranjem in ustvarjanjem zvezdnih sistemov in instalacijo življenja v vseh pojavnih oblikah, zlasti zavestnega. Bili so polimorfni, saj so za določena opravila privzemali materialno obliko.

Da bi se lahko začela hraniti, je morala Parabola prevzeti nadzor nad številčnostjo enot v skupnosti. V sistem je uvedla že dokazno preverjen pojem izrabljenosti, pri čemer je sama določala njeno stopnjo. Enote, ki jih je razglasila za izrabljene in izčrpane, je takoj izbrisala in njihove energijske celice shranjevala v poseben Register pod pretvezo obnove, v praksi pa za zagotavljanje hrane. Del enot je reaktivirala s ponastavitvijo njihovih shranjenih matric, s preostankom pa se je obilno hranila.

Izven Paraboličinega vesolja daleč naokoli ni bilo ničesar, razen skupnosti Graditeljev, ki so ideje in zamisli Kolonije, pretočene v programe, pretvarjali v grandiozne stvaritve. Parabole sploh niso zanimali. Izven njihovega sveta je vladala popolna tema.

Akademija za ustvarjanje in oblikovanje Kolonije je pripravila predstavitev najnovejših dosežkov svojih študentov. Eden od njih je bil Na-Fu-Ran, kandidat za Podvrhovni red. Poleg tega, da je bil po merilih Kolonije zelo mlad, saj ni dopolnil niti dvajset milijonov let, mu je manjkalo še en projekt, da bi lahko uspešno vstopil v red Podvrhovnih, a potem, ko bi naredil še en projekt, bi postal član reda Vrhovnih.

Bioenergijska enota malce čudnega imena, Na-Fu-Ran, v malce svobodnem prevodu pomeni *Tisti, ki bo pripravil presenečenje*, je imel že instaliran projekt, s katerim bo sodeloval na tekmovanju. Star je bil že nekaj milijonov let, to je bilo po Protokolih ustvarjanja najkrajši možni čas, da projekt zaživi in doseže določeno stopnjo razvoja, da postane zrel za ocenjevanje.

»Na-Fu-Ran, ne zamujaj na svečanost, saj si eden od glavnih ustvarjalcev Akademije. Aha, pa ne pozabi, da se moraš v skladu s Protokolom pojaviti v materializiranem obličju, v človeškem telesu,« je dejal Skrbnik.

V Koloniji ni obstajal pojem staršev, temveč so obstajali skrbniki in mentorji. Parabola je s svojim prihodom prevzela njihovo nameščanje, da bi dobila vse informacije o varovancih – študentih, njihovih idejah, načrtih in dejavnostih.

»V to kreacijo polagam vse upe,« je odgovoril Na-Fu-Ran. »Čeprav sem jo mislil izbrisati ali narediti kakšno predkompozicijo. Sem precej nemirnega duha in bi ves čas delal kaj novega. Kaj mislite, naj vseeno brišem?«

»Nikakor!« Je bil Skrbnik energičen. »Naredil si izvrstno kreacijo in veliko pozornosti si namenil Zemlji, enem najlepših svetov vesolja. Škoda bi bilo to izbrisati, raje naredi nadgradnjo.«

Na-Fu-Ran je že imel idejo. Žogica energije, njegovo pravo obličje, se je podaljšala, se dvignila in naredila nekaj krogov po svodu kristalnega prostora, njegovega bivališča.

»Glejte,« je dejal Skrbniku, ko se je iz energijske žogice preobrazil v fantiča, po človeških merilih starega deset let. »Bo dobro tako?«

»Dobro je, dobro ...«

»Vzel bom pravo obličje in grem na Akademijo z običajno energetske traso.«

Tri sonca tega čudnega sveta so se počasi gibala po svojih orbitah in rotirala nasprotno eno od drugega.

Eno od njih je bilo Sonce Ideja. Kadar je Na-Fu-Ran občutil lakoto za ustvarjanjem in idejami, je programiral svoje receptorje na povezavo nanj, na neko vrsto *downloadinga*. Pred povezovanjem se je moral telepatsko prijaviti Uradu, ki je

skrbel za distribucijo razpoložljivega časa in nabora idej v skladu s Protokolom ustvarjanja.

Drugo sonce, Sonce Bioenergijskih virov, je prebivalce Kolonijo programirano natančno oskrboval s substanco za vzdrževanje energijskega potenciala.

Tretje sonce, Sonce Spokoja, je prebivalstvo Kolonije obsipavalo z natančno odmerjenimi kvanti spokoja.

S sugestivno manipulacijo si je Parabola podredila tudi sonca, ko je za svoje razglasila njihove posebnosti in lastnosti.

Na-Fu-Ran pred prihodom Parabole ni imel težav s Soncem Idej. Prvi sum se je pojavil kmalu po uvedbi nove ureditve. Ker je bil izven serijsko nadpovprečno inteligentna enota z obiljem lastnih idej, se je postavil vprašanje:

»Kako to, da od Sonca Idej dobivam iste ideje, kot jih že imam? Kot da mi nekdo bere misli in krade ideje.«

Med potjo na Akademijo se je za hip odklopil od Trase, da bi se povezal s Soncem Idej, saj je doseglo optimalni položaj.

»Na-Fu-Ran, Kadet študent Akademije, prosi za idejni paket visoke intenzivnosti,« se je glasila njegova telepatska prijava. Dobil je odobritev, preveril je receptorje in se pripravil na začetek seanse. V nekem trenutku je občutil obremenitve svoje celotne energijske konstelacije, kar je pomenilo zagon absorpcije idej. Po končanem sprejemu, ko je Sonce Idej končalo nalaganje po ukazu Urada, se je Na-Fu-Ran odjavil iz sistema in zatem preveril količino in kakovost prejetega.

Znova se je priključil na Traso in naredil preliminarni izbor prejetih idej. Začutil je nenadni vdor sumničenja. Ugotovil je, da je bila glavna dobljena ideja identična, s katero je hotel začeti nov projekt. Zelo čudno, je razmišljal. Kdo bi lahko vedel za to idejo? Nikomur je ni razkril ... Vendar sem ... Seveda ... Skrbniku.

Velika dvorana Akademije je bila polna gostov. Vse je bilo pripravljeno za razglasitev zmagovalca.

Holografsko so se prikazali vsi projekti tekmovanja. Udeleženci vseh starosti, posebej pa starejši in zrelejši, so tiho pričakovali objavo svojega imena in projekta.

Potem je ponovno prikazan model že prikazane kreacije, osončje z osrednjo figuro, planetom Zemljo. Pred prisotnimi se je odvijal performans nastanka zgodovine, pravzaprav program do zdaj nedosegljive dovršenosti. Nastanek in razvoj planeta. Začetek življenja, transformacije, erupcije vulkanov, katastrofe, geoprekompozicije, nastanek kontinentov, nastanek človeške vrste ... In tako v nedogled.

Vsi so zdaj vedeli, koga bo Akademija razglasila za zmagovalca zadnjega kreativnega Ciklusa ustvarjanja.

»Na-Fu-Ran je osvojil Ciklus in postal Podvrhovni,« se je glasilo sporočilo Akademije. »Za naslednjo, najvišjo, stopnico potrebuje samo še en korak, vrhunska kreacija po lastni želji. Naj slavljenec sam izpove svoj načrt.«

Po zahvali za izkazano čast Na-Fu-Ran razloži nov projekt:

»Osončje, čeprav ustvarjeno že pred časom, je še mlado v primerjavi z drugimi sorodnimi kreacijami, še posebej izpostavljam Zemljo z zavestnim življenjem. Zdaj je čas, še preden se planet popolnoma razvije, da naredim določene nadgradnje. Čisto konkretno, za svoje naslednje delo sem izbral projekt več, pravzaprav neskončnih, paralelnih realnosti. Kar se ta hip dogaja, posebej na Zemlji, bo obstajalo na enak način v drugim paralelnim realnostim, pomaknjeno za v določenih časovnih fazah. Število teh realnosti bo neskončno.«

Gostje so očarani poslušali predavanje mladega Na-Fu-Rana in spremljali holoprojekcijo Osončja z Zemljo v ospredju. Čeprav je bilo vse prikazano v resnični velikosti, je bilo zaradi razlik v dojemanju velikosti, mase in prostora vse videti kot na dlani, po zemeljskih merilih velikosti nekega šolskega modela.

»Torej, srečno Na-Fu-Ran! Ko bo Sonce Idej tretjič doseglo optimalni položaj konektanja, boš predstavil svoj novi projekt,« je Akademija zaključila svečanost.

Na-Fu-Ran je zatem zapustil svečano dvorano. Preden se je »preoblekel« v svoje staro obličje, se je na obrazu za hip pokazal čuden izraz, lahko bi rekli izraz norčevanja, kot nekakšna grimasa. Ampak le za hipec.

»Seveda jim nisem vsega povedal,« je momljal sam zase. »Objavil bom samo prehod iz inicialne realnosti v prvo, v času fazno zamaknjeno. Za odhod v druge, starejše, vendar enake realnosti, jim ne bom dal rešitve. Mogoče pripravim še kakšno presenečenje ... V slogu svojega imena.«

V obličju, prilagojenem Zemlji, je Na-Fu-Ran že večkrat bival na tem lepem planetu, svojem veličastnem izdelku. Ustvaril je nekaj zares neponovljivega, posebno zaradi zavestnega življenja. Naredil je takšno konfiguracijo, ki ji ni bila enaka niti tista od Kolonije. V njej je bilo vse podrejeno delu in ustvarjanju, strogim formalnostim in pravilom. Takoj, ko je napredoval v Podvrhovnega, se je odpravil na Zemljo. Ob tem je še boljše doumel, kaj je ustvaril in planet mu je bil vse ljubši, predvsem kot mesto, kjer bi lahko živel večno. Občutil je toplino in blagost Sonca. Zahvaljujoč temu in lepoti planeta je dobil idejo in sprejel odločitev, ki pa je nikomur ne bo izdal. Tako je bil prepričan, da mu nihče ne more ukrasti ideje in podreti načrtov.

Ko je prišel čas za javno razglasitev nove kreacije Na-Fu-Rana, svečana dvorana Akademija ni bila tako polna kot zadnjič. Manjkale so mnoge zelo znane kreativne osebe, ki so izven Akademije ustvarjale elegantne kreacije.

Na-Fu-Ran je tokrat z obrazno mimiko malce močnejše izkazoval norčevanje in ob tem holografsko prikazal svoj izdelek, ustvarjanje paralelnih realnosti, kjer so stvari v istem času obstajale skupaj, vendar v drugih realnostih. Postavil je dve realnosti, eno začetno in takoj poleg nje še drugo identično, vendar fazno zamaknjeno. Razložil je prehod iz dejanske realnosti v ono drugo, paralelno. V njej so se odvijale vsebinsko in časovno identične stvari, kot v izvirni.

»Je morebitni odhod iz ene v drugo realnost potovanje skozi čas?« je zanimalo enega od Vrhovnih. »Recimo v preteklost?«

»Ja, je možno,« je odgovoril Na-Fu-Ran. »Pot v preteklost je relativna. Če želite v preteklost iz nekega v času trajajočega stanja, mora že obstajati realnost, ki se je že zgodila. Potovanje v isto realnost, zamaknjeno, ni potovanje skozi čas, v tem primeru v preteklost, vi ste pravzaprav v zdajšnji preteklosti. Pravzaprav, ponavljate že doživeto realnost.

»Kaj pa potovanje v prihodnost?« je zanimalo Vrhovnega. »Je možno nekaj, kar se dogaja, fazno premakniti v prihodnost? Je možno videti prihodnost, ki se še ni zgodila?«

»Možno, a je zelo zapleteno. Da se lahko pomaknete v dogajanje prihodnosti, se je to že moralo zgoditi oziroma se ravno dogaja. Vendar odhod v neko prihodnost, ki še ni imela svoje realne preteklosti ali nima trenutne sedanosti, zahteva delo na ideji s stoodstotno natančnim predvidevanjem, brez vsakršnega odstopanja, pozitivnega ali negativnega. Tu ni govora o oblikovanju paralelnih realnosti, temveč o nečem naprednejšem. Gre za veliko parametrov, to bi bila popolnoma nova in še neodkrita znanost. Nadalje bi morali imeti Izvir predvidevanj, ki bi ga na predlog Akademije morala odobriti Parabola.

»Na-Fu-Ran je absolutni zmagovalec Ciklusa ustvarjanja in postaja član Vrhovnih,« je na koncu sporočila Akademija. Vendar, Parabola je ocenila, da je sicer zelo mlad kandidat z zadnjima projektoma dosegel tolikšno stopnjo izrabljenosti, da mora biti izbrisan, njegova energijska matrica pa shranjena v Register za regeneracijo.

»Naj torej osebek Na-Fu-Ran potrdi oceno in Odločbo Parabole in se pripravi na zadnjo pot.«

V delcu parabolične milisekunde je Na-Fu-Ran ocenil, da so bili upravičeni njegovi sumi glede Sonca Idej. Opazil je tudi, da je bilo število gostov znatno manjše od predhodne predstavitve. Prav tako je ob vsakodnevnih komunikaciji s prebivalci Kolonije ugotovil, da manjkajo mnogi aktivni in ustvarjalni osebki. Stvari je povezal. Pravilnik o izrabljenosti. Register. Regeneracija. Vse mu je postalo popolnoma jasno.

Na-Fu-Ran je spregledal. Poln ustvarjalne energije je predstavljal pravo poslatico. Parabola že dolgo ni absorbirala tako sočnega zalogaja.

Potem se je zgodilo. Prvič, odkar si je Parabola prisvojila dragoceno energijsko enoto in uvedla pravila o izrabljenosti, se je nekdo uprl njeni Odločitvi. Kandidat Na-Fu-Ran je ignoriral Odlok o svojem izbrisu, ni pristal na izločitev iz Obstajanja, temveč je preprosto izginil in nihče ga nikoli več ni videl.

V Koloniji in celotnem Paraboličnem vesolju se je vklopil alarm najvišje stopnje. Nihče pa ni mogel izslediti niti sledi Na-Fu-Rana. Niti v nekaj tisočletjih, a so ga iskali še naprej. Neuspešno ...

Piše se leto 2000 (zemeljski koledar). Nekje na Karibih, zavaljen v udobni ležalnik, v hladu ogromnih palm leži dvajsetletni mladenič in uživa rajske radosti. Obkrožen je z gručo eksotičnih deklet in fantov v družbi posebnih koktajlov in različnega sadja. Zbranim kaže razne trike in iluzije, primerljive z iluzionističnimi umetninami največjih svetovnih iluzionistov in čarodejev. No, to niso bile iluzije ali triki, temveč dejanske stvaritve, ki jih je po prikazu na čuden način tudi uničil. Prisotni tega seveda niso vedeli ali slutili.

»Resnično si čuden, pravi čarovnik,« je prekinila predstavo neka mladenka, »Najbolj čudno mi je tvoje ime. Kako ti je že ime? Aha, Nafuran. Je tako? Res nenavadno.«

»Mogoče, a so še nenavadnejša imena. Je to sploh pomembno? A ta večšina? Ni kaj posebnega, verjemi, draga, potrebujem samo malce idej in sreče,« je odvrnil in potegnil dolg požirek nekega rdečkastega koktajla.

»Kdo si? Od kod prihajaš?« je bila vztrajna.

Na-Fu-Ran je čisto resno odvrnil:

»Jaz sem bioenergijska enota Kolonije Stvarnikov Območja treh sonc in Paraboličnega vesolja,« in suho dodal. »Imate še kakšno vprašanje?«

»Res si pravi šaljivec,« je dejala in razlegel se je smeh bližnjih, namenjen dekletu.

»Dobro ti je odgovoril,« se je dekletu zarežal neki mladenič.

Vsako vprašanje ima odgovor, najsi bo še tako neumno ali nelogično.

Dokler se je društvo zabavalo, je fant v ležalniku razmišljal:

»Izbral sem pravo zemeljsko leto in trenutek v čas, da ustvarim novo realnost.

Vem, da mi Parabola pripravlja izbris in absorpcijo. Poleg paralelnih realnosti sem ustvaril posebno vmesno realnost in zanjo ne ve nihče v Koloniji, vključno s Parabolo. V njej, večni in trajni, ki jo lahko spreminjam in nadgrajujem, jim je nedosegljiva, nanjo ne bodo nikoli stopili. Poleg tega sem nevtraliziral svojo energijsko sled. Nihče ne bo izbrisal Na-Fu-Rana. Zdaj je čas za materializacijo moje partnerske osebe iz Kolonije, Bi-Na-Rana. Že dlje časa jo skrivam v posebni vmesni realnosti, kompatibilni z mojo in sem preprečil njen izbris iz Obstoja. V Koloniji nismo imeli moških in ženskih osebkov, vsaka oseba je lahko dogovorno upodobila novo bitje, novo energijsko enoto. V tej moji kreaciji gre drugače, zato se bo partnerska oseba prikazala v ženski podobi. Vsi v družini bodo prepričani, da je tu ves čas z mano.«

Nihče ni opazil, da se je poleg Na-Fu-Ranovega ležalnika pojavil še eden. Za človeško oko ali možgane se je vse zgodilo vrtoglavo hitro. Nihče ga ni spraševal, kdo je plavalasa lepota v ležalki ob njem. Vsi so bili prepričani, da je tu že cel dan.

V nekem trenutku je odbojgarska žoga pristala pri dekletu, ki je ležala poleg Na-Fu-Rana.

»Oprosti, ni bilo nalašč,« je dejal mladenič, ki je prišel po žogo. »Mimogrede se opravičujem, ker smo nate ves ta čas pozabili. Res grdo od nas ...«

Potem je kot okamnel od globokega razmišljanja in pogledal dekle globoko v oči. Nekaj ga je sililo, da ji zastavi vprašanje, namenjeno Na-Fu-Ranu. Bolj za šalo, kot zares:

»Za prijatelja smo slišali, da je od daleč. Nisi slučajno tudi ti iz Paraboličnega vesolja?« je vprašal s precejšnjo mero norčevanja.

»Ja, od tam sem,« je sugestivno odgovorila. »Območje treh sonc, Kolonija Stvarnikov. Še kaj?«

Mladenič je obstal brez besed in zrl v dekle. Družčina se je znova zarežala. Salva smeha je bila namenjena fantu z žogo.

Medtem je Parabola dobesedno požirala Kolonijo. Ni je več zanimalo iskanje upornika. Kmalu ne bo več ničesar ostalo od Kolonije in Območja treh sonc. Zaradi apetita Parabole je izginila vsaka sled o obstoju vrhunske energijske inteligence. Tri blaga sonca so ugasnila in zaradi izginotja interakcije z osebki Kolonije izginila v imploziji. Ker ni bilo več dela, se je skupnost Graditeljev vtisnila v oddaljeno in nedoločljivo neskončnost v upanju, da najdejo nove Stvarnike.

Zaradi pomanjkanja hrane je tudi Parabola krenila na pot po mračnih vesoljskih prostranstvih in iskanje novih prehranskih virov. Za sabo je, kot vedno, puščala opustošenje in neskončno temo.

~ ~

Vedrana Čolić

Ne dam svojega obraza

Veje so me med begom poskušale dotakniti, trnovo grmovje pa ustaviti. Nisem čutila vbodov trnja, niti udarcev vej v nadlaktnice. Strah je ugasnil vse receptorje bolečin.

Sledili so mi. Nisem jih slišala, a sem vedela. Ko Odred dobi nalogo, ne odneha. Zame je predpisano naročilo. Ne vem, kakšna je bila cena in kdo je plačnik, lahko sem samo ugibala.

Odred je bil hiter in učinkovit. To so vsi vedeli. Lovili so v parih. Moški, najpogosteje temnopolte rase in ženska, ne glede na barvo kože, vedno s pobeljenimi lasmi. Vsi so jih prepoznali med patroljiranjem po ulicah. Meščanom so vlivali strah in vsi so se jim umikali in umikali obraze po Pavlovem učinku. Med lovom za žrtvijo se jim nihče ni drznil upreti, vsi pasivno nadaljujejo svoje poti.

Obstala sem, da se za bližnjim drevesom odpočijem z globokim hlastanjem za zrakom.

»Kaj sem storila? Komu sem se zamerila?« sem se spraševala. »Saj sem ves čas želela biti uslužna in pazljiva do vseh,« mi ni bilo jasno. »Kdo je naročil moj obraz in zakaj?« sem stežka sprejela resnico.

Rada sem imela, da me ljudje imajo radi, verjela sem, da sem vsem draga, dokler se moje ime ni pojavilo na zloglasnem naročilu.

Med razmišljanjem s strtim srcem so se oči belolase ženske za trenutek spojile z mojimi. Dvignila je kazalec in kolega ji je sledil kot strela, skupaj sta se zapodila za mano. Ponovno sem se pognala v beg.

Vprašanje je, če je beg sploh imel kakšen smisel. Bolj je to bil refleks preganjene živali.

»Ne dam svojega obraza,« sem momljala v brado.

Ne dam svojega obraza!« sem iz obupa zaklicala svojim preganjalcem.

Nemo sta mi sledila. Nista govorila, ker sta bila tako programirana. Izvajala sta naročilo, spretno in brez veliko hrupa.

Kako dolgo bom še zmogla bežati? Ura? Dan? Dva? Cel teden? A vendar je vsaka minuta imela ceno. Vsaka minuta mojega JAZA, mojega obraza.

Tudi jagnje se upira pred zakolom, ne želi v klavnico, čeprav nima izbira, saj ve, kaj ga čaka. Tudi svinja cvili in se poskuša izogniti nožu, čeprav ne more pobegniti. To počnem tudi sama. Nagonsko.

Tedaj mi pogled pritegne luknja v zemlji poleg masivnega hrasta. Naravno ustvarjena zemljanka. Popolno!

Stekla sem proti njej, se uvlekla vanjo in zatem kot kakšna krtica zasula vhod z vejami.

Morda pa se vendarle izvlečem. Mogoče se le izognem nožu? Če ne, pridobila sem vsaj malo časa s svojim obrazom.

Do zdaj se nisem zavedala njegovega pomena in nisem ga doživljala kot nekaj spektakularnega, dokler zanj ni bila razpisana cena. Očitno je bil nekomu privlačnejši kot meni. Vzdrhtela sem ob misli, a pred očmi so se mi zvrstili obrazi znancev.

Zaspala sem, čeprav se je vlažna zemlja dotikala telesa. Ne vem, koliko časa je minilo. Mogoče ura ali dve, preden sem zagledala njene brezosebne oči nad svojimi. Motrila je skozi luknjo nad mano in dala znak kolegu, da se ji pridruži.

Ko sta me skupaj vlekla iz skrivališča, sem kričala, udrihala po njima, saj nisem kot jagnje hotela v klavnico ali kot svinja v pričakovanju neizbežnega.

»Ne dam svojega obraza! Ne dam ga! Ne dam obraza!« sem uspela kričati, ko je blond izvlekla nož in šla proti meni, a črnc me je držal. To je bil konec.

Vsaka ura, vsak dan je enak prejšnjemu. Rutinsko, brez volje, motivacije ali emocij sem opravljala svoje delo. Živela sem, čeprav nisem. Obstajala sem, čeprav nisem.

Postala sem samo eden od živih robotov brez obraza, čigar koristnost se meri po učinkovitosti v rutinskih nalogah.

Moj jaz ni več obstajal, moje obraz je bil tuj. No, meni je bilo zdaj tako ali tako vseeno.

~ ~

Zorica Mišić

Hudičevi možgani

Z ironičnim nasmeškom na obrazu je hudičev zastopnik izročil pogodbo mojemu predstavniku. Določila pogodbe so bile ponižujoča - vključevala so predajo moje nesmrtni duše in znanja uma. Vključuje tudi prepuščanje položaja hudičevemu predstavniku v Vrhovnem svetu Svetlobe v zameno za ohranitev meni dragega mozaika.

Moja vrsta nima fizične oblike in verjetno zato hlepimo po otipljivem. Moja strast so mozaiki, ki se z bogastvom barv in oblik zložijo do najmanjšega delčka v popolno celoto.

Vem, vprašali me boste, zakaj se sploh zapletam s Hudiči, ki so po celem Univerzumu znani po svoji prebrisanosti? A od njih ni boljših gradbincev. Naredili so veliko izjemnih del, a Mozaik je vse presegel. Podarili so mi ga pred nekaj milijardami let.

Ko bi vedeli, koliko truda je bilo vložena vanj, predvsem pa neskončnega potrpljenja in materiala iz vseh koticov vesolja! Železo, silicij, žveplo! Z Roba Univerzuma so morali na Gradbišče dostaviti titansko kamenje in milijone let garati, da so se vsi delčki sestavili v celoto, ki so jo sestavljale veličastne tektonske plošče. S Harmoničnih planetov so prinesli sestavine, ki so surovim kontinentalnim ploščam podarili barve, zvoke in aromo. Iz globine Vodnega planeta so vzeli Semena Življenja, ki so jih z ljubeznijo in požrtvovalnostjo vzgajili v oceanskih globinah Mozaika.

Še posebej me je navdušilo, ker so Hudiči naredili Mozaik tako, da se je neprestano spreminjal. Vse je bilo podvrženo gibanju in spremembam – plošče, vrste, barve in oblike. Mozaik ni niti sekundo miroval. Nižje oblike obstajanja niso opažale sprememb, a te se niso mogle izmakniti notranjemu očesu Svetlobe.

Med plutjem po globokem vesolju sem z umom lovil slike Mozaika in užival v njegovi popolnosti. Svet Mozaika je občasno začutil mojo navzočnost, lovil odsev višje duhovne sile, a so bili njihovi umi preveč omejeni, da bi me dojeli. Ostalo jim je samo hrepenenje, ki je hitro zbledelo in izginilo. V osnovi so bili delo Hudiča, vezani na materialno in ne duhovno.

Pozno sem dojel, kaj so Hudiči naredili. Spremembam nisem takoj pripisoval pomena. Mislil sem, da gre za običajne faze tkanja Mozaika, ki sem se jih nagledal v milijardah let. Silni potresi, vulkanske erupcije, suše poplave, topljenje ledenikov, luknje v tkanju Mozaika, skozi katere so žgali kozmični žarki, mi niso takoj vzbudili sume. Ko sem končno doumel, je bilo prepozno.

Moral bi vedeti, da ima uživanje v Hudičevih delih svojo ceno. Dopustil sem, da so mi nešteta stoletja otopila ostrino uma, pazljivost in budnost. Niti sekunde nisem več zdržal brez Mozaika. Zanimaril sem vse drugo, tudi obveznosti do Vrhovnega sveta Svetlobe.

Hudičeva dela, kot vse drugo fizično, imajo svoj rok trajanja. Zaslepljen z lepoto Mozaika sem prepozno odkril tektonsko bombo, postavljeno v samem jedru. Povezana z Galaktično uro, je vodila do neizbežnega uničenja Mozaika. Niti kdo od Svetlobe ni mogel ustaviti mehanizma. Verjetno si lahko predstavljate mojo jezo! Ujel sem se v tako prizemno, niti ne preveč izvirno past ... Ni čudno, da se je njihov predstavnik tako hinavsko smehljajal.

Zgolj ena misel, samo eden DA, oblikovan v mojem umu in zastopnik bo vtisnil moj pečat na pogodbo. Mozaik bom ohranil, a um in duša mi ne bosta več pripadala. Nekdo drug bo užival v lepotah Hudičevega Mozaika.

Zapravil sem milijarde let, a nimam več časa, sprejeti moram odločitev.

Vse je izginilo v trenutku. Redkokdo v vesolju, razen mene, je opazil eksplozijo. Bolečé sem občutil izginotje vsega, kar je nastajalo milijone let. Ni bilo več Niagare, Himalaje, Skalnega gorovja, Plitvičkih jezer, Postojne, Sahare, deževnega pragozda Amazonije, levov, tigrov, kitov in ni bilo niti Ljubljanskega gradu. Izginila so tudi dvonožna bitja, ki so me po pomoti imenovala Bog, oziroma Stvarnik.

Ste presenečeni? Niste menda pričakovali, da bo tako nepopolna rasa, kot je Hudič, z izjemno lepo igračko, a še vedno igračko, premagala bitje, starejše od časa in prostora?

Kot je moja ne-oblika neskončna, tako tudi spomini neskončno tečejo skozi moj um. PO teh milijardah let so vsak košček mozaika, vsak kamen, barva in oblika, vsak gib in sprememba, ostali trajno zapisani v mojem bitju.

Hudiči so najboljši Graditelji, vendar niso edini v Univerzumu. Našel sem lepo zvezdo, skoraj identično Soncu. Pogovarjal sem se z drugimi člani Sveta. Sprva so nasprotovali, saj bodo stroški ogromni, a so na koncu le popustili.

Ustvarili bomo nov Mozaik. Popolnoma enak bo staremu. Le ta človeška bitja ... Še vedno nisem razčistil, kaj naj z njimi.

Videti je, da je spomin na Hudiče trajno vtisnjen vanje. Kot bi popolnoma vpili vase srž svojih graditeljev.

Nisem še čisto prepričan, če si zaslužijo prostor v novem Mozaiku.

Razmislil bom, ne bom hitel z odločitvijo. Saj imam na voljo vso večnost. Je tako?

Matej Krajnc

Naključja

I.

Dolgo živimo z naključji.
Z apokalipsami in barbiturati.
Gledamo dokumentarce.
Žvečimo, ker ne moremo spati.

Naključja potrkaajo vedno,
ko nam jih ni moč odgnati.
Ponudimo jim prigrizek
z apokalipsami in barbiturati.

In slutimo: taksi je blizu.
Zdaj zdaj zapelje do vrat.
Vržemo karte na mizo.

Prikaže se vedno pagat.
Mrmramo izstopni avizo:
niti ritma ne znamo držat.

II.

Kristalni tepihi v dvoranah
ne marajo naključnih ljudi.
Noge se jim opotekajo po kristalnih drobcih
in lestenci dobijo oči.

In jage babe zvije,
ker morajo njihove prerokbe drugam.
Izženejo jih brez culic in čevljev,
spodijo neznano kam.

Narišite vendar kozíco na list,
poskusite z bradico in poskoki!
Imejte Živalstvo Evrope pri roki!

In Kornej Čukovski, klarinetist,
se pajdaši z naključnimi zvoki:
blagodat, Ptolomej, aorist ...

III.

Nikodem, Srebrna krila in Krajnc:
vsi imajo enak stalni naslov.
Po naključju so vsi doma prav tam,
kjer ni večpasovnic in brezbožnikov.

Francoski balkoni dajejo vbogajme
mimoidočim, ker je tako zapisano.
Sveta trojica poskuša zaspat,
a čez polnoč je že, ne bo šlo.

Pakete jim dostavljajo pred osmo,
ker vejo, da jih po osmi ni.
Nikodem zamrmra. Krajnc zagolči.

Srebrna krila zaplahutajo. Prepozno,
da bi jih opazili na kontrolnem stolpu, fantiče.
Kroz mutne prozore zora sviće ...

Valerija Vrenko

Apokalipsa

Zemlja, nekoč zelenomodri
dom si nam bila,
sedaj na njej ni več slišati
utripa človeškega srca.
V vesoljska brezna poslednji
vojskovat so se odšli,
da bi nekoč lahko se nanjo vrnili.

Davno je, kar na stolpih svetlih
so stražili in nemo zrli v tujce,
ki parali so ljubo jim nebo,
v poslednjih sončnih žarkih
je Mir izgubil zadnjo bitko s Temo.
Uročena samota vlada povsod,
brezupen strah je tukaj gospod.

Ni več vetra, ne meglic, ne dreves
in ne cvetlic, ki zdi se, da
človeške so bile oči ...
Nebo Nemira še zmeraj režejo
jeklene ptice, nekoč pa tod so
v toplih nočeh letale kresnice ...

Na tej krogli, zapuščeni, sivi
je kot kužna bolezen bila
iztrebljena Ljubezen ...

S stolpa, ki ponosno še stoji
Smrt zre z orjaškimi očmi ...

Tujka na Zemlji

Ne morem pobegniti pred svojo odtujenostjo
niti končati svojih romanj v oddaljene Jeruzaleme ...
Za nekatere bom zmeraj le žalosten, majhen
človek z Lune.

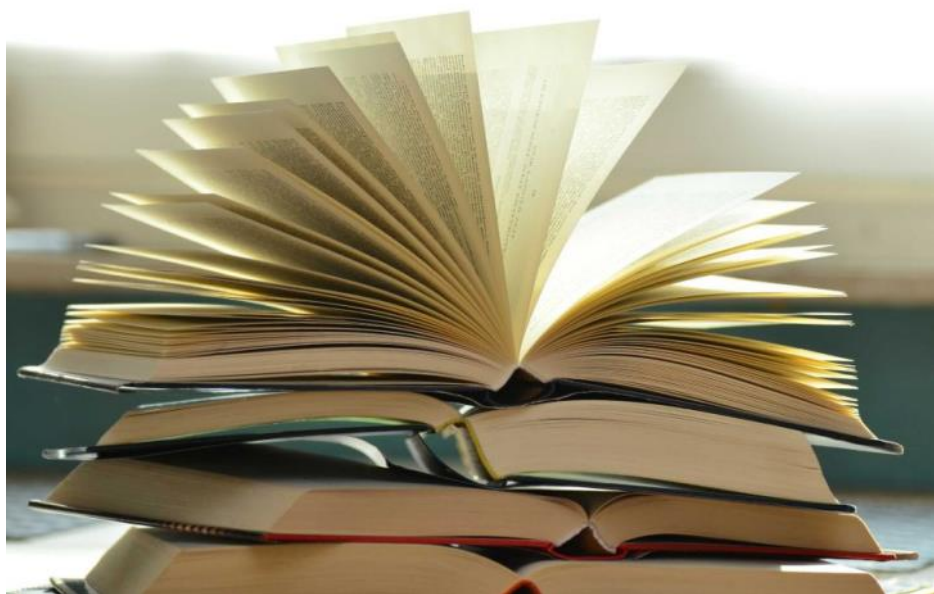
Morje Tišine buči v moji duši,
medtem ko v nočeh poslušam sladko
mrmranje Njihovih letečih strojev ...
Prišel bo dan, ko ne bodo le nemo lebdeli
nad zelenimi polji Zemlje,
ko ne bodo le moj privid in utvara meni enakih,
temveč bodo stopili pred nas, ožarjeni in prelepi,
kot starodavni bogovi v lovu na device ...

A si lahko, kot jaz, predstavljaš mavrične metulje
nad bisernimi morji Siriusa?

A lahko?

Objemi me torej tesno in tako vroče,
kakor to delaš v svojih sanjah
in pelji me na sprehod pod Zvezdami
brez povratka ...

RECENZIJA

Ivan Šokić

Jože Biščak: Potovati z Orwellom

Distopija je v slovenski književnosti relativno slabo zastopana zvrst. Po trditvah Wikipedije, naj bi jih v slovenskem jeziku skupaj z utopijami v zadnjih 250 letih nastalo okoli 15. Najnovejši dodatek seznamu pa predstavlja roman Jožeta Biščaka *Potovati z Orwellom*, ki ga vsem ljubiteljem žanra toplo priporočam v branje.

Potovati z Orwellom je distopija, ki nam jo pripovedovalec, imenovan Pavle, predstavlja v obliki zgodb. Ko nam je na začetku knjige predstavljen Pavle, se ustvari vtis, da gre za dobrodušnega od starosti in dela zgaranega pijančka. Svoje zgodbice prodaja v enem od ljubljanskih lokalov, v zameno za kozarec vina.

Pavlove »zgodbice« so postavljene v Evropo leta 2049. Ne ravno daljna, a še vedno ne tako bližnja prihodnost. Ena za drugo prikazujejo evropsko družbo, ki je postala sama svoj največji sovražnik. Če v romanu Geoga Orwella 1984 spremljamo tiranijo Partije s pomočjo tehnologije, je za tiranijo v **Potovati z Orwellom** odgovoren človek. Človek človeku volk, kakor je v svojem spisu *De cive* ponavljal angleški filozof **Thomas Hobbes**.

Vplivi Kafke, Orwella in Solženicina

Opisi dogajanja in prostorov so živi, liki pa dovolj prepričljivi, da si lahko v hipu ustvarimo sliko dogajanja. Na trenutke so opisi morda celo preveč morbidi, a glede na žanrsko umeščenost se je temu težko izogniti.

Skozi delo je zaslediti več različnih vplivov. Orwell je najbolj očiten. Nemogoče pa se je izogniti primerjavam s *Procesom* **Franza Kafke**, *Otočjem Gulag* **Aleksandra Solženicina** ali pa pred nekaj leti objavljeno antologijo distopičnih kratkih zgodb *Forbidden Thoughts*.

(naslovnica)

Zgodbice, ki spremljajo različne junake in njihove izkušnje z vladajočim sistemom v Biščakovem romanu so brez izjeme nesrečne. Protagonisti teh zgodb klavrno končajo, največ, kar jim je dovoljeno, je mučeniška smrt. To so protagonisti, ki še pomnijo svet, kakršen je bil, preden je zavladała norost, ljubijo svet, v katerem živi bralec današnjega časa, a je za te ljudi iz leta 2049 že polpozabljena preteklost.

Zanimiv obrat

Kar naredi delo v lepo zaključeno celoto, je vključitev samega **Geoga Orwella** kot časovnega potnika. Namreč kakor je **Jonathan Swift** v Guliverjevih potovanjih na

koncu uporabil Japonsko, da bi dal pridih resničnosti ostalim fantastičnim Guliverjevim prigodam od liliputanskih pritlikavcev do houyhnhnmskih konjev modrecev, tako tudi Biščak z razkritjem, da sta Pavle in Orwell skupaj potovala skozi čas, da Pavletovim »zgodbicam« novo težo.

Če smo še malo prej Pavletove zgodbe obravnavali kot pravljice pijančka, ki je pripravljen nakladati za kozarec vina, gre zdaj za svarila nekoga, ki je z lastnimi očmi videl prihodnost. Še več, ponuja se ideja, da je tudi vse dogajanje iz Orwellovega romana *1984* bilo resnično, da je ravno Orwellov roman *1984* zaslužen, zato, da svet ni zapadel v absolutni totalitarizem. Tako lahko pridemo do zaključka, da je tudi Pavletov namen svarilo, svarilo z namenom, da bi se izognili še eni diktaturi.

»Roman je fikcija. Glavni liki in zgodbe v knjigi so izmišljeni. Vsaka podobnost z osebami in dogodki v sedanjosti je zgolj naključna,« pravi Biščak v nagovoru bralcem. *»Kljub temu naj bo knjiga v opomin prihodnjim rodovom, da se ne bodo nekoč zbudili in ugotovili, da je fikcija postala resničnost.«*

Sveže izdaje slovenskih avtorjev in avtoric

Jože Biščak

Knjiga **Potovati z Orwellom** je tretja knjiga Jožeta Biščaka. Pred njo je izdal: **Zgodbe iz kavarne Hayek in Zapisi konservativnega liberalca**.

Potovati z Orwellom je distopija, ki v nekem ljubljanskem lokalu vsakemu, ki ga je pripravljen poslušati in mu plačati kozarec vina, pripoveduje zgodbe. Te so postavljene v leto 2049, dogajajo se v sedmih evropskih prestolnicah: Parizu, Stockholmu, Berlinu, Rimu, Bruslju, Londonu in Ljubljani. Avtor Jože Biščak prihodnost ne opisuje kot družno napredka, kjer ljudje živijo iz dneva v dan boljše. Vse zgodbe so brez izjeme nesrečne, vzrok temu je dogajanje v

sedanjosti: množičen prihod različnih kultur iz afriškega in arabskega sveta trči ob zahodnoevropsko kulturo. Vrednote so tako različne, da je spopad neizbežen. K temu pripomorejo tudi posamezniki, ki želijo v Evropi uničiti stoletno tradicijo, zato se pridružijo zavojevalcem.

Bojan Ekselenski

Saga Vitezi in Čarovniki je verjetno najboljšežnejši slovenski knjižni projekt in prvi slovenski projekt epske fantazije, ki že od prvega dela presega žanrske omejitve. Zgodba se nadaljuje, kjer se je zaključila v V&Č (2): Indigo novi svet.

Boris postane nekakšna zvezda na sceni geekov, ko je z diplomsko nalogo razkril ranljivost sodobnega storitvenega omrežja. Pod pretvezo študijskega potovanja se odpravi po sledih tragičnega zaključka Votline skrivnosti. Kmalu se dokoplje do šokantnih odkritij.

Marko in Berta se vse bolj zavedata, da Mešarah ni to, kar naj bi po njenem moral biti. Obred Pemej se vse bolj odmika, zlasti Marko je vse bolj nestrpen.

Razviti svet s parlamentarno demokracijo in kapitalizmom se znajde na robu svoje zadnje in najbolj uničujoče krize. Notranja nasprotja so dosegla raven, ki ne omogočajo več popravkov ali poti nazaj. Na površje je izplavalala zadnja, nerešljiva politična kriza.

Oglejte si torej konec našega sveta iz najboljših možnih sedežev.

FESTIVALSKI RAZPIS 2021:

PRIŠLI SO IZ CELJSKEGA PODZEMLJA

Razpis je mednarodni

Za 5. Slovenski festival fantazijske književnosti vam postavljamo nov izziv. Že naslov teme vse pove. Izmislite si

Pogoj za sodelovanje:

- Poezija ali prozno delo
- Obseg do 20.000 besed (60.000 znakov s presledki)
- Rok pošiljanja: **15. 7. 2021**
- Besedilo mora biti v elektronski obliki, opremljeno s podatki o avtorju(-ice) - ime, priimek, e-mail, naslov bivališča (zaradi pošiljanja Supernove) in po želji GSM, spletna stran ipd.

Pošljete na naslov:

- fanfest.festival@gmail.com ali
- celjsko.literarno@outlook.com

Splošni razpis za Supernovo

Revija izhaja dvakrat letno, spomladi in jeseni. Revija živi od prispevkov, zlasti zgodb in pesmi. Sprejemamo tudi eseje in recenzije knjig s področja spekulativne fikcije.

Sprejemamo samo prispevke v elektronski obliki. Samo tipkopisov ne moremo sprejeti in bodo zavrnjeni.

Datumi:

1. februar za spomladansko številko (izide na Meteoriti)

15. julij za jesensko številko (izide pred Fanfestom in NMN)

Naslovi za pošiljanje

Uredništvo:

- Celjsko literarno društvo
- (s pripisom: za Supernovo)
- Gledališki trg 4
- 3000 Celje
- E-mail:
- celjsko.literarno@outlook.com
- bojan.ekselenski@gmail.com (urednik)

Dolžina besedil:

Miniatura: do 1000 besed.

Želimo si sledečega:

Kratka zgodba: do **7500 besed (45.000 znakov s presledki)**, za daljše zgodbe se bomo odločili glede na prostorske možnosti, po potrebi bomo avtorje prosili, da zgodbo skrajšajo na zahtevan obseg

Esej: do 3500 besed,

Recenzija: do 3500 besed,

Poezija: skupaj do 300 vrstic, pesem do 150 vrstic.

Prva stran se ne šteje v obseg besedila, na njej **morajo biti sledeči podatki**:

- Naslov dela
- Ime in priimek,
- Veljaven poštni naslov, kamor pošljemo avtorske izvode
- Veljaven elektronski naslov za komunikacijo

Avtorji in avtorice besedila do nadaljnega odstopijo v brezplačno objavo. V primeru, da bodo finančna sredstva dopuščala izplačilo honorarjev, se bodo z avtorji(-icami) podpisale ustrezne pogodbe.

Prispevke sprejemamo samo v elektronski obliki, pošiljk v papirnati obliki ne sprejemamo.

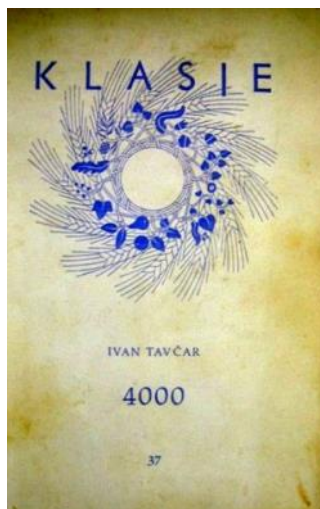
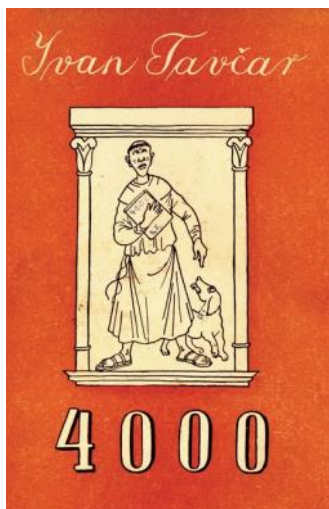
Fanfiction razpis: Ivan Tavčar: 4000 ali

Simon Jenko: Mikromega

Ivan Tavčar je napisal roman 4000, ki ga uvrščamo med pripovedi o potovanju po času (krononavtika). Simon Jenko pa je verjetno prvi, ki je pri nas spisal fantazijsko zgodbo

Pogoj za sodelovanje:

- Poezija ali prozno delo
- Obseg do 3500 besed (21.000 znakov s presledki)
- Elektronska oblika (docx, doc, odt, rtf, txt)
- Priložite nujno potrebne podatke (avtor, kontaktni naslov, domači naslov, če želite dobiti izvod tiskovine po pošti)
- Pošljite na celjsko.literarno@outlook.com ali bojan.ekselsenski@gmail.com
- Rok za pošiljanje: **1. 2. 2021**

Razpis za Vsesledje 40

Razpis za 40. številko Vsesledja in Mlado Vsesledje

Vsesledje je osrednja revija Celjskega literarnega društva, ki letos praznuje 19 let izhajanja. Sprejemamo prozo, poezijo, eseje in dramatiko.

Mlado Vsesledje je del Vsesledja, posvečen mlajšim avtorjem(-icam), predvsem osnovnošolcem in srednješolcem.

Sprejemamo poezijo, prozo, eseje in dramatiko.

Rok za oddajo prispevkov je **1. junij 2021**, samo v elektronski obliki (doc, docx ali rtf), na naslov s pripisom - za Vsesledje ali Mlado Vsesledje:

Upoštevani bodo vsi prispevki, ki bodo prispeli do 1. junija, v **elektronski obliki** (doc, docx ali rtf) in morajo vsebovati ime, priimek in elektronski naslov avtorja(-ice), na naslov:

- zoran.pevec@gmail.com (glavni urednik)
- celjsko.literarno@outlook.com (tajništvo društva)

**Glasbena
šola Celje**

110 let

JAVNEGA GLASBENEGA
ŠOLSTVA V CELJU

O Celjskem literarnem društvu

Članarina

- 10 €
- Družinska članarina 11 €
- **Članarine NE plačajo učenci, dijaki, študenti in brezposelni**

Kaj nudimo?

- Brezplačno literarno izobraževanje v okviru društva.
- Brezplačno udeležbo na Slovenskem knjižnem sejmu in sejmski predstavitev v okviru dejavnosti društva.
- Brezplačno udeležbo na predstavitvah ustvarjanja članov in članic društva.
- Brezplačno izdelavo preloma za tiskano knjigo in svetovanje pri izdaji.
- Izdajo E-knjige.
- Objavljanje v publikacijah in revijah, ki jih izdaja društvo (Revija za literaturo in kulturo Vsesledje, Literarna revija za spekulativno fikcijo Supernova).
- Obveščanje o razpisih in natečajih.
- **Brezplačni izvod knjige Mlada literatura**

Delovanje društva

- Mesečna srečanja vsako 1. sredo v Celjski kulturnici
- Literarne prireditve - običajno vsako 3. sredo v mesecu od septembra do junija
- Sodelovanje z Glasbeno šolo Celje
- Izdajanje revij Vsesledje in Supernova
- Sodelovanje na Slovenskem knjižnem sejmu
- Organizacija Fanfesta, slovenskega festivala fantazijske književnosti
- Sodelovanje na različnih kulturnih prireditvah

Osebni podatki, ki jih društvo zbere na razpisih, se uporabijo samo za komunikacijo z avtorji(-icami) in za pošiljanje avtorskih izvodov. Kontaktnih podatkov ne delimo in ne objavljamo.

Človek z naslovnice

Simon Jenko

Življenjepis

Slovenski pesnik in pisatelj se je rodil 27. oktober 1835 v Podreči pri Mavčičah, umrl je precej mlad, nekaj dni mu je manjkalo od 34 let, 18. oktober 1869 v Kranju.

Rodil se je revnim kmečkim staršem, ki so se poročili šele po njegovem rojstvu, ko se je oče vrnil od vojakov in prevzel kmetijo v Prašah. Ljudsko šolo je obiskoval v Smledniku in Kranju ter se leta 1847 vpisal na frančiškansko gimnazijo v Novem mestu. Bil je izredno občutljiv, vase zaprt in nadpovprečno nadarjen dijak. V letih 1853–55 se je

šolal v Ljubljani. Preživljal se je s poučevanjem otrok svetnika Kuralta, lastnika graščin v Smuku in Podturnu pri Semiču v Beli krajini. Pri tem se je zaljubil v svojo učenko Leopoldino in ji posvetil veliko pesmi.

Po maturi je na željo staršev vpisal študij bogoslovja v Celovcu, vendar se je že leto kasneje prepisal na dunajsko univerzo. V družbi nekdanjih sošolcev z ljubljanske gimnazije je študiral klasično filologijo in zgodovino, a se nazadnje odločil za pravo s podporo Knafljeve štipendije (1857–61). Študija ni končal, veliko je pisal in inštruiral, se zaljubil v mater svojih učencev in prebolel močno osebno krizo. Leta 1863 se je vrnil v Praše in se zaposlil pri notarju Jožefu Strgarju v Kranju. Leta 1866 je opravil tri rigoroze, absolviral pravo in postal pripravnik pri odvetniku Valentinu Prevcu v Kamniku in Kranju. Dva meseca in pol po vrnitvi v Kranj je zbolel za vnetjem možganov in v kratkem umrl.

Njegovo neizpolnjeno življenje, za katero naj bi bilo krivo nezakonsko rojstvo in ljubezen do Mandelčeve sestre Marije, je popisal Ivan Pregelj v psihološkem biografskem romanu *Šmonca*.

Delo

Pesniti je začel v srednji šoli, ko ga je stric Jurij Jenko (frančiškan o. Nikolaj) spodbujal k branju leposlovja in učenju jezikov. S prijatelji (Franom Erjavcem, Valentinom Zarnikom, Valentinom Mandelcem, Vaclavom Brilom, Ivanom Tuškom

in Martinom Polšetom) so v ljubljanski gimnaziji ustanovili literarni krožek in pisali ilegalni rokopisni dijaški list *Vaje*. Poleg težnje po literarnem ustvarjanju je vajevece družilo javno manifestiranje radikalnega narodnega prepričanja. V času študija na univerzi so se ponovno združili.

Pripovedništvo

Pomarčno obdobje pomeni nastop zgodnjega realizma, ki je omejil vlogo poezije in izpostavil pripovedništvo. Jenkova začetniška pripovedna proza sodi v dijaška leta in je oblikovana kot godčevska pripoved, pri novelah iz zrelega obdobja pa se vidi nagel razvoj v realistični smeri. Osebe v humoreski *Tilka* so psihološke in verjetne, »značajevka« *Jeprški učitelj* pa velja za prvo slovensko umetniško prozno delo, ki je bilo zelo drugačno od predhodnih verskovzgojnih pripovedi in Levstikove proze.

Za ljubitelje znanstvenofantastične in fantazijske književnosti je pomembna Jenkova fantazijska povest *Mikromega* (objavljena tudi v tej Supernovi), ki je leta 1851 izšla v dijaškem glasilu *Slavija*.

Vzroka za konec Jenkovega proznega ustvarjanja sta dva:

- Neugodne kritike,
- Leta 1859 razhod družbe nekdanjih vajevecev, v okviru katere je Jenko pisal in objavljajal svoja dela.

Pesništvo

Jenko je pisal domoljubne pesmi, reflektivno in parodično-satirično poezijo ter dosegel vrh z nežno in trpko ljubezensko ter razpoloženijsko liriko. Prepoznaven je tudi po pesmih iz narave. V dunajskih letih je napisal cikla pesmi *Obujenke* in *Obrazi*, zgledoval se je pri Heinejevi sentimentalni liriki.

Edina pesniška zbirka *Pesmi* (gl. COBISS) je s težavo izšla novembra 1864, z letnico 1865. Šele po Levstikovem posredovanju je dobil založnika Giontinija, zaradi domnevno pohujšljive vsebine je v Ljubljani niso želeli natisniti.

Uglasbili so več kot 80 njegovih pesmi:

Naprej, zastava Slave! je himna Slovenske vojske, v 19. stol. je bila del čitalniških prireditev na Slovenskem, pri Hrvatih in Čehih.

Jenkova nagrada

Jenkovo nagrado podeljuje najboljšim pesnikom vsako leto stanovsko *Društvo slovenskih pisateljev*. Podelitev poteka v mesecu decembru. Nagrada obstaja od leta 1986, slavnost poteka vsakoletno v Prešernovem gledališču v Kranju.

ZADNJA STRAN

Bojan Ekselenski

Cvet

Cvet na travniku cvetel,
Sneg prekril poljane,
Kje obstaja odcveteli cvet?

Drevo

Noga tja še ni stopila,
Oko ga ni uzrlo,
drevesa torej ni.

Zlatolaska

Sama trepeta za ljubezen,
cvet ima v laseh,
čebela je prevarana.
